

ПОЛИТИКИНИ

ЗАБРАВНИК

12. VI 1987. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIX • 250 ДИН • БРОЈ 1850

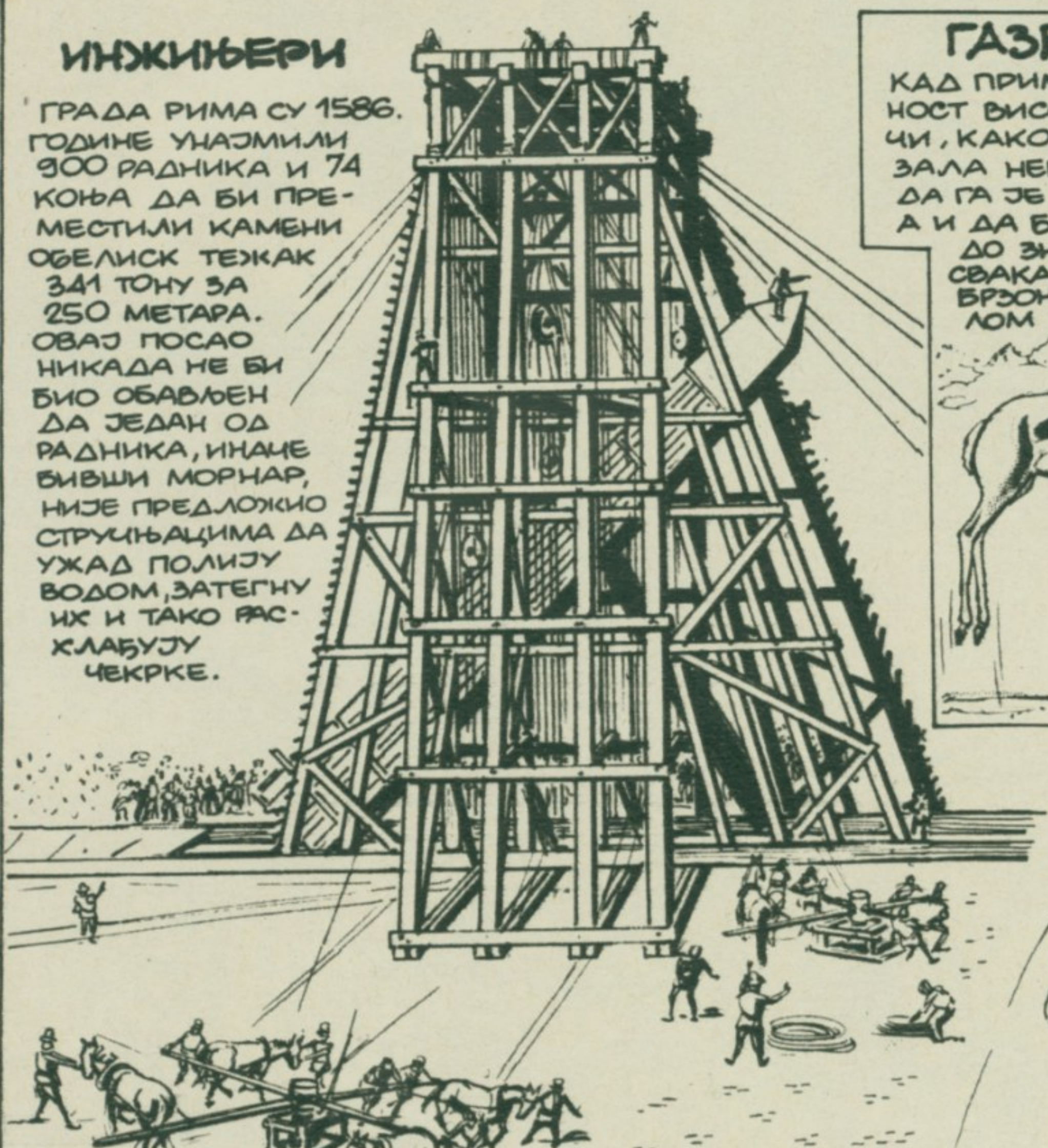

40 1947-1987
60 JAT 1927-1987

ЈЕЗИЦИ КОЈИ НИСУ УЗЕЛИ МАХА

ИНЖИЊЕРИ

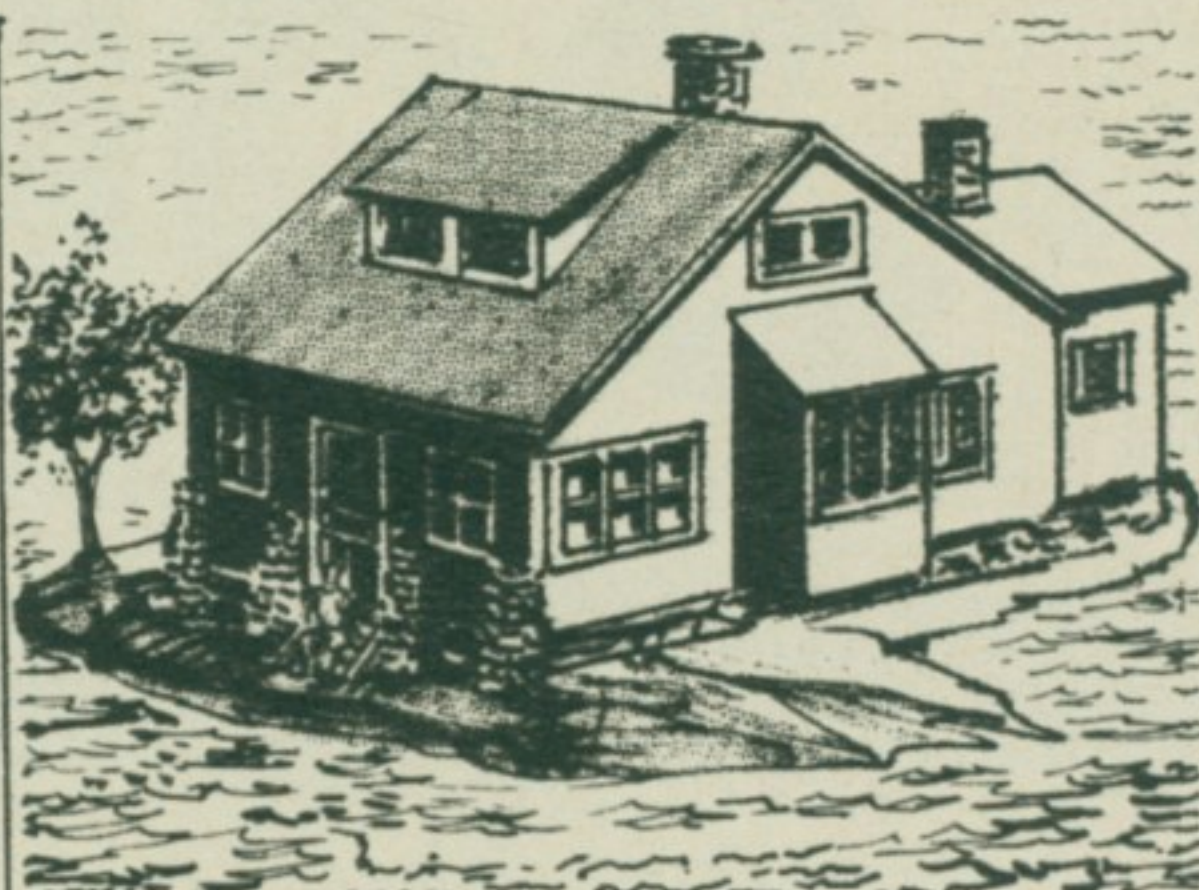
ГРАД РИМА СУ 1586. ГОДИНЕ УЧАЈМИЛИ 300 РАДНИКА И 74 КОЊА ДА БИ ПРЕ-МЕСТИЛИ КАМЕНИ ОБЕЛИСК ТЕЖАК 341 ТОНУ ЗА 250 МЕТРА. ОВАЈ ПОСАО НИКАДА НЕ БИ БИО ОБАВЉЕН ДА ЈЕДАН ОД РАДНИКА, ИНАЧЕ БИВШИ МОРНАР, НИЈЕ ПРЕДЛОЖИО СТРУЧЊАЦИМА ДА УЖАД ПОЛИЈУ ВОДОМ, ЗАТЕГНУ ИХ И ТАКО РАС-КЛАБУЈУ ЧЕКРКЕ.

© 1987 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ГАЗЕЛА

КАД ПРИМЕТИ ОПАС-НОСТ ВИСОКО ПОСКО-ЧИ, КАКО БИ ПОКА-ЗАЛА НЕПРИЈАТЕЉУ ДА ГА ЈЕ УГЛЕДАЛА А И ДА БИ МУ ДАЛА ДО ЗНАЊА ДА ЈЕ СВАКА ПОТЕРА ЗА БРЗОНОГОМ ГАЗЕ-ЛОМ УЗАЛУДНА.

КУКА

ЕДВАРДА СИЦЕЛАНДА ПОДИГНУ-ТА ЈЕ У БЛИЗИНИ ГРАДА ОГДЕН-СБУРГА, У ДРЖАВИ ЊУЈОРК, НА НАЈМАЊЕМ ОД УКУПНО 1000 ОСТРВА РЕКЕ СЕН ЛОРЕНС. КУКА ПОКРИВА ГОТОВО ЦЕЛО ОСТРВО - 500 М²!

Телефон који се гаџа

ПРОИЗВОДИ СЕ У САД. НАПРАВЉЕН ЈЕ ОД ПЛАСТИКЕ, КОШТА 5 ДОЛАРА (ОКО 3000 ДИН) И ИМА ГАРАНЦИЈУ ОД ГОДИНУ ДАНА. ОВАЈ АПАРАТ ДАЈЕ СЕ ПАЦИЈЕНТИМА У НЕКИМ АМЕРИЧКИМ БОЛНИЦАМА, КАКО ПРЕКО СЛУШАЛИЦЕ НЕ БИ ЗАРАЗИЛИ ДРУГЕ БОЛЕСНИКЕ. КАД ПОЉУ КУКИ, ТЕЛЕФОН ДОБИЈАЈУ НА ПОКЛОН.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

●●● на падинама планине Сакурадзима на јапанском острву Кјушју одвајкада расте крупно поврће - захваљујући вулканском земљишту. Али не-давно су овде убране цинковске

ротквице од по десетак килограма које су изненадиле и нај-старије баштоване овог краја.

●●● према подацима Светске здравствене организације сваке године само у Африци, у

области Сахаре, од маларије умре више од милион деце. Маларија је само једна од болести коју преносе комарци.

●●● стручњаци западноне-мачке фирме „Карл Цајс“ на-правили су микроскоп којим се управља помоћу гласа тако да сада микрохирурзи за време операције не морају да га „ште-лују“. Довољно је да изговоре команде, па да се повећа или смањи увећање, оштрина итд. Микроскоп „разуме“ команде

на немачком, енглеском, фран-цуском, шпанском, јапанском и руском језику.

●●● на грчком острву Леф-кас, у Јонском мору, рибари и данас ловe трозупцем, искључи-

во ноћу, на начин како су насле-дили од пра-пра-прадедова, још од античких времена.

●●● у Прагу, на брду Петржин, стоји већ 95 година смањена копија Ајфелове куле, изграђена три године после ори-гинала. Мада је висока само 60 метара (пет пута нижа од Ајфе-лове) захваљујући свом по-ложају са ње се види цео Праг. Од 1953. године кула служи као телевизијски торњ.

●●● после три године експе-риментисања биотехнолози из Манчестера успели су да до-кажу да се из микрогљива које живе у меканом шумском „при-земљу“ може добити јака тка-нина. Истина не предењем већ пресовањем.

●●● у САД улазе у моду „магнетофонске књиге“ које се могу слушати у току вожње. Уместо да слушају музику или програме радија који се сваки час прекидају рекламама, мно-

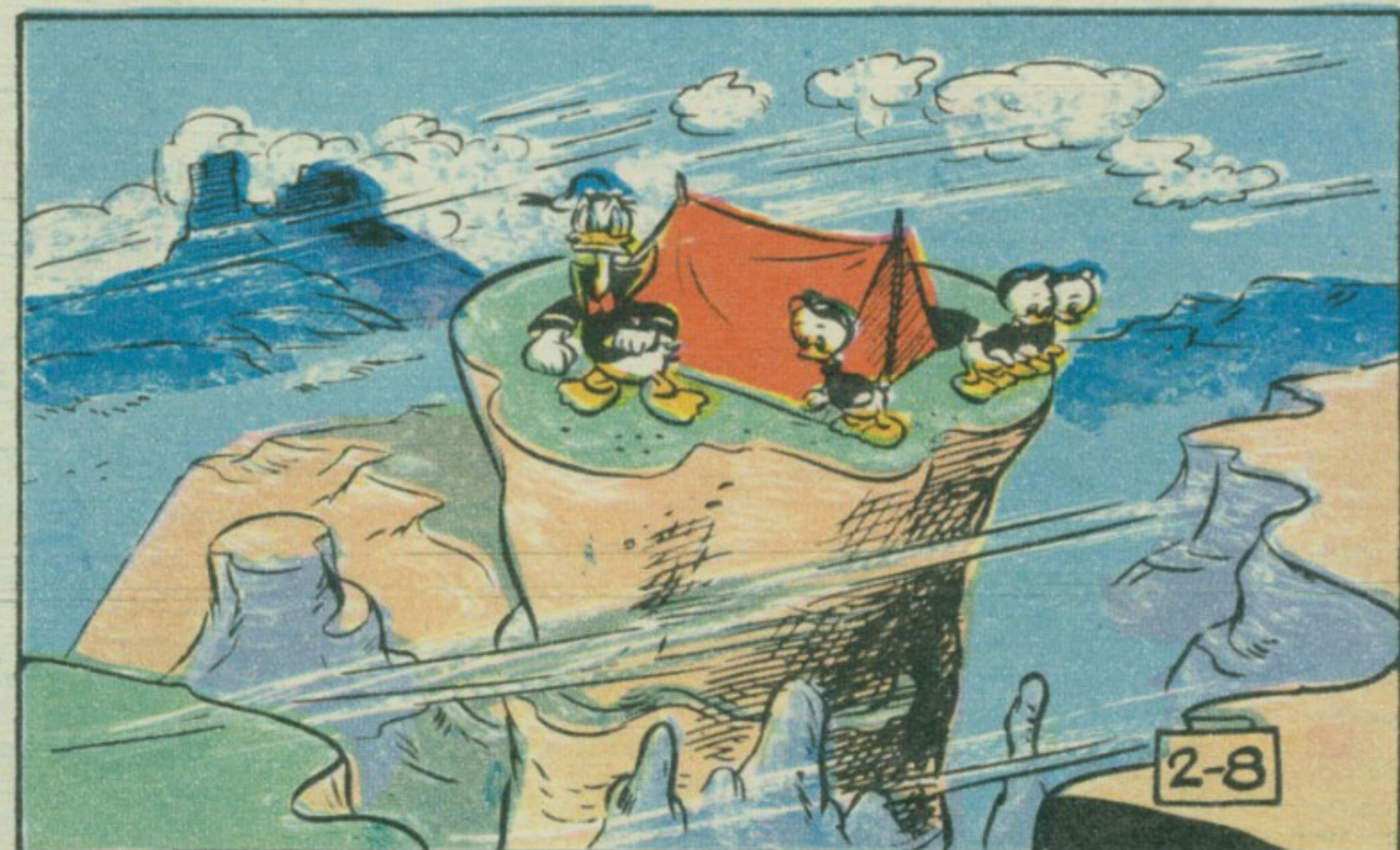
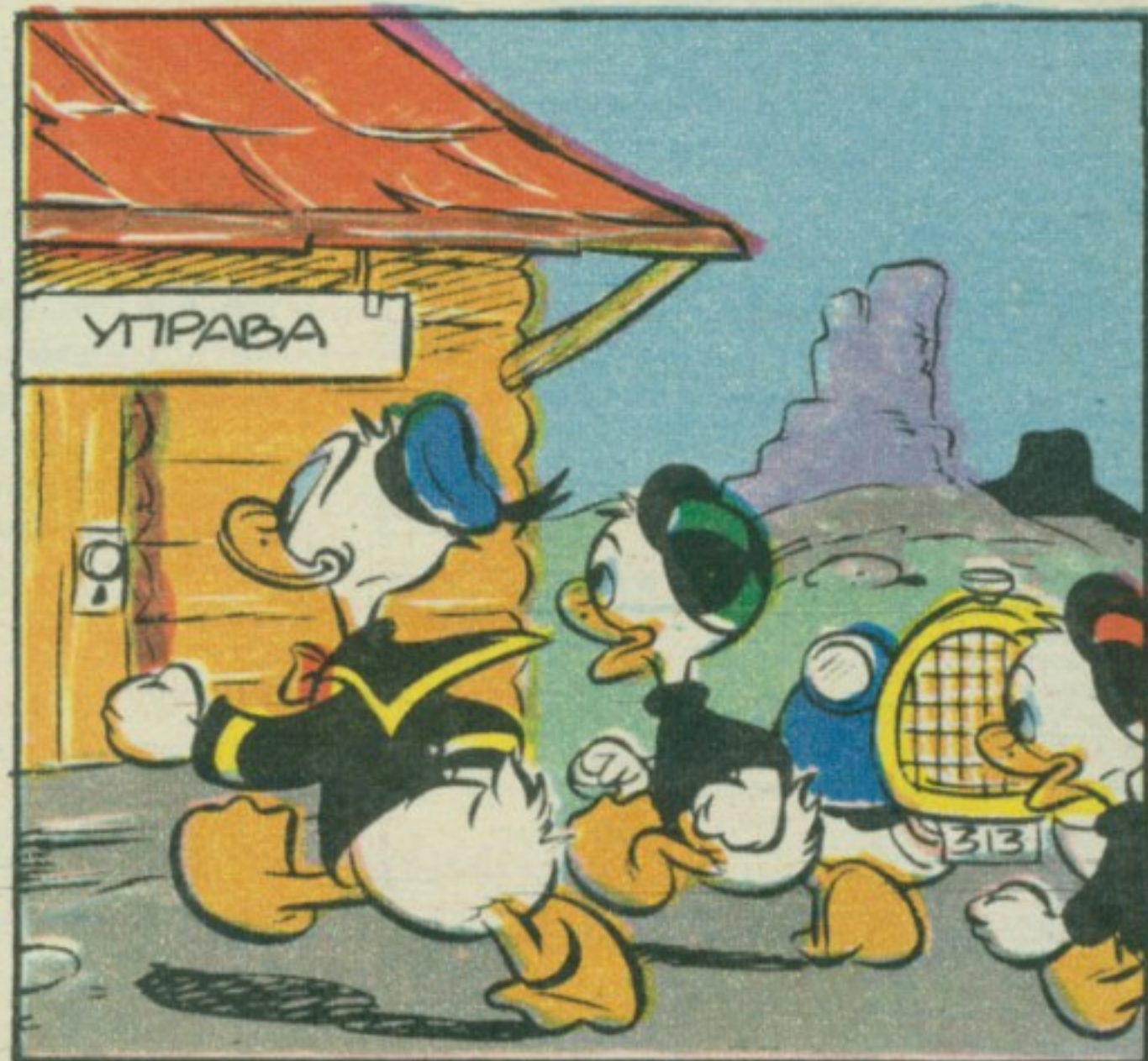
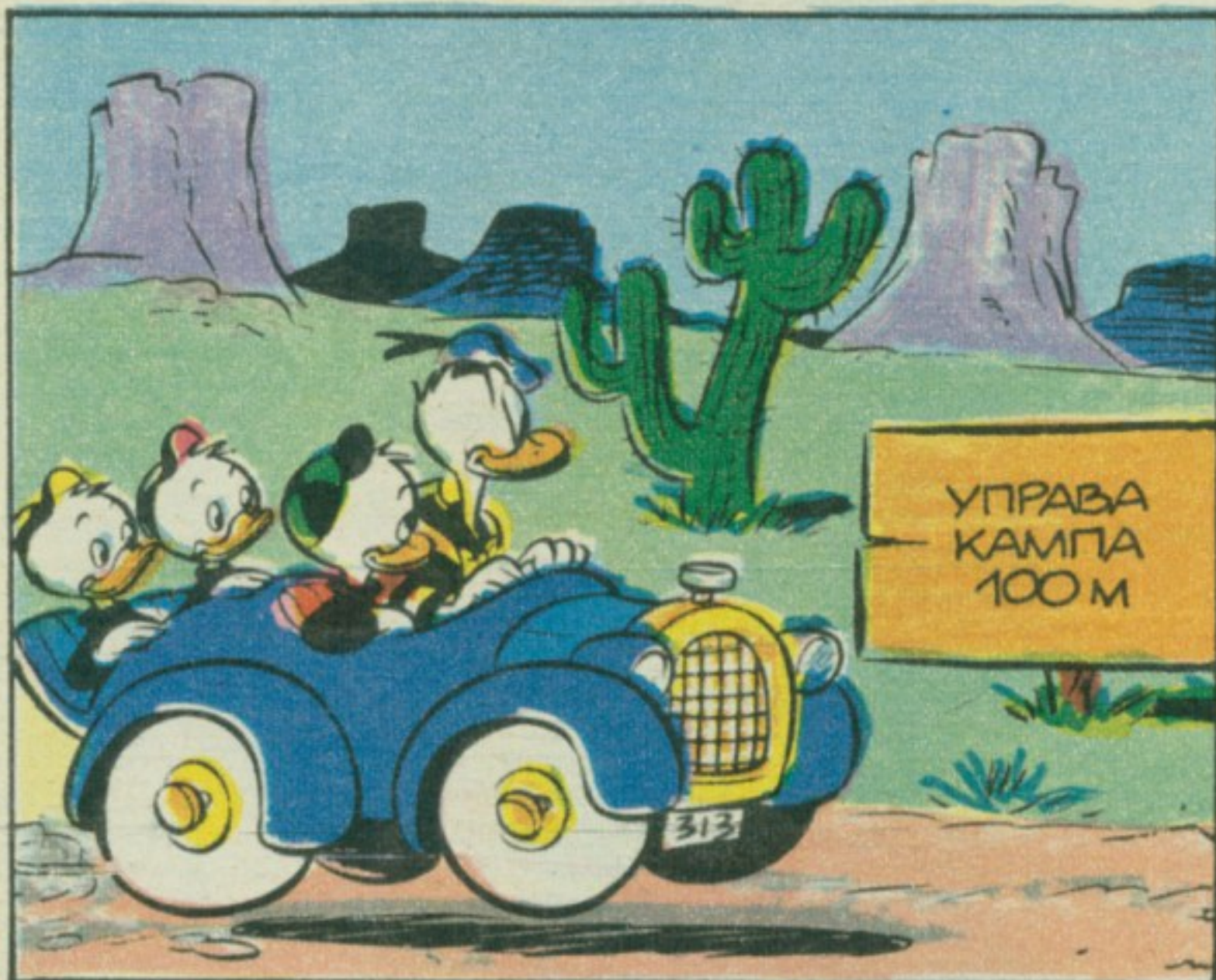

ги се радије одлучују да у магне-тофон ставе касету са интере-сантном књигом. Избор је вели-ки: досад је произведено 12.000 наслова, између осталих дела Лава Толстоја, Хемингвеја, Бернарда Шоа, Томаса Мана, Фокнера, научно-популарне, на-учне и техничке књиге.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ШТА ЗНАМО О ЈЕДНОМ НОВОМ ОРУЖЈУ – ТОПОВИМА КОЈИ МОГУ ДА ПОГОДЕ БЕСКРАЈНО УДАЉЕН ЦИЉ – АЛИ И ДА ПОМОГНУ У ИСТРАЖИ- ВАЊУ СВЕМИРА

Својевремено нас је телевизија упознала са „првим кораком“ у рату звезда: Интерконтинентална ракета (логична претпоставка: са нуклеарним товаром) лети свемирским простором док је с једног места на екрану вреба неко са једне васионске станице. Вреба, тек толико да је препозна и компјутерски одреди путању. Затим... затим се радило о делићима секунда: на екрану су се појавиле испрекидане светле линије које су водиле према ракети и њено витко тело претвориле у магличасту непокретну лопту.

Што се слике тиче – то је било све. Гледаоци су још сазнали да је то била илустрација извештаја организације за стратегијску одбрамбену иницијативу (Strategic Defence Initiative – SDI) или популарније за „рат звезда“, и да се с тим успешно експериментише. Касније, могло је још да се дозна да је генерал Џејмс А. Абрахамсон, директор SDI, у свом извештају, о овом проналаску рекао дословце, следеће:

– Радови на нашим високоубрзавајућим или електромагнетским топовима на полигону Пикентајни и тексашком универзитету, теку задовољавајуће; њихов развој напредује великим корацима.

Из генералног извештаја од десет страница није могло више да се сазна.

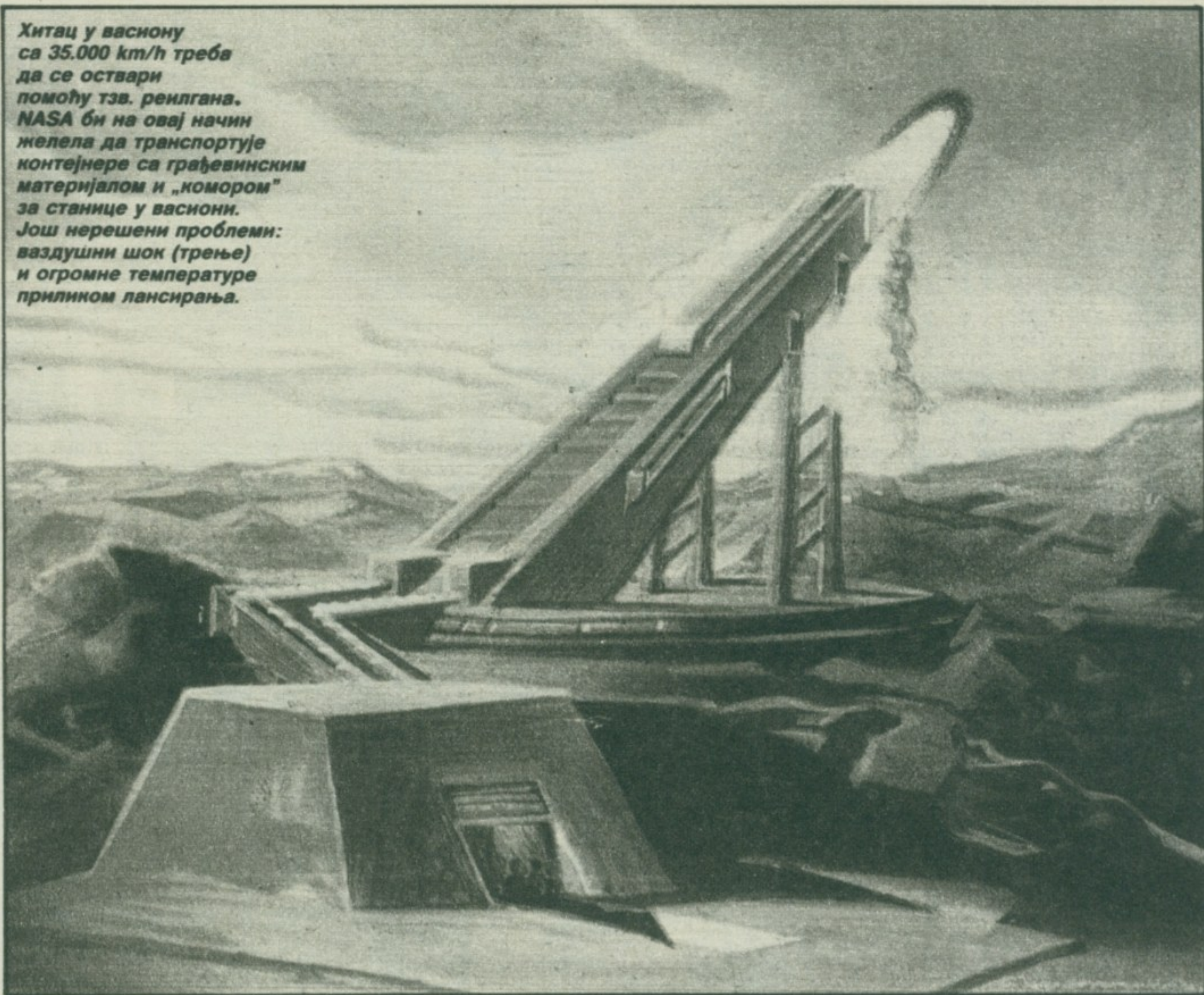
И мада ни војни стручњаци још нису имали праву представу о томе шта се крије иза појмова као што су „убрзач масе“ и „реилган“ (railgun – шинска пушка) новинари су пожурили да о томе више сазнају и обавесте јавност. Посетили су прво професора Џерарда О’Нила и Хенрија Колма, Новозеланђанина Ричарда А. Маршала, теоретичара убрзања масе, затим разне центре у свету и на крају тексашки универзитет.

За два и по сата до Месеца

Одговори упитаних били су врло слични: реилган ће у будућности баци-ти у сенку класичне топове и модерне ракете. Због домета, због брзине којом се његов „набој“ креће ка циљу и због своје уништавајуће пробојне моћи. Али као и сваки други велики проналазак и овај може да буде у служби мира и напретка човечанства (атомска бомба – „атоми за мир“): може да помогне у развоју свемирских летова, може нас довести ближе или сасвим до решења фузије атомског језгра. Дакле, то би ослободило свет једне море: опасности од савремених нуклеарних централа.

Шта још научници кажу? Брзина пројектила? Није ли то, ипак, претерано? Најмодернији топови који ђуле испуцају помоћу високоексплозивног погонског набоја постижу код отвора цеви брзину око 5400 km/h. То је отприлике и почетна брзина супербрзих

Хитац у васиону са 35.000 km/h треба да се оствари помоћу тзв. реилгана. NASA би на овај начин желела да транспортује контејнере са грађевинским материјалом и „комором“ за станице у васиону. Још нерешени проблеми: ваздушни шок (трење) и огромне температуре приликом лансирања.

ПОПТУИ БЕЗ ЗРНА БАРУТА

ракета. У војном домену рекорд у брзини још држе тешке интерконтиненталне ракете са 24.000 km/h. Топ који су направили истраживачи на тексашком универзитету избацује пројектиле са 33 пута већим убрзањем него топови стандардне израде: пројектил је бржи од 180.000 km/h! Ако би се овом брзином у Земљину атмосферу избациле и најотпорније металне кугле оне би, као и метеорити, сагореле. Ако би такав пројектил био испаљен са горње границе Земљине атмосфере, за два и по сата зарио би се у Месечеву површину. И све то треба да ради без иједног грама експлозивног праха. „Погонско пуњење“, које ће пројектилу дати убрзање, није ништа друго него снажан струјни удар. Због тога неки овај бацач зову и електромагнетски топ. Његови творци имали су мирољубиве побуде. Један од њих, професор Хенри Колм који је седамдесетих година експериментисао са убрзањем масе на институту за технологију у држави Масачусетс, желео је да се на тај начин транспортује све што је потребно свемирским станицама – од опреме, хране, лекова до грађевинског материјала.

И други истраживач, Новозеланђанин Ричард А. Маршал, имао је у виду

миронодопску примену свиј „хај-спид-топова“. Он је на аустралијанском Националном универзитету направио чудовиште тешко 2000 тона помоћу кога би испаливао пробне пројектиле величине једног центиметра брзином преко 20.000 km/h али који су се међусобно сударали.

Маршала идеја била је да се пробију нови путеви у истраживању језгра атома. Насупрот европским и совјетским истраживачима, код којих се „топљење“ лаких атомских језгара дешава у реактору, он је хтео да се пројектили дубоко смрзнутог деутеријума и тритиума од судара тако распадне да тренутно изазову спонтану атомску реакцију. Судар би довео до скока температуре за неколико милиона степени. При овој температури, која би чак могла да превазиђе и температуру Сунца, дошло би, по прорачунима истраживача језгра, до „топљења“ атомског језгра и ослобађања енергије.

Са сваким пробним испаливањем истраживачи су повећавали брзину пројектила. Али, њихове наде одједном су се срушиле. Аустралијска влада, приклањајући се светском тренду за истраживање фузије, одлучила је да изгради један Токамак-фузијски реактор. Радови на убрзавању масе су

прекинути.

Тада је Маршал напустио Аустралију и запослио се код Вестингхаусове електричне компаније. Тамо је почео да ради на војној примени убрзања масе. Касније је прешао у Центар за електроинженерство тексашког универзитета, где су под руководством професора Вилијема Велдона већ били у току радови на развоју такозваног компулзатора: његов задатак је био да огромне количине енергије збије у кратке струјне ударе који би се празнили попут право електронског урагана.

Француски електрошок

Тако смо стигли до суштине електромагнетског топа који делује на тако једноставном принципу да човек једва може у то да поверује. Ради се, наиме, о две паралелне металне шине које су преузеле функцију топовских цеви. Између шина, као неке саонице, клизи пројектил. Ствар је у томе да пројектил клизећи између шина успостави електрични додир! Одлучујуће је то да струјно коло изнад пројектила, а између шина, буде затворено. При томе је важно да ђуле не скочи из шина због огромног убрзања, а тај проблем научници су успели да савладају. Затим се

на задњи део шина, одвојено, стављају позитивни и негативни пол произвођача струје. Кад се после свега ослободи електрешок из компулзатора, настаје преакумулирано коло струје које тече преко шина и пројектила и добар је проводник.

Шта се при том дешава, физичари објашњавају на следећи начин. Ако се струја пусти кроз неки проводник, кабл на пример, истовремено се око кабла образује магнетно поље као невидљиво гумено црево. Оба феномена – електрична струја (која није ништа друго него кретање електрона у проводнику) и линије сила магнетног поља – појављују се увек заједно. То може бити и обрнуто ако се користи произвођач струје. Ако се, наиме, покрене електрични проводник у неком магнетном пољу, на пример намотај неког динама, почињу изненада да се сударају електрони (електрична струја). Линије силе магнетског поља око електричног проводника су под притиском, што може да се упореди са напетом запете опруге. Као што опруга тежи да се врати у нормалан положај, тако и линије магнетске силе теже да се раздвоје и да коло струје повуку по дужини. Што је јаче електрично пуњење, веће је и дејство ове опруге.

Управо ово се користи и код реилган технике. Електрешок производи око шина, а иза пројектила, магнетно поље које се муњевито шири и пројектил, пошто је коло струје затворено, потискује напред. При томе је убрзање тако снажно да пројектил преко шинске пруге просто полети, а на крају пруге излеће као из катапулта.

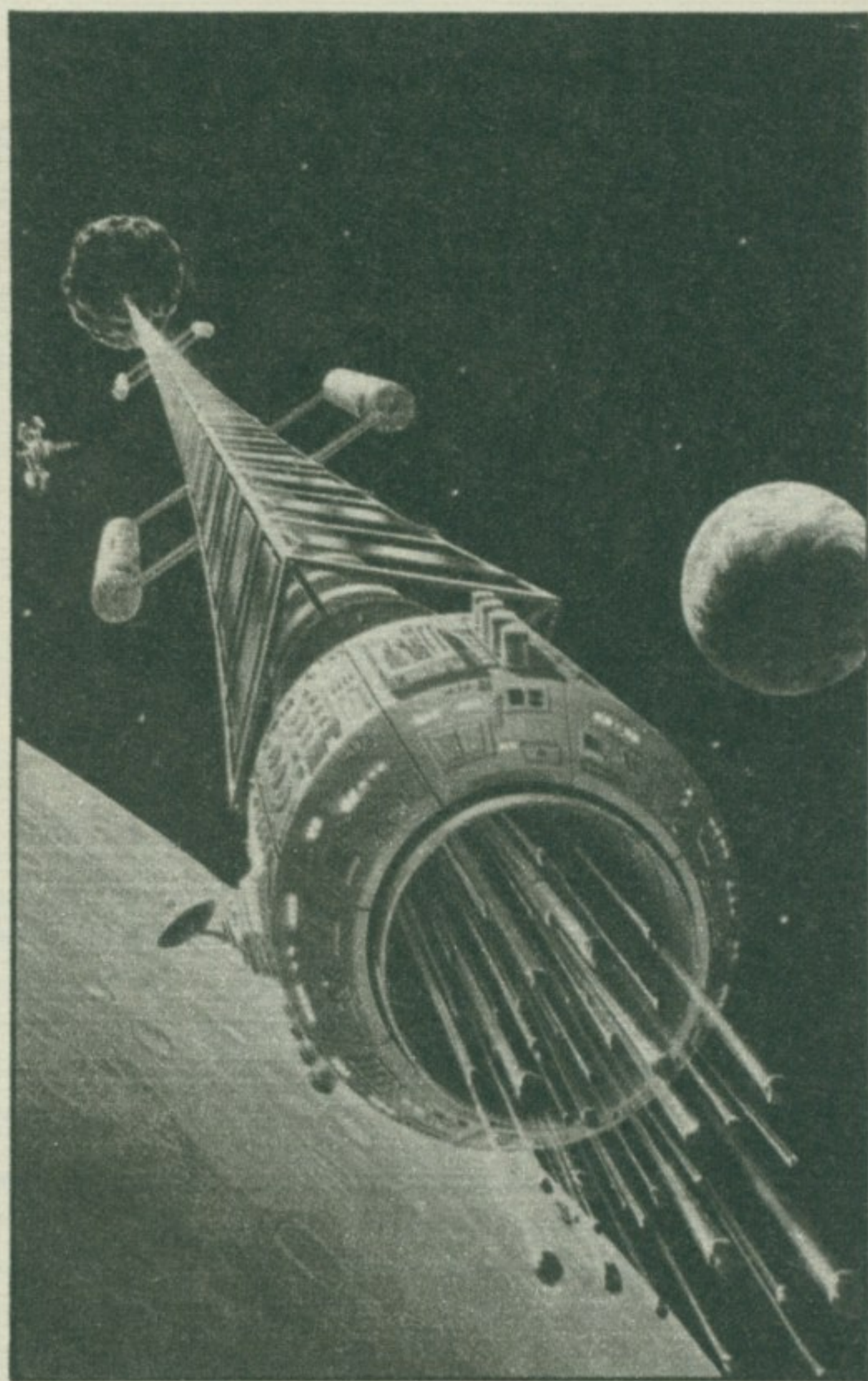
Француски војни стручњаци знали су за ово још 1914. године када су патентирали посебан тип пушкомитраљеза. Недостајало им је само да реше про-

брзину од 16.000 km/h. Значи, летели би три пута брже него ђулад стандардног топа. Међутим, они намеравају да створе компулзатор тако снажних струјних удара који за две хиљаде део секунда може да осветли целу Земалску куглу. Професор Бил Велдон је убеђен да васионски пројектили само после неколико метара од старта могу да достигну брзину вештачких са-телита.

Ово уверење Била Велдона темељи се на недавно патентираном компулзатору који струјом треба да напаја високоенергетски ласер за истраживање фузије у Лоренс ливемор нејшнел лабораторији. Циљ истраживања: да енергетски шок доведе до разбијања атома у куглицама дубоко замрзнутог деутеријум-тритијума. И то помоћу ласерских зрака. Енергија зрака усмерених на једну тачку произвела би у куглицама тако високу температуру да би дошло до цепања језгра. ... По налогу Министарства одбране САД већ је тестиран топ најновије технологије, а на проби је „Ultra-High-Speed-Kanon“ са убрзањем од невероватних 180.000 km/h. С друге стране, на тексашком универзитету сада раде на васионском топу са 35.000 km/h (упоређења ради: Спејсшатл постигао је 28.000 km/h. Топом из Тексаса NASA би желела да транспортује у свемир грађевински и други материјал. Додуше, нико још и не сања о томе да у топовску куглу стави жива бића, понајмање људе, јер је сасвим сигурно да би сваки организам већ приликом лансирања, због страховите топлоте, изгорео. Али за транспорт корисног терета...

Једног дана ови пројектили могли би да учине сувишним све досадашње ракете и васионске бродове. Према прорачунима научника један килограм

Сан свих истраживача технике реилгана: оријашки топ који „испаљује“ сировине или планета према Земљи. Трзај топа треба да се амортизује помоћу мање планете, која је упућена према орбити неке друге планете.

корисног терета у пројектилима најновије технологије у Земљиној орбити коштао би нешто више од једног долара, док данас цена истог терета у шатлу на истој путањи износи 10.000 долара.

Но, неке невоље и даље остају. Наиме, ма какво да је пуњење, и бојни пројектил и контејнер пиликом проласка кроз Земљину атмосферу претворили би се у ватрене кугле. Да би се умањило трење ваздуха, помишља се на изградњу лансираних полигона у високим планинским пределима близу екватора (ради постизања идеалне орбите и коришћења Земљине ротације). Сматра се да би тада ваздушни отпор био упола мањи. Кад се овоме дода и дејство расхлађених течних гасова добро запакованих у судове од нарочитих легура (овакво хлађење већ се користи у паклено врелим коморама ракетних постројења), још више би се смањило утицај спољног прегревавања.

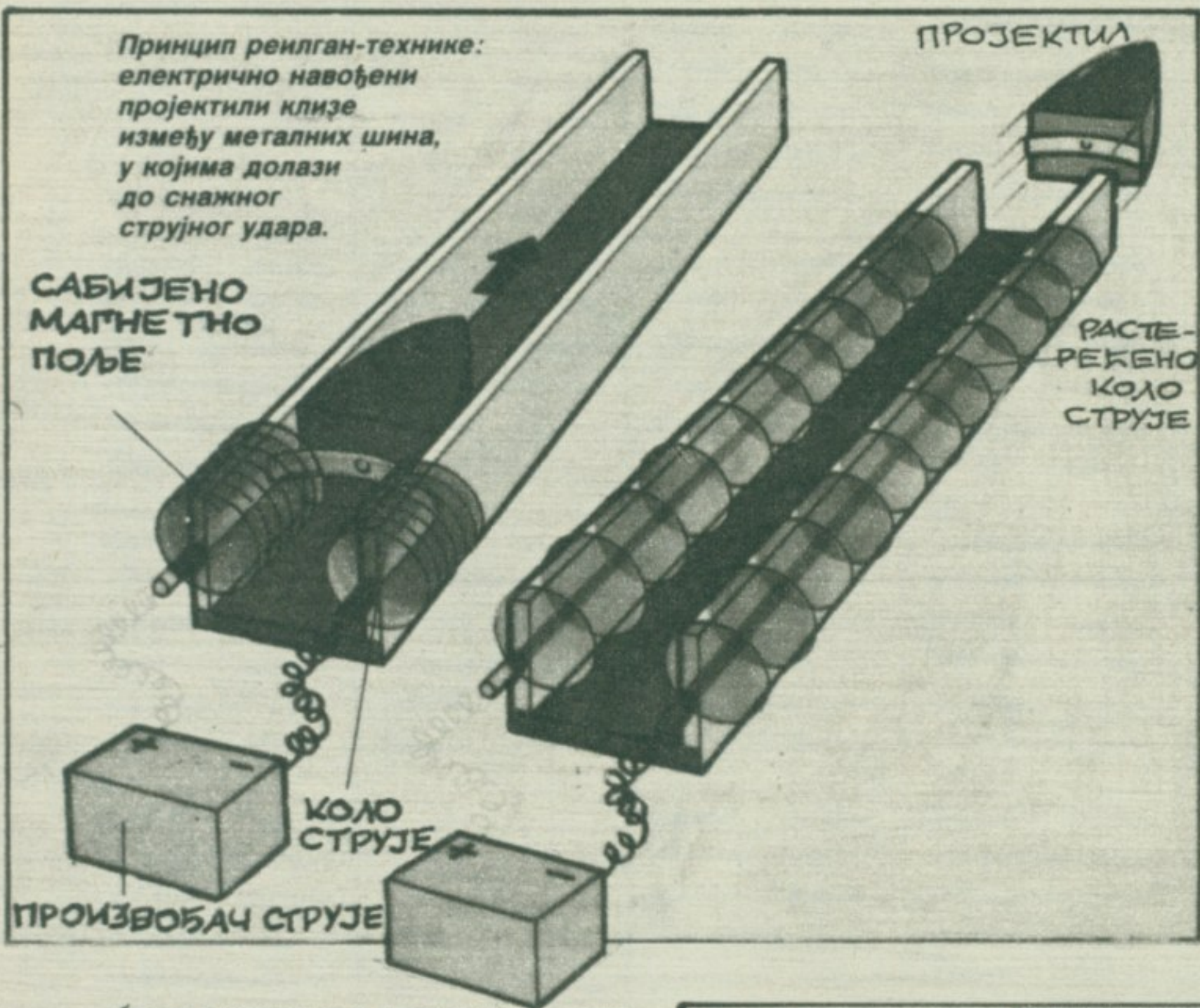
Космички ђубретари

Што се војних кругова тиче, и на Западу и на Истоку, они су сагласни да би пројектил који се свемиром креће седам и по пута брже од интерконтиненталне ракете, уништио ову чим би пробила Земљину атмосферу. Али, под једним условом: да топови буду смештени у свемиру. Управо овај при-

мер показује да је „свемирско наоружање“ – утопија. Без обзира на то што су тест-пројектили у лабораторијама и вакуум-коморама летели и по 180.000 km/h, нико се није усудио да предскаже како би се те „свемирске станице“ напајале струјом, даље, невероватно јак трзај приликом испаливања реилгана драматично би променио путању пројектила. Отприлике, требало би да се употреби целокупна енергија, потребна иначе за лансирање, да би се трзај амортизовао. За ово последње, за сада, постоји само теоретско решење: истовремено испаливање једнако брзог пројектила, али у супротном правцу.

Што се мирнодопске употребе васионског топа тиче, ствар је простија. Једног дана уз помоћ овог изума могао би да се развије транспортни систем који би са Земље у правцу Сунца односио радиоактивне отпатке. То је релативно блиска могућност: брзина којом се савлађује Земљина тежа и узима курс према Сунцу износи око 40.000 km/h. Постигнути такву брзину, бар у лабораторијским условима, данас не представља никакву тешкоћу. Указао се бар трачак наде да се човечанство једном за свагда ослободи море која се зове „атомско ђубре“. То јача уверење да ће се научна мисао кретати у том правцу а не према „рату звезда“.

Д. Грбин

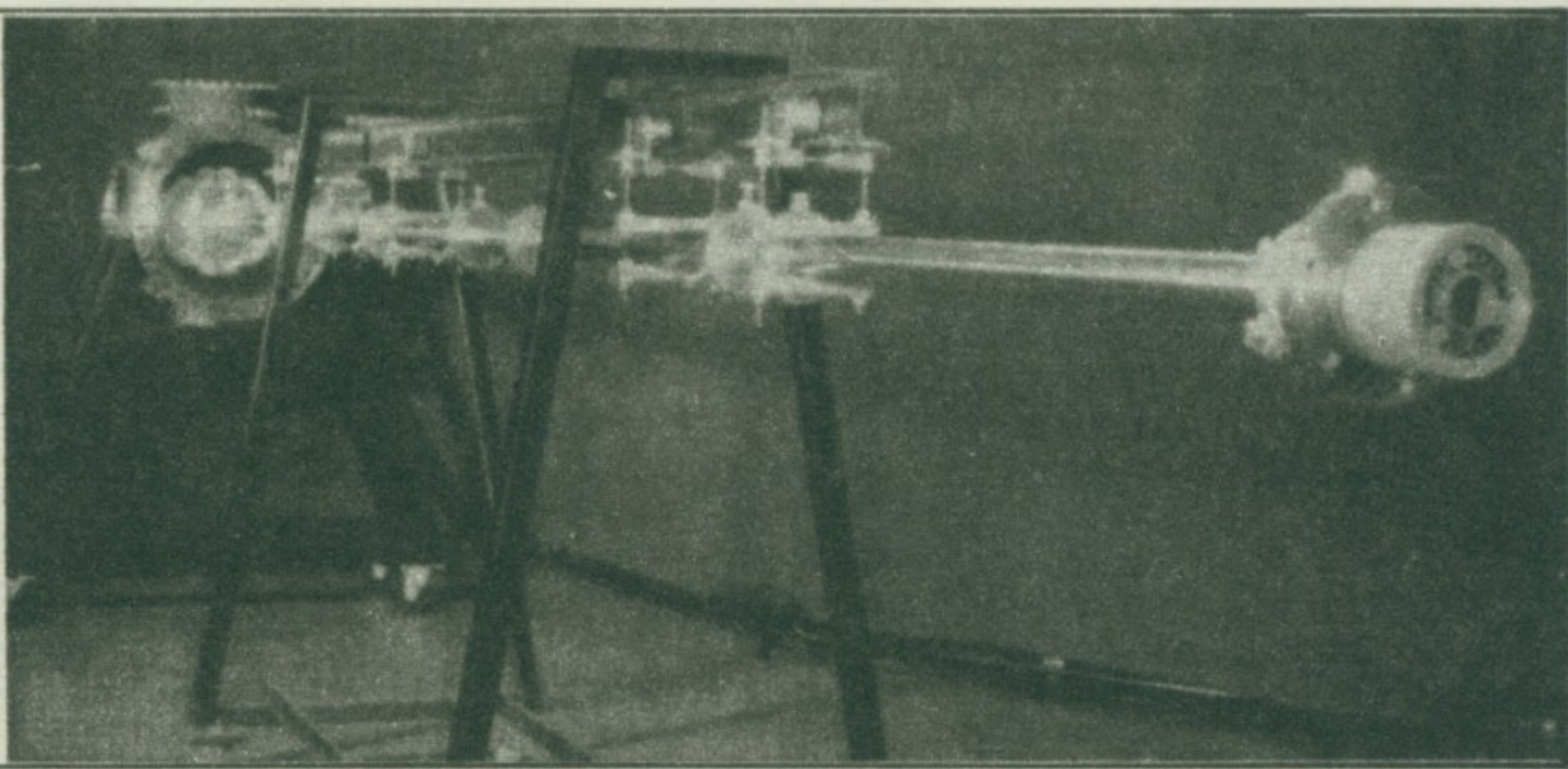

блем производње електричног шока, поготово за брзометну пушку која се носи у рукама. Додуше, електрешок је још 1821. измислио енглески математичар Питер Берлоу, а побољшао га, деценију касније, његов земљак Мајкл Фарадеј.

Срце у ласеру

Да се већ и данас може направити топ велике брзине, доказали су инжењери Вестингхауз електрика. По налогу америчке AARAD-COM (Army Armament Research and Development Command) конструисали су и тестирали свој први реилган. У лабораторијским условима постигли су пробно испаливање помоћу струјних удара које краткорочно ослобађа 2.1 милион ампера. На тај начин су огледни пројектили, тежи свега по 300 грама, достигли

Електромагнетски високоубрзавајући топ на тексашком универзитету. Брзина пројектила: 140.000 km/h. Циљ научног истраживања: 180.000 km/h.

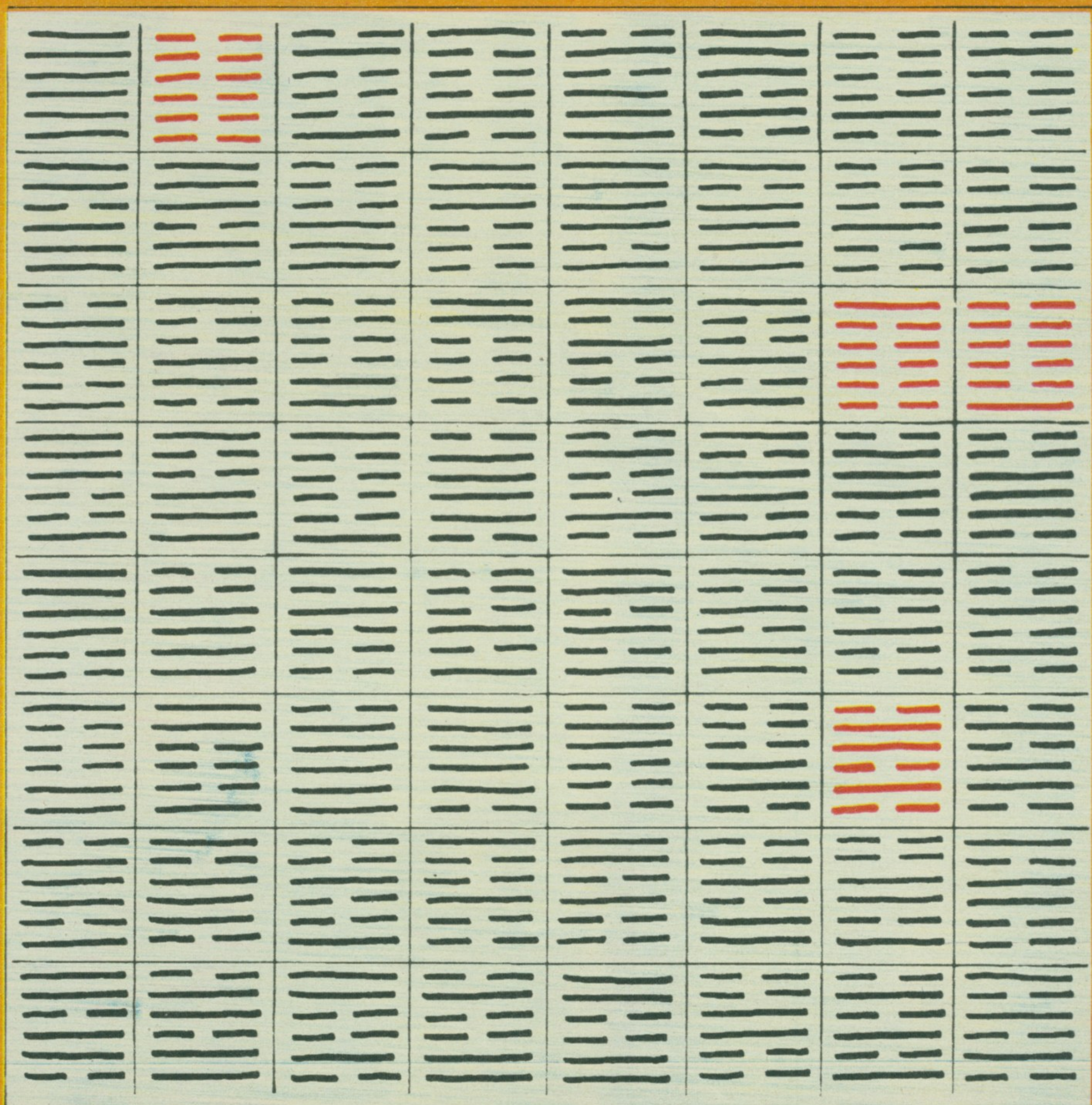

ДА ЛИ СЕ УНАПРЕД СВЕ ЗНА?

易經

КЊИГА

ПОВ

РАТКА У БУДУЋНОСТ

И ГИНГ

ЗВАНИЧНО СЕ ЗОВЕ
„КЊИГА ПРОМЕНА“
У КИНИ ЈЕ КОРИСТИО
НАРОД КАО И СВИ МОГУЋИ
ЦАРЕВИ. ПОЗНАВАОЦИ
ТВРДЕ ДА СЕ ОД ЊЕ НИ
МАО ЦЕДУНГ НИЈЕ ОДВАЈАО

ФУ
ПОВРАТАК

復

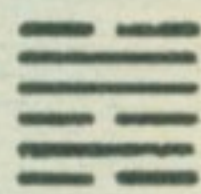
Овај знак значи: долазе боља времена!

БО
ПОДЕЉЕНОСТ

剝

Овај знак најављује утицај злих сила.

КУН
ПРИХВАТАЊЕ

困

Овај знак настаје променом једне линије

Најважнији део књиге „И гинг“ представља ова табела са 64 знака. Црвено штампани знаци детаљније су објашњени у тексту.

Желите ли да сазнате будућност? Наравно - ко не би!

Стари Грци су ради тога ишли у Делфе, где је пророчица седела у пећини, удисала паре које су излазиле из пукотине у стењу, падала у транс и изрицала збуњујућа, вишесмислена предсказања. Данас, у западним земљама, хиљаде људи зарађује доста новца цртајући хороскопе, читајући дланове, ређајући карте или завирујући у кугле од кристала. Хоћете ли им веровати - ваша је ствар. У сваком случају, данас као и некад, пророци и видовњаци ретко кад остају без муштерија.

Код Кинеза је то много једноставније. Ако сте жељни пророчанства, довољно је да одете до полице и узмете књигу помоћу које се може „израчунати“ будућност. Књига се зове „И гинг“ и за њу Кинези тврде да може помоћи свакоме ко је у недоумици и није сигуран шта би требало да предузме.

По предању „И гинг“ је написан пре пет хиљада година. Извесно је да је постојао у петом веку пре наше ере, јер је у то време највећи кинески мудрац Кунце, у Европи познатији као Конфуције, изјавио „Кад бих имао да проживим још педесет година, употребио бих их да боље проучим ову књигу“. Од тога доба ниједан Кинез се није усудио да критикује „И гинг“. Чак и цар-тиранин Чин-ши Хуангти, који је око 215. године пре наше ере наредио да се спале све књиге у царству, поштедео је „И гинг“. Тврди се да је и Мао Цедунг, када се тридесетих година, приликом „дугог марша“, нашао у безизлазном положају пред трупима Чанг Кајшека, као сваки добар Кинез потражио савет на страницама „И гинга“.

Каква је то књига која „унапред зна“ све што ће се догодити? Један део одговора пружа нам и њен наслов: „И гинг“ значи „Књига промена“. Мислим се на оне неизбежне смене и преображаје који се нижу како у природи тако и у животу људи, због којих је и стари Хераклит (савременик Конфуције, мада један о другом појма нису имали) говорио „Све тече“ и „Не може се двапут ући у исту реку“. Али „И гинг“ се не ограничава на филозофска разматрања о чињеници да ништа није

постојано. Он садржи, ако је веровати његовим присталицама, тачна правила о томе како се ствари мењају, у ком смеру иду, који догађаји следе коме.

Јин и јанг

То већ звучи као крупно обећање. Онај ко би знао по којим правилима његов живот тече, могао би да предвиди будућност и да се припреми за њу.

Чим отворимо „И гинг“, доћи ћемо до једног запањујућег закључка. Језик те књиге, старе много векова, сличан је једном од најмодернијих „језика“ нашег доба - оном којим се служе компјутери. За компјутер постаје у суштини само две „информације“, да или не - 1 односно 0. Тако исто, цео главни део „И гинга“ састављен је од комбинација само два различита симбола. Један је дугачка, непрекинута црта. Други је црта с прекидом у средини, услед чега изгледа као две краће црте.

По шест целих или прекинутих црта спојено је у такозване „слике“. Укупно су у књизи дате 64 такве слике, свака са одговарајућим објашњењем и са именом које понекад тајанствено звучи за наше европске уши. Узмимо, примера ради, слику под редним бројем 24, која се зове „фу“, тј. „повратак“. Код ње је само најнижа црта читава, изнад ње је пет црта са отвором у средини. Објашњење уз ту слику, преведено што је могуће дословније, гласило би:

„Повратак. Успех. Излаз и улаз без промашаја, пријатељи долазе без мрље. Пут иде час тамо, час овамо. Седмог дана уследиће повратак. Корисно је ако човек има куда да иде.“

Може ли такво „пророчанство“ да задовољи човека у недоумици? Очигледно не. Он може једино да закључи да је прогноза, грубо речено, повољна, али све остало је сасвим нејасно. Ко се то враћа? Какав то пут иде „тамо и овамо“? Зашто до повратка долази баш седмог дана? Који су то пријатељи што „долазе без мрље“? Шта значи оно о месту „куда се иде“?

Заиста, све саме нејасноће. И нехотице се присећамо делфских пророчанстава, загонетних као и ово. Њихову двосмисленост искусио је Крез, пословично богати краљ Лидије, када је у Делфима тражио савет да ли да зарати са суседном државом. Пророчица му је рекла: „Пређеш ли реку, уништићеш једно велико краљевство“. Охрабрен, Крез је са војском прешао граничну реку и - изгубио рат. Уништио је велико краљевство - своје сопствено.

наставак на стр. 8.

易經

И ГИНГ

Ипак, „И гинг“ је књига, писана реч, а књиге су често одговорније него живи људи. Тачније, то је приручник који читаоцу помаже у обављању једне одређене делатности, онако исто као што вам приручник цвећарства помаже да уредите башту. „И гинг“ не би могао хиљадама година бити „бестселер“ да читаоци њиме нису задовољни.

Треба знати да је „И гинг“ заснован на принципу „јина“ и „јанга“. Према прастарој кинеској слици света, јин и јанг су две основне, исконске силе, првобитни узроци свега што се у свету догађа. Јин и јанг – то су небо и земља, светлост и мрак, дух и природа, мушкарац и жена, душа и тело. Када обоје складно делују, у истом смеру, могу се очекивати добри резултати. Напротив, ако било јин било јанг делују супротно законима који су у природи потчињени, из тога мора произићи несрећа, или бар незадовољство.

Људи без циља

Погледајмо још једном слику звану „повратак“. Најнижа, непрекинута црта представља „јанг“. Она, дакле, припада области духа, стваралаштва, светлости. Осталих пет су „јин“ линије, што значи да означавају нешто мрачно, пасивно, бесциљно, везано за садашњи тренутак, потчињено туђим жељама. Ми Европљани можда бисмо ту разлику мало друкчије описали. Рекли бисмо: „јин“ су емоције, осећања, нагони, „јанг“ је разум, свесно планирање, решеност да се ствари измене и усмере ка бољем.

Размишљајући исцрпније о знаку „повратак“, можемо се упитати: шта значи то што је само једна „јанг“ црта, а све остале су „јин“? Одговор, по тумачењу мудрих Кинеза, гласио би отприлике овако. Читалац књиге окружен је мноштвом људи који су пасивни, опуштени, који не покушавају да мисле на будућност или чак страхују од њих, бојећи се да не дођу још гора времена. Такви људи немају циља, немају „куда да иду“.

Друго питање: зашто се једина читава линија налази сасвим доле? Одговор: зато што је читалац на свом животном путу стигао до најниже тачке, а одака не поново почети да се успиње. По законима „И гинга“, све се креће одоздо нагоре. Сада је пометња (означена са пет прекинутих линија) достигла врхунац, али већ делују тежње које ће поново успоставити ред. Ако читалац остане веран свом путу, ускоро ће стећи добре пријатеље који ће му пружити подршку. „Повратак“ значи повратак светлости, јасноће, моћи одлучивања, способности човека да овлада својим животом.

А зашто је речено да ће до повратка доћи седмог дана? Зато што у седмом месецу после дугодневице (летњег солстиција) долази краткодневица, датум од кога „светлост почиње да расте“, тј. дани постају дужи.

О свакој слици из „И гинга“ могла би се написати читава књига објашњења, узимајући у обзир колико је целих а колико прекинутих линија и на ком се месту која налази. Погледајмо, на пример, слику с редним бројем 23, названу „бо“ – „подељеност“. И она има пет линија с отвором и једну целу, само је код ње цела линија најгорња од свих. Пошто је кретање, као што већ знамо, одоздо навише, постоји опасност да непрекинута линија буде „избачена“ из слике. Мрачне силе, као што је егоизам, тада би завладале светом и изазивале подељеност, расцепканост.

Нашем читаоцу (под претпоставком да није Кинез) треба објаснити још једно: како се „И гинг“ постављају питања? Најчешћи начин је бацање новчића, по добро знаном систему „писмо-глава“. Узму се три новчића и баце у ваздух шест пута, по једном за сваку линију. Новчић који падне с „писмом“ горе броји се два поена, ако падне „глава“ броји се три. Могући су тада следећи зборови: 6 (три пута 2), 7 (једанпут 3 и двапут по 2), 8 (двапут 3 и једанпут 2) и 9 (три пута 3).

Баца се прво за најнижу линију, па за ону изнад ње, и тако редом до најгорње. Непарни резултати (7 и 9) дају читаву линију, „јанг“, парни (6 и 8) дају прекинуту линију, „јин“.

Може и са цветом

Није случајно што су за сваку од двеју врста линија предвиђене две различите бројне вредности. Зборови 7 и 8 – као што се и сами можете уверити бацајући новчиће – много се чешће јављају него 6 и 9. Разлог није тешко утврдити: за шестину је потребно да сва три новчића падну с „писмом“ на горе, а за деветку сва три с „главом“. Оно што је ређе – више и вреди. Зато линије добијене помоћу деветке и шестине имају посебно значење. Оне се претварају у своју супротност – целе у прекинуте, прекинуте у целе – а тиме се и цела слика замењује неком другом, коју такође треба наћи на табели. Узете заједно, првобитна и измењена слика дају комплетно пророчанство: не само опис ситуације у којој се читалац налази, него и савет шта треба да уради.

Тако, ако смо бацањем добили већ поменути „повратак“, али је прва линија добијена помоћу збира девет, онда се „повратак“ претвара у слику број 2 на табели, названу „кун“ – „прихватање“. За такву промену „И гинг“ даје следеће тумачење: „Повратак из мале удаљености. Кајање није потребно. Велико спасење.“ То значи да се онај који је на тај начин бацио коцке налази на погрешном путу, али није далеко отишао. Довољно је да се „врати повратку“, ако се тако може рећи, па ће све бити добро.

Напротив, ако сте најгорњу линију у „повратку“ добили шестинцом, одговарајуће тумачење у књизи утераће вам страх у кости. „Промашен повратак. Опасност. Несрећа споља и изнутра. Ко тако води војску, на крају ће претрпети тежак пораз. Десет година више неће бити у стању да нападне“.

Уместо новчићима, за „разговор“ са „И гингом“ можете се послужити цветом који се код нас зове хајдучка трава, бројећи мале стабљике на цвасти. Тај метод је детаљно описан у књизи. Захтева више времена него новчићи, јер за сваку линију треба бројати три пута, дакле укупно осамнаест пута.

Кратка и оскудна објашњења која смо овде дали о појединим сликама из „И гинга“ могу ипак да пружи представу о намени ове књиге и о посебном начину мишљења који стоји иза ње. То је схватање да на наш свет делују супротстављене силе међу којима влада одређена напетост. Кад се човек нађе између такве две супротности – рецимо, између задовољства и дужности – мора настојати да их одржи у међусобној хармонији, да избегне сукоб од кога би патили и он и његови ближњи. На који начин ће то постићи, покушава да му објасни „И гинг“. Али у крајњој линији, све зависи од њега и његове мудрости.

С. С.

易經

И ГИНГ

ПЛАВО-БЕЛИ ДРАГУЉИ СА „ГЕЛДЕРМАЛСЕНА“

Једног спарног мајског дана 1985. године моторни чамац је тихо пришао лађи усидреној у сингапурској луци. Џејмс Спенсер, најпознатији британски стручњак за кинески порцулан, попео се на палубу „Рестлеса М“, јахте дугачке 24 метра сличне рибарском броду.

У полумрачном потпалубљу Спенсер је прегледао порцуланске фигуре, чајник, крхотине здела за чај и тањира још влажних и прекривених коралима и шкољкама.

„Осамнаести век“, објавио је стручњак. „Имате ли још доста тога?“

Капетан Хечер се задовољно насмешио. Предмети које је прегледао Спенсер потицали су са потопљеног брода који је он нашао код једног гребена у близини Борнеа у водама Јужнокинеског мора. Век који је Спенсер утврдио веома га је обрадовао мада је још било прерано за процену и количине и вредности нађеног товара.

Чим је пала ноћ, Хечер је напустио Сингапур и отиснуо се према гребену где је, за сваки случај, укотвио теретни брод да чува олупину и благо у њој, уколико блага тамо уопште има. Да би то утврдио, Хечер је морао да ради брзо и што неприметније.

Траг који обећава

За кормилом „Рестлеса М“ четрдесетогодишњи Мајкл Хечер је оличење авантуристе: витак, атлетски грађен, преплануо, живих очију. Један је од најбољих, ако не и најбољи, ловац на благо у свету. Од двадесет седме године плови морима, у Новој Гвинеји је научио да рони на велике дубине и ради под водом. Добро је изучио навигацију, положио испит за капетана брода и основао предузеће имајући један реморкер и екипу ронилаца. Затим се бацио на листање поморских архива у потрази за потопљеним ратним бродовима.

Марта 1983. године, док је истраживао „терен“ у близини једног, на мапама необележеног, гребена у Јужнокинеском мору, налетео је на гомилу старог порцулана, 23 хиљаде комада са краја епохе династије Минг, на броду који је претрпео бродолом 1640. године. Овај веома драгоцен порцулан, продат преко аукцијске куће „Кристиз“ у Амстердаму, донео је два милиона долара од чега је Хечер добио велики проценат.

Тада је променио план и одлучио да се ограничи искључиво на давно потопљене бродове. Купио је јахту „Рестлес М“, почео да сакупља старе мапе и ангажовао поуздане историчаре и археологе да добро прочешљају архиве Холандске источноиндијске компаније која је у 17. и 18. веку имала монопол на трговину између Холандије и Азије.

Један траг је прилично обећавао: холандски трговачки брод „Гилдермалсен“ изгубљен у Јужнокинеском мору при повратку из Кантона у Кини 1752. године.

Према архивским документима лађа је преносила фантастичан товар: 55 килограма злата, 259 предмета од порцулана и 343 тоне чаја.

Обрис брода на екрану

Хечер је на „Рестлесу М“ прешао пут којим је пловио „Гелдермалсен“ последњих дана пре него што је потонуо и ништа није нашао. Претпостављајући да су у документима погрешни подаци, дигао је руке од „Гелдермалсена“ и одлучио да се врати гребену крај кога је нашао лађу са порцуланом династије Минг. Ако је један брод ударио у тај гребен, зашто то није могло да се догоди и другом?

У међувремену Хечер је за партнера узео Швајцарца Макса де Рама, стручњака за океанску географију и одличног познаваоца најсавременије технологије из те области.

Почетком марта 1985. године, на челу флотиле од три јахте и једног теретног брода, „Рестлес М“, опремљен инструментима за управљање преко сателита, протонским магнетометром за откривање метала и сонаром који даје електронску слику предмета са морског дна, упутио се према гребену у Јужнокинеском мору.

Два месеца трагали су за олупином и одлучили да одустану. Али, 27. априла техничар код сонара угледао је на екрану обрисе бродског корита. У истом часу магнетометар је забележио снажне вибрације.

У воду изнад олупине поставље-

Осим прибора за чај и ручавање и разних врчева и посуда у товару је било и украсних фигурина

БЛАГО КАПЕТАНА ХЕЧЕРА

ОВАЈ ЧЕТРДЕСЕТПЕТОГОДИШЊИ АМЕРИКАНАЦ
НАЈБОЉИ ЈЕ САВРЕМЕНИ ЛОВАЦ НА ДРАГОЦЕНОСТИ
КОЈЕ КРИЈУ ПОТОПЉЕНИ БРОДОВИ.
ПОСЛЕДЊИ ПЛЕН, ТОВАР ЗЛАТА И СКУПОЦЕНОГ КИНЕСКОГ
ПОРЦУЛАНА ИЗ ДИНАСТИЈЕ МИНГ,
ДОНЕО ЈЕ НА АУКЦИЈИ У
АМСТЕРДАМУ ПРЕКО
ПЕТНАЕСТ МИЛИОНА ДОЛАРА

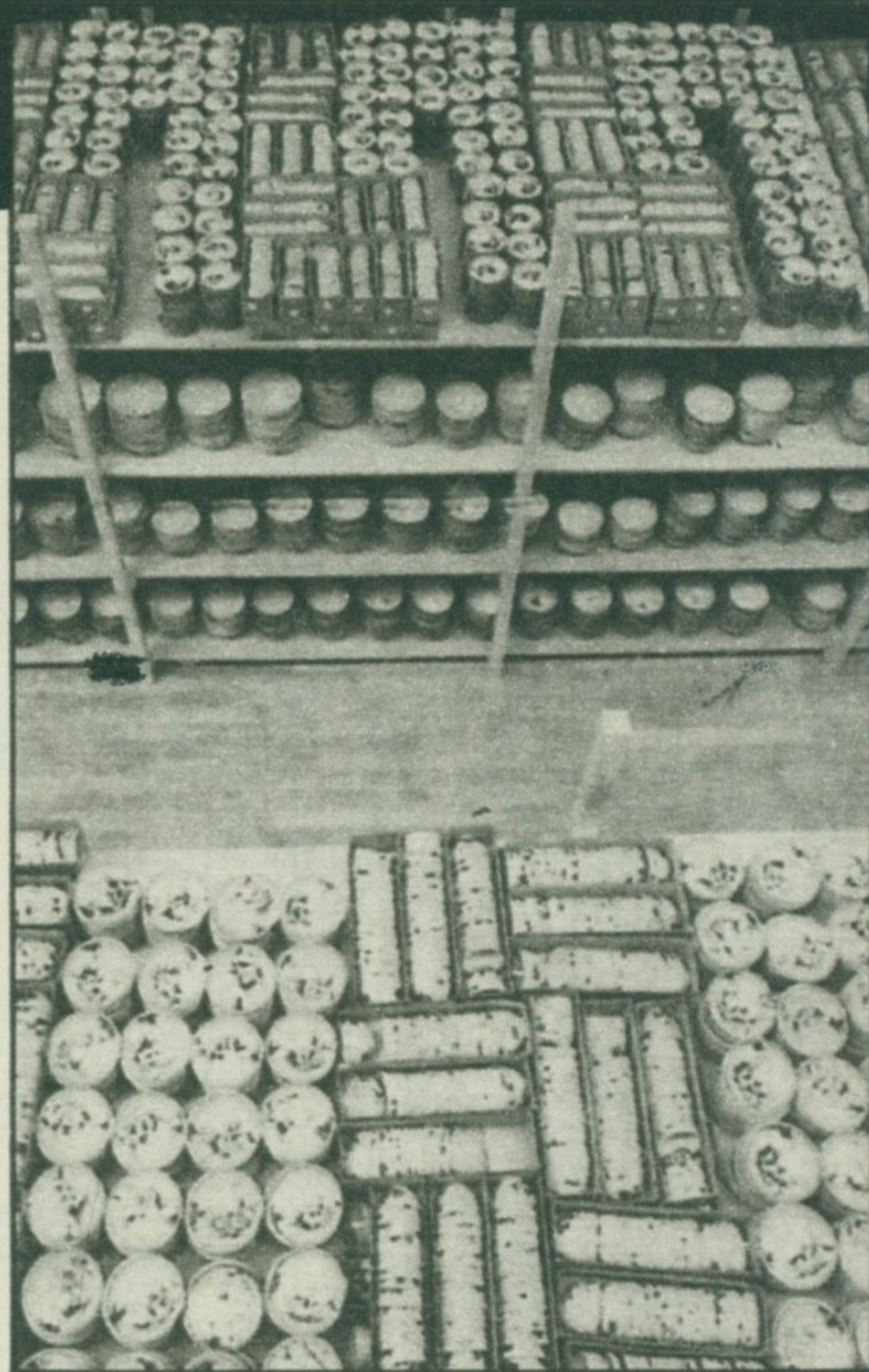
Једна од десетине хиљада
зделица за пијење чаја с
плаво-белим мотивом
карактеристичним за
порцулан из епохе
династије Минг

Највећа збирка кинеског
порцулана икада извађена
са потопљеног брода. Више
од два века на дну мора
нису јој умањиле блиставу
лепоту

Од сто двадесет пет
златних полука двадесетак
овалног облика из Нанкина
доказ су да је Хечер
пронашао баш
„Гелдермалсен“

на је бова да би се обележило
место, а онда су Хачер и Де Рам
заједно заронили. Копајући по дну
Хечер је покупио неколико крхоти-
на и загребао талог на њима. Чак
и у полумраку испод воде синула
је плава кобалтна боја.

Када су крхотине очишћене,
указао се добро познати плаво-
бели мотив толико карактеристи-
чан за кинески порцулан. Хечер је
претпоставио да се ради о старом
и скупоценом порцулану, али није
могао да буде сасвим сигуран све
док британски стручњак Спенсер
није то у Сингапуру и потврдио.

Тек тада је почела операција ва-
ђења блага из потопљеног брода.

Ипак је „Гелдермалсен“!

Уз помоћ огромне цеви главни
ронилац Мохамед Ашим „усисао
је велики товар листова чаја, а он-

да су пробили поклопац сандука у
коме су биле уредно сложене,
једне изнад других, зделице за пи-
јење чаја, више од 20.000 комада!

Рониоци су сваког дана изно-
сили невероватне количине здела,
посуда за бутер, чинија за супу,
чајника, тањира и тањирита, врче-
ва, посуда за сос... бојених руком
у блештаво плавом кинеском мо-
тиву.

А затим су нашли још нешто.
Док је истраживао околину брод-
ске олупине, један од гњураца је
заурлао: „Злато! Нашао сам злато!“
Када су га извукли на палубу,
из гњурачког одеа је извадио 17
златних полука колико је успео да
покупи.

Извађено је укупно 125 златних
полука дугачких по 8 центиметара
и 20 овалних, веома ретких, карак-
теристичних за Нанкин. То је био
доказ да је Хечер „нагазио“ потоп-
љени „Гелдермалсен“!

Плен, рачуна се да је извађено
три четвртине од укупног порцула-
на и злата које је лађа преносила,
поређан у 1400 сандука, са закаш-
њењем од 200 година, запловио је
према Холандији.

Продаја и препродаја романтике

Крајем априла 1986. у Амстер-
даму је објављена јавна петоднев-
на продаја „товара из Нанкина“.
На дан отварања у балској сали
великог хотела окупало се 1500
колекционара и представника му-
зеја из целог света. Мада овај
порцулан није био прворазредног
квалитета – стручњаци су га
сврстали у обичан прибор неког
бољег ресторана – збирка је при-
вукла љубитеље својом старошћу
и романтиком: 200 година на дну
мора је историја којој не може да
одоли ниједан колекционар.

На аукцији су достигнуте астро-
номске цене. Највећи сервис од
144 комада отишао је анонимном
купцу за 334.156 долара. Пар посу-
да за бутер продато је за неверо-
ватних 15.275 долара, односно 26
пута више од почетне цене.

Слично се догодило и са златом.
Све овалне полуке из Нанки-
на продате су за суму 18 пута већу
од текуће цене злата на њујор-
шком тржишту. Укупан товар злата
донео је 1,7 милиона долара а
укупна сума добијена на аукцији
износила је 15,25 милиона долара.
Хечер је ставио у џеп 18 процена-
та.

Само месец дана касније на ма-
лој аукцији у једном лондонском
салону исте порцуланске зделе за
чај продате су шест пута скупље
него у Амстердаму.

На палуби „Рестлеса М“ Хечер
је увећало на путу према новом
непознатом подморском гробљу
бродова.

Б. Дожић

**ЗАПЕВАЛЕ
БУЛБУЛ-
ПТИЦЕ...**

**ДА НИСУ
ИЗАБРАЛИ ДА
СЛУШАЈУ СЛАВУЈА,
РОМЕО И ЈУЛИЈА
БИ ОСТАЛИ ЖИВИ,
А ЊИХОВА ЧУВЕНА
ЉУБАВ ИМАЛА БИ
САСВИМ
ДРУГАЧИЈУ
СУДБИНУ**

Лuscinia megarhynchos – наоко прозаични, научни назив за, по песми, најчувенију међу птицама и најомиљенију међу песницима: својим цвркутом опевала је пролеће и љубав, а њен певовековечиле су поете од паметивека до данас.

Платон је записао да је он, славуј, био знамење Тамираса, барда старе Тракије. У Јапану се ова птица поштује као мало, пернато божанство. Нису је заобишли ни древни кинески ни сјајни арапски песмоторци. Наше севадалинке, нежне песме љубавног заноса, чежње и сете, такође су проткане цвркутом славуја: „Запјевала булбул-птица, мисли зорја је...” (Булбул или бумбул је турцизам). Присутан је и у стиховима Алексе Шантића: „Булбул пјева около Мостара, драга моја ево нам бехара...”

Славуј има значајну улогу и у чувеној Шекспировој трагедији „Ромео и Јулија”. У трећем чину он се на крају ноћи супротставља шеви, веснику зо-

ре и раздвајања. Љубавници су пред судбоносном одлуком: послушају ли славуја, остаће заједно, али ће над њих да се надвије сенка смрти. Поверују ли шеви, спашиће живот, али ће морати да се растану. Побеђује љубав: Ромео и Јулија слушају славуја и остају заједно до смрти.

Само уз воду

И у „Оди славују” Цона Китса, енглеског песника с почетка прошлог века, ова птица је истовремено симбол и љубави и смрти.

Славуј је селица и у наше крајеве стиже из средње и западне Африке крајем марта и почетком априла. Половином тог месеца чује се и његова прва песма. Али, ово пролеће је каснило, па су задоцнеле и селице.

У пролеће с југа ка северу, а у касно лето у супротном смеру, славуји путују споро, ниско и појединачно, не образујући велика јата као већина селица. Прво долазе мужјаци, летећи искључиво ноћу, од грма до грма, да би се, колико-толико, сачували од грабљивица. Сваки

од њих потражи исту шуму и врт, па чак и исти жбул где је провео претходну годину. Стигавши на родну груд, где су дошли на свет и провели прво лето живота, слично чине и млади мужјаци.

Ова неугледна, сивомеђа птица, дугачка око 16,5 центиметара, насељава низине до 700 метара надморске висине, свуда где има шибља, траве, грмова, листопадних дрвећа и – воде. Тамо где нема потока и река, бара и језераца, – нема ни славуја. Код нас је још чест али се проређује крчењем шума, уређивањем паркова и исушивањем вода.

Ово је моје!

Утврђено је да постоји неколико разлога због којих славуј пева. (Као код већине певачица, успелији је и милозвучнији цвркул мужјака него женки.) Први од њих је, уистину – љубав.

Чим стигну у домовину – почиње упорно мужјаково удварање, односно љубавни зов. Као да знају да ће се наоко незаинтересоване женке најуспешније освојити што лепшим цвркутом, мужјаци се такмиче ко ће раскошније и заносније да отпева

мноштво звиждука, арија, шапата...

И заиста, „славујица” ће да пристане на брачни живот само са изванредним певачем, који гласом надмашује све ривале у околини. Али, да би придобио њено срце, он ни у ком случају није само мајстор славујског белканта, лепог певања, већ мора да има и витешку одважност.

У паузама између оперских арија славуј се претвара у срчаног ратника који уз нимало пријатне крике и пиштање води немилосрдне двобоје с другим удварачима. Борба траје све док један од противника канцама, кљуном и, наравно, песмом не докаже да су и територија и драга неприкосновено његови. Тада опет победнички запева, јер птичије гласање је и звучна, опомињућа граница запоседнутог подручја, с недвосмисленом поруком могућем супарнику или непријатељу: не прилази, ово је моје!

Међутим, ниједан славуј не долази на свет научен да пева и сви не певају подједнако богато и јасно. Доказано је, наиме, да и ови врхунски певачи песму – уче.

Висока школа цвркута

Да би славујева песма била изврсна, она мора, према мишљењу неких научника, да садржи од 20 до 24 „строфе”. Али, пажљивије уво може да запази да је цвркул славуја у неком гају или парку китњастiji, разноврснији

и садржајнији него у другом.

Старији мужјаци боље певају од младих и, уколико птићи долазе на свет и живе у подручју где су врсни певачи, њихово певање биће лепше. Међутим, ова својеврсна, и, наравно, и те како усмерена школа певања заправо почиње тек следећег пролећа, кад се млади мужјаци, жељни љубави и породице, врате у место рођења. Тада пажљиво слушају старије славује, покушавајући да их што боље опонашају. У овој настави заиста важи изрека „Какав учитељ – такав ђак”.

Гнездо, свој будући топли дом, младици граде заједно, сложено и брзо. То није никаква уметничка творевина: прегршт-два сувог, најчешће храстовог лишћа, сасушене влаи траве, нешто маховине, коњске длаке, перја и – готово. Сасвим довољно да се у њега снесе најчешће шест јаја из којих ускоро излазе голуждрави и увек гладни млади. Родитељима више није ни до песме ни до слушања. Треба нахранити и сачувати потомке. Стално су у покрету и потражи за храном, доносећи у гнездо зачуђујућу количину бубица, црва, парчића воћа. (Мање је познато да су одраслом славују послатица – шумске јагоде!) Брига и опрез ниједног часа не напуштају ове узорне родитеље: гнездо је најчешће нешто изнад гла, лако доступно мачки, куни, ласици, змији, свраки, коццу...

Тек понекад, као да жели да прочисти грло, забави супругу, можда за своју душу, или да покаже младима, тата славуј запева гласовито и чисто, као у оно дивно доба младичке љубави. Као да својој дени жели да каже: „Ето, тако се то ради!”

Крајем маја, у јуну или јулу, зависно од тог каква је година, млади невесто праве прве лепршаје. Зачују се и њихови неискусни гласови. Но, то је само непривлачно мутирање ових полетараца, будућих певачких шампиона... А око 25. јуна више се не чују ни одрасли славуји.

Већ у августу славуји опет крећу на путовање које траје до половине септембра. Опет ниско, од грма до грма, у страху од олује или кани грабљивице. Тако до Африке. Тамо ће млади нараштај да одрасте и ојача, да би се идућег пролећа вратио на родно огњиште, и огласио песмом.

И. Лончар

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

Опасно је изаћи на улицу; саксије, цигле, делови фасада па чак и цели балкони, могу да вам падну на главу, загађен ваздух трује вашу плућа а никад се не зна ко седи за воланом аутомобила који управо јури према вама. Неко би помислио - треба побећи кући да би се сачувала жива глава. Међутим, научници су открили да нам тек под кровом тог дома прети опасност.

Има ли нечег лепшег од туширања после овако напорног дана?

Вода, међутим, садржи многе опасне састојке од којих су најопасније канцерогене материје трихлоретилен и хлороформ. У воду су доспеле тако што се разна штетна једињења бацају у земљу, па се ту растварају и на крају стижу до извора воде за пиће. Процењује се да у Сједињеним Америчким Државама овако загађена вода за пиће годишње изазива између 200 и 1000 смртних случајева. Туширање топлотом водом је вишеструко опасно. Из ситних топлотних капљица испари и до 80 процената свих опасних хемикалија које човек, туширајући се, удише и уноси у плућа. Дакле, што је туширање дужи и вода топлија, већа је опасност. (Колика је опасност од запаљења плућа услед купања хладном водом које се препоручује још нико није израчунао.)

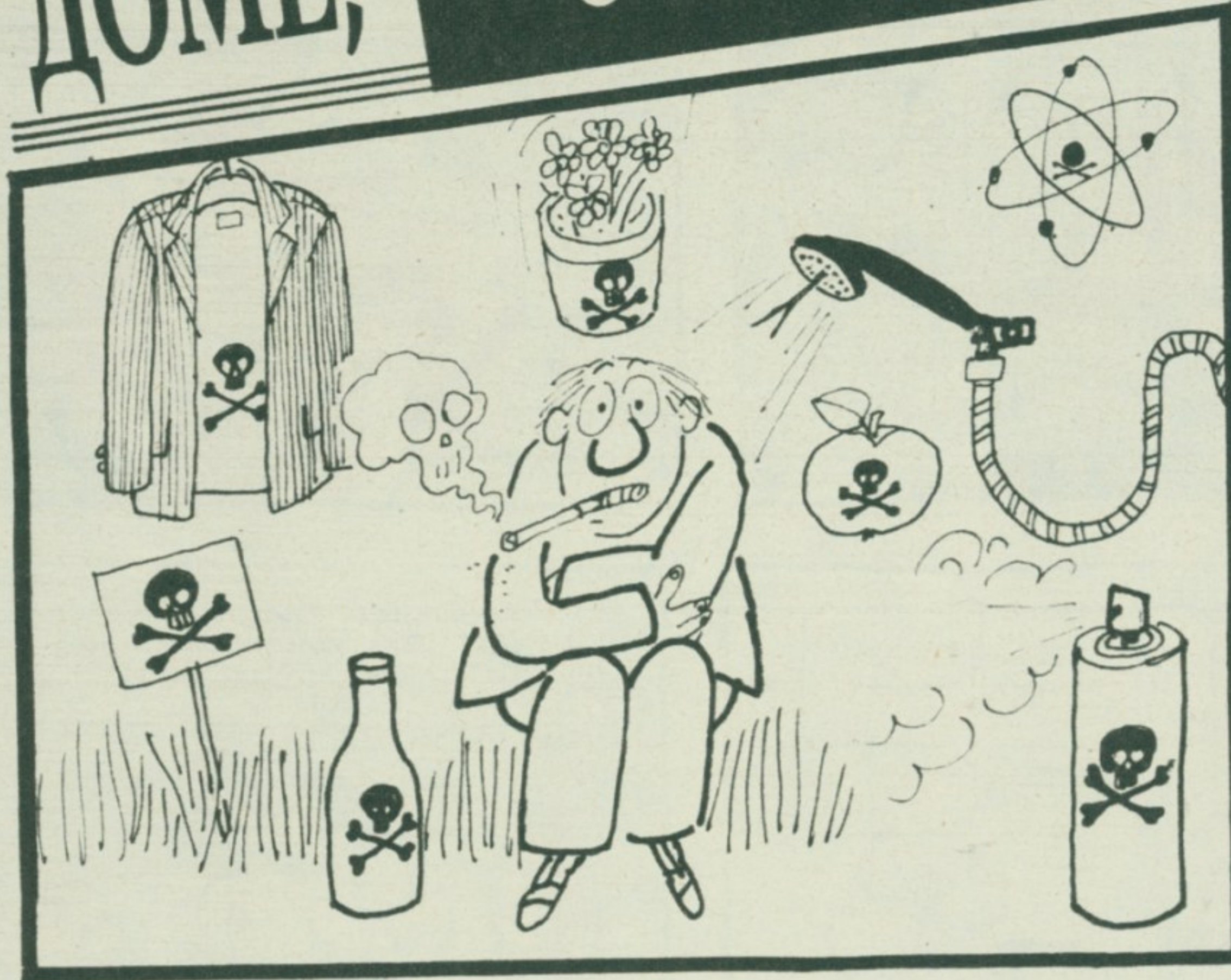
Није само вода извор опасних хемикалија. Пушење је само по себи опасно, али, уз то, у кући пушача има знатно више бензана који, кажу, изазива леукемију. На црној листи су и спрејеви за „освежење“ ваздуха, нафталинске куглице које терају мољце и трују људе, затим боје, средства за чишћење, одела донесена у кућу после мање од шест сати од хемијског чишћења и наравно тек пристигли, врући, аутомобили у гаражи. Наравно, ако је гаража у кући. Испитивања извршена у неким градовима познатим по хемијској индустрији и загађеном ваздуху показала су да је степен загађености у многим кућама два до пет, а у неким случајевима чак 70 пута већи него на улици. Купатило зато добро проветрите и побацијте празне спреј-боце, јер из њих излази опасан гас.

Чернобил у кући

Хемикалије су међу нама већ неколико стотина година и човек је на њих навикао што, наравно, не значи да с њима разумно

ОПАСНОСТ ВРЕБА И У РОЂЕНОЈ КУЋИ

ДОМЕ, СТРАШНИ ДОМЕ!

поступа и зна све последице свога понашања. Далеко опаснија је радиоактивност. Она је само на изглед нови члан клуба утамањивача људског рода јер је човек одувек био окружен радиоактивним зрачењем само што то није знао.

Четрдесетих и педесетих година овога века обављен је низ нуклеарних експлозија у атмосфери. Радиоактивни продукти у виду fine прашине разлетели су се по свету што је довело до знатног повећања радиоактивности. Елементи кратког века давно су се распали, али ту је и читав низ елемената чије се полувреме живота (време током кога се распадне једна половина од почетног броја атома), па самим тим и период опасности, мери хиљадама година. Поред ове неприродне постоји и такозвана природна радиоактивност. Она потиче како из космоса тако и из дубине Земље.

Када је 2. децембра 1984. Стенли Ватрас дошао на посао у нуклеарну електрану Лимерик у близини Филаделфије, у САД, аларм је зазвонио. Почела су ужурбана истраживања извора радиоактивног „цурења“ у самој електрани, али све је било узалуд. Па, ипак, сваки дан аларм је уред-

но звонио кад год би се Ватрас појавио. Најзад, после неколико недеља недоумице, установљено је да реактор није крив - Ватрас је радиоактивност „доносио“ од куће. Испоставило се да је степен зрачења у његовој кући хиљаду пута већи од дозвољеног, а ризик да се у таквим условима добије рак одговара количини од 135 кутија попуштених цигарета дневно.

Застрашујући радон

Узрок овако високе радиоактивности у Ватрасовој кући био је гас радон. Наиме, већина радиоактивних елемената су чврста тела безбедна за нас када су закопана дубоко у земљи. Она ефикасно упија зрачење. Радон је, међутим, гас и може да излази кроз порозно тле, пукотине, рударска окна, преносећи радиоактивност на површину. На црној листи прве су гранитне стене изнад којих је ниво природног зрачења увек знатно виши него другде. Радон настаје у циклусу распада урана и има полуживот од око 4 дана. Установљено је да се Ватрасова кућа налази баш изнад богате жице уранове руде која, сама по себи, није угрожавала становнике куће, али је производила велике количине радиоактивног гаса.

Током свог кратког живота радон није у стању да продре далеко кроз обичне стене или земљу, али уколико постоје пукотине он стиже до атмосфере. Ту се меша са ваздухом и разблажује до малих, безбедних концентрација. Невоље настају када се гасу на путу, дакле и на површини земље, нађе нека кућа. Радон врло брзо улази кроз пукотине и, уколико су услови повољни, његова концентрација у кући може да буде и више хиљада пута већа него у атмосфери. Проветравање, у принципу, помаже да се смањи зрачење. Али, понекад се постиже обрнут ефекат јер струјање ваздуха може да повећа излажење гаса из земље.

Ширењу радиоактивности доприноси још два ефекта. Радон настаје из радијума који се лако раствара у подземним водама и тако преноси далеко од уранове жице. „Деца“ радона су изотопи полонијума који, када се створе у атмосфери, формирају лаке честице које лебде, лако се разnose и тако стижу до плућа.

Опасна болница

Опасност од радона само се наслућује. После открића радиоактивности у Ватрасовој кући почела су веома обимна истраживања у САД, где је

ПОНЕКАД ОДМАРАЊЕ У СОПСТВЕНОЈ КУЋИ МОЖЕ ДА БУДЕ ОПАСНО ПО ЖИВОТ. САМО ОД ПОСЛЕДИЦА ТУШИРАЊА СВАКЕ ГОДИНЕ УМРЕ НЕКОЛИКО ХИЉАДА ЉУДИ...

испитано око милион кућа, а у Шведској око 40.000. Истраживања, у нешто мањој мери додуше, обављена су и у Великој Британији и у Норвешкој. Према добијеним подацима тврди се да годишње до 20.000 људи само у САД умире од рака изазваног радоном (и његовом „децом“) и да је он, после пушења, највећи узрочник канцерогених обољења. Посебно брине сазнање да постоји приличан проценат кућа са врло високим степеном радиоактивности. За становнике око 20.000 кућа у Великој Британији постоји вероватноћа од око 5 одсто да ће умрети од рака плућа.

И да се, на крају, вратимо у санитарне просторије. У једном тоалету болнице у Чарлсфорду на југу Енглеске радиоактивност је толика да свако ко тамо проведе око пола сата прими дозу дозвољену за целу годину. Опасно је, дакле, ићи и у неке болнице.

Можда ће вам ова игра са процентима изгледати нехумано кад су људски животи у питању. За појединца постоје само две вероватноће: 0 и 100 одсто. Са мало знања и више пажње можемо знатно да смањимо број нула. Ипак, кад су бројке у питању, оне су много мање од оних које описују последице саобраћајних обољења. Још само једно упозорење: чињеница да је у неким кућама повећана опасност не значи да треба ићи у кафану. Тамо поред разних хемикалија и могуће радиоактивности постоји и сасвим одређена опасност од флаша и чаша које могу да полете.

З. П.

ШКОЛСКА САМОПОСЛУГА

ИГРЕ БЕЗ ГРАНИЦА

Јелисавета ми је најтежа, Јали и најдража улога – каже Иванка Лукатели. – Радила сам је шест месеци и са њом обележила свој двадесетогодишњи јубилеј. Награда је увеличала моју прославу, мада сам је доживела не само као лично, него и признање Народном позоришту па и балетској уметности уопште. Ово је први пут, откад је установљена Октобарска награда, да је добије балерина.

Имала сам само пет година кад ме је мама узела за руку и одвела у балетску школу. У тим годинама родитељи мисле уместо деце. Заволела сам балет и то ми је на неки начин одузело безбрижно детињство. Док су се моје другарице после наставе играле, ја сам журила у ба-

ЗА УСМЕРЕЊАКЕ И ЊИХОВЕ РОДИТЕЉЕ

Наш гост: Иванка Лукатели, примабалерина Народног позоришта и професор балетске школе „Лујо Давичо“ у Београду

Иванка Лукатели:
Балетски играч
мора да тренира
више од дизача
тегова! То и
јесте мушки
посао!

летску школу да вежба. Кад сам поодрасла, оне су почеле да излазе, проводе се, а ја сам и даље знала само за обавезе. Са шеснаест година стигла сам у Народно позориште и добила своју прву улогу. Једну од најмањих, али у двадесет првој сам била Црни лабуд.

Увек сам била свесна колико се и због чега одричем, па нисам жалила. Родитељи су ми поред љубави за уметност усадили и љубав према раду, стекла сам такве навике да ми је дан увек био прекратак за све што сам желела да обавим. Радила сам и сада је тако, више него што је неопходно. Али, знала сам шта хоћу и говорила сам себи: „Зашто да будем последња, кад могу да будем прва“! Иначе, мислим да у уметности свако има својих пет минута, само мора знати да их искористи. Што се мене тиче, уверена сам да бих се у сваком послу овако понашала, само не знам да ли бих га овако волела. Тешко је, мора свакодневно да се вежба, што физички исцрпљује. Међутим, није у питању само физички за-

ГОДИНАМА ЈЕ У
САМОМ ВРХУ

БАЛЕТСКЕ
УМЕТНОСТИ. У
НАЈЧУВЕНИЈИМ
КЛАСИЧНИМ

БАЛЕТИМА, „ЖИЗЕЛА”
И „ЛАБУДОВО

ЈЕЗЕРО”, ИГРАЛА ЈЕ
ГОТОВО СВЕ УЛОГЕ –
ОД ЕПИЗОДНИХ ДО

ГЛАВНИХ, А
„ЈЕЛИСАВЕТА”
ЗОРАНА ЕРИЋА

ДОНЕЛА ЈОЈ ЈЕ
ПРОШЛЕ ГОДИНЕ

ОКТОБАРСКУ
НАГРАДУ БЕОГРАДА

невним вежбама претварамо своје тело у послушни инструмент којим све може да се каже. Захваљујући балету обишла сам свет. Лепо је осећање да иза себе нешто остављаш, да ће те људе памтити.

Припремила:
И. Миладиновић

УМЕТНИЧКА СТРУКА

Спада у ред сложених јер обухвата делатности ликовне, музичке, драмске и балетске уметности. При упису у ове школе обавезна је провера обдарености, а за балет и глуму потребне су опште и посебне здравствене способности што се утврђује прегледима.

Основни послови у музичкој струци су: самостално извођење концертног репертоара, оркестарских деоница, извођење наставе, корепетиторски послови, организација приредби, музичког живота...

Код балетске струке задатак је извођење кореографских и балетских дела и фолклорно играчких – зависно од профила.

Ликовна струка, између осталог, подразумева израду идејних скица и пројеката за: тканине и одевне предмете, паковање прехранбених производа, кожных и текстилних предмета, електротехничких и техничких производа, пројектовање и извођење огласа, календара, проспеката, обликовање простора...

Осим глумачких задатака, драмска струка обухвата и рад са предшколском и школском децом на припреми и извођењу луткарских програма.

ГЛУМАЦ ЛУТКАР

Надам се да ћете ми одговори што пре јер ми је важно да се на време одлучим. Где у Београду може да се упише средња глумачка школа за луткаре и где после може да се ради?

Тања Пајкић
Нови Београд

Од ове јесени у Земену, при Радничком универзитету (Карађорђева 9), почеће да ради школа у којој ће се припремати за позив глумац – луткар. Можеш да се запослиш у неком од професионалних луткарских позоришта, дому културе, основној школи (школске луткарске сцене), дечијој установи – вртићу или у оквиру самосталне луткарске естраде.

Засад је то прва и једина школа у земљи за глумце луткаре.

Илустровао Димитрије Костић

Купон с ликом Паје Патка
исеците и залепите на
дописницу или коверат.
Слободно питајте –
стручњаци одговарају

Купон

за

школску

самопослугу

СКЛАЊАЈТЕ МИ СЕ С ПУТА!

**СТАРИ, АЛИ ГИЗДАВИ,
НАДМЕНИ И У ПУНОЈ СНАЗИ
– ПРАВА ЧУДОВИШТА ОД
ЛУКСУЗА И БРЗИНЕ.
НАЈЛУЋИ АУТОМОБИЛИ НА
СВЕТУ КРЕЋУ СЕ
ДРУМОВИМА СЈЕДИЊЕНИХ
ДРЖАВА**

Мало боје или хрома, четири нове, што шире гуме, затим пажљиво „шминкање“, можда и нови мотор. А онда гас и – право на пут... Од Онтарија до Флориде, од Илиноиса до Калифорније. С руком изван аутомобила и обавезном лименком кока-коле.

Правила нема. Од буке овако нађинђуреног аутомобила може да пуца глава, од његовог шаренила – да вам игра пред очима. Може да буде кич последње врсте... Не мари. Важно је да вас примете. Да будете црвенији од вашег суседа, жући или само бржи, и то је довољно.

За овакав хоби и претпоставке најпогоднији су стари аутомобили. Али, и они треба да се повинују законима аеродинамике. Зато је код већине предњи део мало спуштен – да би лакше секао ваздух. Они с југа имају чак откривене моторе, јер њихови возачи сматрају да тако боље „дишу“.

Погледајте овог жутог. Пре двадесетак година био је сасвим обична лимузина, обојена неком неупадљивом, можда баш сивом бојом. Гаражу је напуштао само недељом, кад је уважена породица његовог некадашњег власника излазила у ритуалну шетњу градом или околином. Сад се умешала машта. И нови газда по имену Џејк, као што и пише на табличци, ево, обраћа нам се погледом који као да каже: „Немојте, случајно, да вам се догоди да ми излетите на пут!“

Д. Варагић

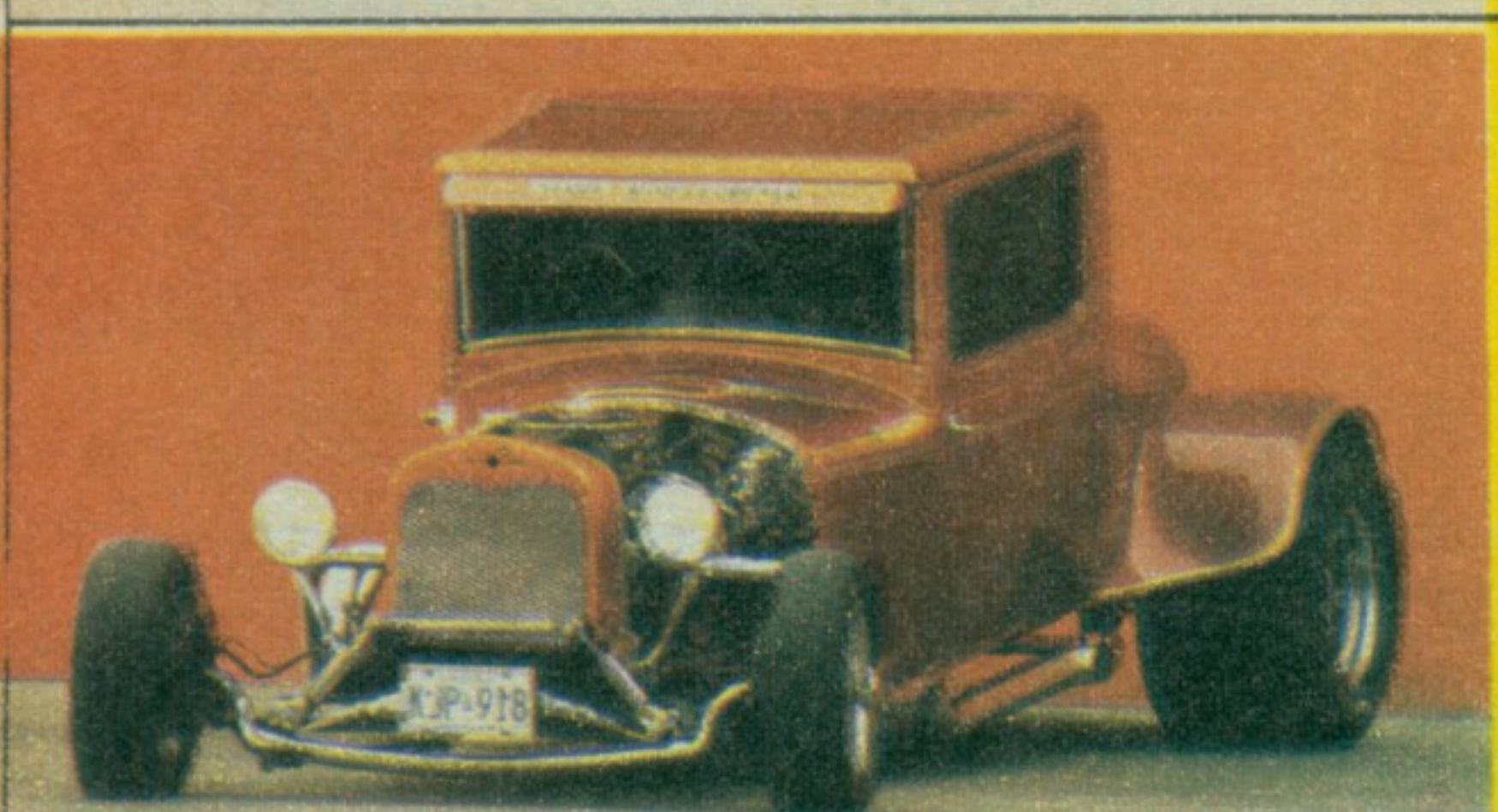
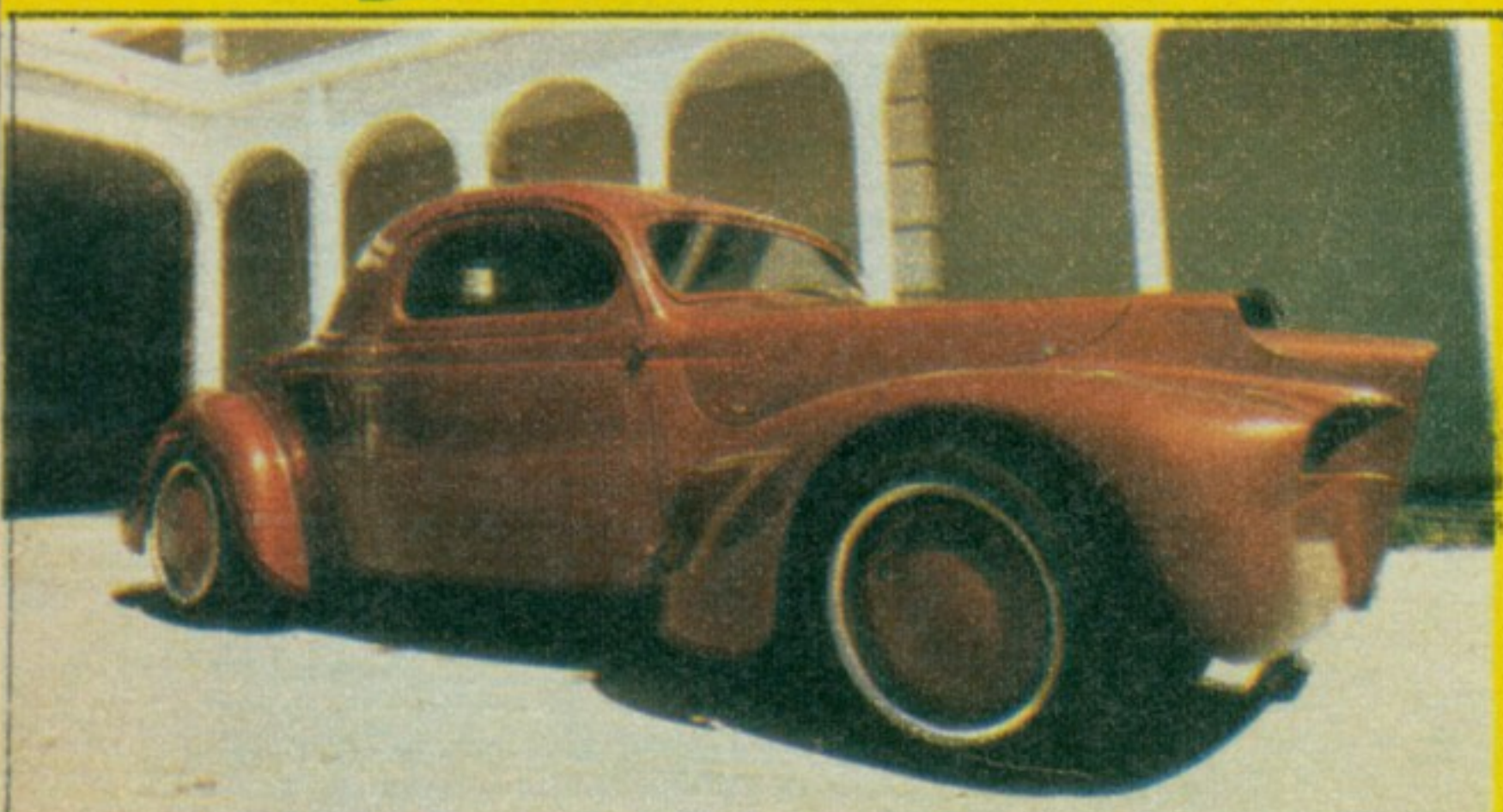
Превагнуо је плив: жуте, беле, плаве или розе боје. Победно је, дакле, кич. Овако изнутра изгледају три аутомобила, као створена за кратку антологију лошег укуса. Вансеријски аутомобили, чудовишно луксузни и брзи свакако представљају огледало амбиција и друштвеног положаја власника. Плаво-бела унутрашњост је такозвани Далас стил.

Кич као феномен нашег времена. У време кад су све познате законитости везане за уметност, под знаком питања, кич доживљава процват. Ево возила које је украшено спрејом, баш као и зидови Њујорка. Употребљена је сва могућа „козметика“, након одређене функције. Док смо разгледали фотографије и сами смо се упитали да ли се баш за овај ауто може рећи да је ружан!? (Прилика да и сами дате своје мишљење.)

Ови аутомобили нису створени за то да би полако умирали у свуда присутном хаосу градског саобраћаја. Не воле паркинге. Одговарају им само широки, царски путеви без препрека. Снажни су и хитри баш као и хрт на „кљуну“ прослављеног „форда“. За њих још кажу да су постмодерни, да оживљавају романтизам, буде носталгију и пружају осећање благостања. Баш су по мери богатих доколичара!

Господа у црвеном. Ову боју сматрају бојом брзине. Три црвене боје, за три различита модела. То је, прво, дедин аутомобил с белом цртом на точковима. Његов садашњи власник додао им је лимене поклопце који се, руку на срце, добро уклапају. Ту је и нападно дотерани „есекс“ из 1928. (мало „есекс“ а много више багн и слично, уз разне додатке за вожњу по плажама) који долази из Онтарија. Дебелушкаста лимузина из педесетих, сишла је с екрана. Први пут је виђена у филму „Амерички графити“ – прича о генерацији која се спрема за одлазак у Вијетнам.

И ПУТУЈУЋИ СВЕТ ДОБИЈА АВИОН ЗА ДВАДЕСЕТ ПРВИ ВЕК

**ПУТНИЧКА ЛЕТЕЛИЦА „7J7”
КОЈУ ПРОЈЕКТУЈЕ „БОИНГ”
У ПОГЛЕДУ ТЕХНИЧКИХ
РЕШЕЊА РАЗЛИКУЈЕ СЕ ОД
СВИХ ДОСАДАШЊИХ.
ИЗВЕСНО ЈЕ ДА ЋЕ У
БУДУЋНОСТИ ПОСЛУЖИТИ
КАО УЗОР**

Садашње путничке летелице склапају се на већ познатим и уходаним техничким достигнућима која се по правилу на сваком новом моделу авиона само усавршавају. Али, свему дође крај па и примени одређених научних сазнања. Једноставно, наука одмиче напред и индустрија, ако жели да преживи, мора да је плати. Правило важи и за произвођаче путничких авиона.

Истина, садашње путничке летелице нису застареле и мирне душе могу да поживе још двадесетак година. Једина невоља је што су за ваздухопловне компаније које превозе путнике све – скупље! Додуше, оне саме нису поскупеле, али су сваки даном већи трошкови њиховог одржавања, горива и аеродромских услуга. Кад се то све подели са бројем седишта у авиону, зарада по једном путнику толико је мала да појединим компанијама једва остаје да преживе. Да би оствариле пристојну зараду, сналазе се на разноразне начине.

Прекретница је неминовна.

И таолет на расклапање

Од великих светских произвођача путничких авиона први ће у 21. век закорачити амерички „Боинг”. У дирекцији ове познате фирме пала је одлука: направити летелицу која ће почивати на најновијим научним сазнањима. По изгледу неће се разликовати од досадашњих, али ће мотори, пилотска кабина и електроника бити последња реч технике. Поред иновација и у унутрашњости путничког простора, целокупна маса летелице мора да се смањи, а број путничких седишта да се повећа. Мања маса – мањи трошкови, више седишта – већа зарада ваздухопловних компанија.

Будући авион означен је као пројект „боинг 7J7”.

За остварење пројекта ангажовано је 1700 најспособнијих радника, техничара и инжењера запослених у „Боингу”. Истовремено позвано је 90 јапанских инжењера и извршних бродских и британских стручњака. Довише су бесплатан стан, добру плату и још неке погодности.

Лутања није било. Од првог дана знало се шта се хоће. Утврђен је рок до којег нови путнички авион мора да буде готов – 1992. година. После тога ће почети серијска производња. Планирано је да се у првом турнусу склопи 1600 примерака „боинга 7J7”. За сада купци се нису најавили, што је ина-

150 СЕДИШТА НА 70 КИЛОМЕТАРА КАБЛОВА

Мотори будућег путничког авиона за 21. век већ су испробани на постојећем моделу „боинг 727”. Задовољили су очекивања стручњака.

Мере, облик и остали технички детаљи нове летелице „мућкају” се у компјутеру. Тражи се најбољи „коклет”!

Овако ће изгледати пилотска кабина „боинга 7J7”. Ни налик данашњим.

че обичај, али у дирекцији „Боинга” нису забринути. Људи из управе имају јасну рачуницу: до тренутка када нови авион крене у серијску производњу истећи ће употребна вредност око 1200 примерака „боинга 727” који сада лете небом! Ако се томе дода и жеља многих ваздухопловних компанија да повећају флоту, ето купаца за први „турнус”!

Нови путнички авион имаће 150 седишта!

И не само то: путничка кабина пројектована је за лако и брзо размештање редова, односно за монтажу седишта у два и три реда. Поред тога, седишта могу хитро да се уклоне и авион претвори у теретњак! По систему „брзо, још брже”, могу да се уклоне или поставе чак и тоалет и приручна кухиња!

О путничкој кабини и удобности, касније још нешто.

Вратимо се техничким „чудима”

која ће авион увести у 21. век. Она ће бити примењена у готово свим системским групама.

Замислите, рецимо пилотску кабину, такозвани кокпит у којој пилот издаје усмене заповести, једна мембрана их прима, изазива импурсе, а они даље путем електронике „уносе” наређења у аутопилот који, опет, путем електронике обавља одређене операције: подиже или спушта авион, обара или подиже флапсове... нешто од тога већ је применила фабрика аутомобила „Рено” у једном свом луксузном моделу.

Инструменти са казаљкама постаће музејски експонат. У новом авиону пилот ће испред себе имати само један екран – равну плочу – (попут биоскопског платна) на којем ће му електроника исписивати сва обавештења. Само на тај начин уштедеће се 80 процената енергије у пилотској кабини.

Само реци

Електроника, електроника!..

Она ће бити присутна готово свуда у авиону, главнокомандујућа у раду свих група. Хидраулика постоји и данас у авиону, а њен нервни систем и сада чини сноп електричних каблова. Будући Боингов „7J7” биће сав прошаран кабловима. Њихова укупна дужина износиће 70 километара обједињених у 360 снопова. Цео тај „ауто-пут” каблова чиниће један систем – ДАТАК, срце и мозак авиона. Без њега, авион је мртав. Средом, могућност кварова је сведена на најмању меру и предвиђено активирање резерве у случају отказивања било ког дела система.

Само на кабловима маса авиона смањена је за 120 килограма. Није много, али није ни мало. Мања маса, мања и потрошња керозина.

Даље смањење укупне масе постигнуто је на трупу применом легуре алуминијума и литијума. И репни део је израђен од посебне легуре.

Велика електрична проводљивост у целом авиону омогућила је примену новог материјала НЕОДИМА. Помоћу њега лед на крилима лако се отопи па није потребна уградња посебног система за то.

Највише вредни пажње су мотори. Нови авион ће покретати два мотора са пропелерима смештена на задњем делу трупа. Нема више млазница и комора на класичан начин. Мотори добијају додатак – пропелери који слично бродским, попут сврдла, „буше” ваздух и гурају напред! Прототип је већ исписан на авиону „боинг 727”. Радио је 75 часова и дао изванредне резултате.

Мислило се и на путнике. За њихову удобност биће уграђени апарати за регулисање свежине ваздуха, избацивање дима од цигарета, притисак и влажност ваздуха... На сваком седишту биће уграђен телевизијски екран за пуштање видео снимака. Тако ће сваки путник моћи да гледа оно што жели: каубојски, ратни или љубавни филм, поп или фолк музику, цртаће...

Не знамо само шта ће стјуардесе да служе: праву природну храну, или, исто то али – у виду пилула.

М. Тодоровић

Наследници ВУКА КАРАЏИЋА

Текст: Добривоје Илић Цале

Музика: Зоран Рамбосек

ТИ СИ ФУШЕР И ШАРЛАТАН

**ЦРНИ ГАВРАН И
ЗЕЛЕНИ ЖАБАЦ.**

**СЛЕПАЧКИ
ПЕСАМА
ПРЕПИСАТЕЉ.
КРАТКОУМНИЈ И
БЕЗОБРАЗНИЈ**

(Долази достојанствено
Јован Хаџић)

ХАЦИЋ:
Паметније би учинио, Вуче, да испред своје куће ђубре чистиш и бар мало за једног граматика лекције учиш, него што измећеш као зоља да још будеш и рецензент у ономе у чему ни мислити не умеш.

ВУЈИЋ:

У ветар говори као забуњен човек, овај безбожни Дробњак из Петнице, који правога поњатија о каквој ствари нема, а мисли да има!

ВУК:

Ти, Хаџићу, много нешто имаш против мојих слова, а нарочито против слова Ј, што сам га увео у нашу азбуку. А како би се ти звао да нема слова Ј? Не би се свакако звао Јован, него Ован.

ХАЦИЋ:

Сама пакосна градња којом ништа друго није доказано но да је краткоумниј и безобразниј од најбезобразније пиљарице бечке.

ВУК:

И оно што кажем испремехте и замрсите, и толико погрешака учините, као говор човека који бунца, па рекне покоју реч паметно, па онда што лудо и наопако, па опет тако.

ВУЈИЋ:

Онај који његове страшне, једва постижимо и преко мере трудне речи чита, мора чело да намршти, очи избечи, нос рашири, зубе искези, образе набури, усне напрћи, језик исплази, вилице искриви, уши начуљи, грлом прокроти!

ХАЦИЋ:

Осим српскога језика и нешто мало немачкога, који си од своје жене постижавати научио, ништа

друго и не знаш! Речник србски главом си Копитара издао!

ВУК:

Ти, Хаџићу, као српски списатељ знаш доста, али према ономе што мислиш и о чему би рад друге увјерити да знаш, не знаш ништа. Ти би у ученом свету био прави фушер и шарлатан. Као овај комендијант што зна само неке комендије, Крешталице, да проводи.

ХАЦИЋ:

Фушером и шарлатаном назива! Шта се онда друго за њега по правди и совести рећи може него ово: господин Вук србски говорити зна, али као граматик мислити и судити о језику и његовим основама нити зна, нити ће икада знати. За њега и његову личност ништа дру-

го не остаје него само оно што је најсрамније и најбезобразније у његовом речнику. (Оде.)

ВУЈИЋ:

Тифлозофије доктур! Каликутически кокошију краљ! Од бундева и тикава кавалер! Аркадическа марва, с дугачким ушима и лавском кожом дулосас! Зелено злобна завистљива, пакосна, хегава и кромпава маскара! Слепаца и слепица буљук-баша! С лепи шарени туђи птица перци накићени црни гавран! Над корњачама и жабама ђор-дели-баша! Слепачки песама преписатељ! Од гусала капел-мајстор! Славни зелени жабац! С перушкама, лисичији репови и прапорци накићени сватовски чауш-баша! Мудри звекан, дедак-баша,

ђор-домуз-баша, думлем-бостанџи-баша, и прочи восточно-индиско-турско-татарско-каравлашко-циганско-шијачко-ђор-дели-ђаур-олди имена ималац, уживалац, прасац, балавац! (Оде.)

ВУК:

Каква је дупља, добре челе излијећу.

ПРИПОВЕДАЧ:

И тако су се учени људи обрачунавали са Вуком, али ни он њима није остајао дужан. Умео је и он да зашиљи перо и да јасним народним језиком сочно одговори на нападе. Вук је прихватио борбу свим својим срцем.

ДЕЧАК:

Зато смо ми данас његови наследници!

ДЕЦА (певају):

ЗАХВАЛНИЦА

ВУКУ

КАРАЏИЋУ

Шта би било да не беше

Вука

коме се још одужили

нисмо

Била би нам немила

азбука

било би нам немило и

писмо.

**Вук је увек међу нама
повијен од многих снова
над књигама и гуслама
са струнама од бркова!**

Хвала Вуку за сва лепа

слова

за све приче и песме

јуначке

које просу из својих

цепова

у цепове и торбице

ђачке!

**Вук је увек међу нама
повијен од тешких снова
над књигама и гуслама
са струнама од бркова!**

Иако је рођен у невреме

кад нам племе беше

глувонемо

сејао је свуда златно семе

он сејао, а ми сада

жањемо.

**Вук је увек међу нама
повијен од својих снова
над књигама и гуслама
са струнама од бркова!**

Добрица Ерић

Илустровала: Босиљка Кићевац

ЗАХВАНИЦА ВУКУ КАРАЏИКУ

A *Disco.*

ШТА БИ БИЛО ДА НЕ БИШЕ ВУ-КА КОМЕ СЕЈОШ ОДУЖИМ НИ - СМО

B

БИЛО БИНАМ НЕМАЛА АЗ-БУ-КА БИЛО БИНАМ НЕМАЛО И ПИ - СМО

ВУК ЈЕ УВЕК МЕ-БУ-НА-МА ПОВИЗЕН ОД МНОГИХ СНО-ВА НАД

КИМГАМА И ГУСЛАМ-МА СА СТРУНАМА ОД БРИКО-ВА

ГУ-САМА СА СТРУ-НАМА ОД БР-КО-ВА

(Долази први песник. Или да си дошао?)
 ДЕВОЈЧИЦА:
 Деда Вуче, ево још једног твог наследника. То је песник (по избору).
 ВУК:
 Здравом наследниче. Отку-

(ПЕСНИК ОДГОВОРИ -
 Следи кратак разговор између њега и Вука и песник говори своје песме. Потом одлази).
 Ђаци и наставници! Сачувајте овај 5. наставак „Вукових наследника“, па ћете на крају имати комплетну драму коју можете изводити у својој драмској секцији.
 Други део „Вукових наследника“ Забавник ће објавити у септембру

ИЗ УСТА НАРОДА У ВУКОВО СЛОВО

КО МНОГО ЗНА МНОГО И ПАТИ

- Ко другога вара и њега ће други.
- Ко злима опрашта, добрима шкоди.
- Ко се често огледа, слабо кућу надгледа.
- Ко је рад да у старости отпочне, у младости ваља да се труди.
- Који се хрт силом у лов води онај зеца не хвата.
- Којој овци њено руно смета
Ондје није ни овце ни руна.
- Ко ласно вјерује, ласно се и превари.
- Ко не чува мало, не може ни доста имати.
- Ко се на туђим колима вози, неће далеко отићи.
- Ко не држи брата за брата он ће туђина за господара.

Избор: И. Лончар

МУЗИКА КАО ЛЕК

ЗНАТЕ ЛИ КО ЈЕ ИЗМИСЛИО ТАРАНТЕЛУ? МОЖДА НЕЋЕТЕ ВЕРОВАТИ АЛИ ТО ЈЕ БИЛА ТАРАНТУЛА

чајевима губио би се вид, слух или говор. Све једно горе од другог.

Необично живу активност тарантуле су показале крајем 13. и почетком 14. века објавивши неку врсту „рата“ становницима Апулије: милели су на све стране вребајући непажљиве двоношце. Уједених или бар оних који су се сматрали уједеним било је на стотине. Истину за вољу, највећи број тих људи никада није осетио ујед паука нити је и поред најбрижљивијег испитивања могао да нађе и најмањи траг зликовца на свом телу. Али, да су жртве знали су по неком од наведених симптома.

Болест је узимала све већи мах па чак прерасла у праву епидемију када је пронађен лек. Учене главе су, наиме, приметиле да су звуци музике чудесно деловали на уједене: оживели би, скочили на ноге и почели да – играју! Та промена је прво уочена на појединцима а онда и на читавим групама. Бесомучно играње трајало би сатима, све до потпуне исцрпљености. Свирка из разних оновремених дувачких инструмената и ударање у бубње доводили су играче до потпуне екстазе.

Током година развила се врло „лековита“ музичка форма односно композиција за коју се показало да најблаговторније делује. Будући да је „лечила“ уједе тарантуле названа је – тарантела. Како се манија исцрпљујућег играња у међувремену проширила по читавој Италији па и Медитерану, природно је што је тарантела постала врло популарна. Разгаљивала је срца здравих и као руком односила болест „отрованих“. Из сна у који су падали после вишечасовног плесања, болесници су се будили потпуно здрави. Тарантела је постала лек број 1 против тарантизма.

Ова необична средњовековна болест и њен још необичнији начин лечења има, разуме се, и научно објашњење. Шта то каже модерна медицина?

Болест звана хистерија

Мада нас од појаве тарантизма дели неких седам векова, он не представља никакву загометку. У питању је масовна хистерија. С тарантулом тарантизам нема заправо никакве везе: паук је, ни крив ни дужан, оклеветан. Јесте да хоће да уједе кад му се већ пружи прилика за то али дејство серума који уштрца у људски организам нема ни издалека наведене ефекте. Све се углавном завршава на квржици, црвенкастом отоку и сврабу.

О. Вукадиновић

ЖИВОТ

ПИШЕ

ДРАМЕ

ГДЕ САМ? Шта се догађа?

Скот Џонс је имао луду срећу. Из залеђене реке спасао га је отац који му је притекао у помоћ ни не знајући да спасава рођено дете.

МАРЛОУ ЦОНС ЈЕ ПРИТРЧАО ДА ПОМОГНЕ ЧОВЕКУ КОЈИ ЈЕ КОЛИМА УЛЕТЕО У ЗАЛЕЂЕНУ РЕКУ И ТЕК ТАДА ЈЕ СХВАТИО ДА ЈЕ ТО ЊЕГОВ СИН СКОТ...

Снег је престао да пада тек предвече. Филис и Марлоу Џонс су планирали да ту јануарску суботу проведу у кући, уз камин. Али, никако нису могли да се „скрасе“. Одлучили су да се мало прошетају, ноћ пуна месечине била је као створена за то. Шездесетогодишњег Марлоуа и његову супругу Филис обузело је неко чудно осећање. Једно другом

су у шали „пребацивали“ детињасто понашање. Грудвали су се и телом правили слике на снегу.

Нису желели да тако дивно вече заврше вечером у кући. Решили су да оду у неки ресторан. Сели су у кола и кренули за Давенпорт, град у америчкој држави Ајови, наомак кога су и живели. Уместо ауто-путем возили су се споредним друмом, уз Мисисипи. Залеђена река светлוצала је на месечини.

Ишли су споро јер пут није био рашчишћен. Марлоу једва да је возио четрдесет на сат. Ретка кола су им долазила у сусрет, само један нестрпљиви возач их је обишао. Били су сами на друму и то им је пријало. Слушали су радио и певушили.

У једном тренутку учинило им се да су угледали нешто у реци. Марлоу је успорио. Видели су се неки нејасни обриси. Зауставио је кола, скренуо с пута и упери фарове у том правцу. То „нешто“ у Мисисипију могао је да буде само аутомобил.

Стезао је волан као да му од тога живот зависи

Филис и Марлоу су се погледали, без речи. Било им је јасно да времена за размишљање немају. Марлоу је скинуо капут и чизме и загазио у ледену реку. Питао се да ли ће стићи на време да помогне нестрепљивом возачу.

Кроз залеђену реку се кретао споро, хладноћа му се увлачила у кости. Требало је што пре стићи до

кола која су од обале била удаљена око девет метара. На површини се видео још само кров.

Код аутомобила, вода му је већ досезала до груди. Сагнуо се и погледао у унутрашњост. Пренеразио се. За воланом је био његов двадесетдеветогодишњи син Скот! Чврсто је држао волан, тело му је било укочено, гледао је испред себе. Вода му је допрла готово до уста. Да је Марлоу стигао који минут касније, Скот би се сигурно удавио. На то није смео ни да мисли. Требало га је што пре извући одатле.

Марлоу је грозничаво тражио ручицу на вратима од кола. Повукао је једном, други пут. Врата се нису отварала. Марлоу је настојао да сам себе убеди да се смири, да не паничи. Тек из четвртог пута савладао је отпор воде и отворио врата.

– Скот, издржи још мало! – из Марлоуових груди отео се крик. – Извући ћу те одавде!

Обухватио је Сkota око струка и покушао да га извуче. Али, младић, несвесан било чега што се око њега догађало, одгурнуо га је готово животињском снагом. Тело му је било напето као струна, волан је стекао као да му од тога зависи живот. И даље је, празног погледа, гледао испред себе, у даљину.

Тада се и Марлоу избезумио. Ноге су му биле укочене, руке је једва осећао. Поново је пришао Скоту и обухватио га што је чвршће могао, али син га је још једном одгурнуо. Изгубио је равнотежу и пао у ледену воду. Био је на ивици снаге. Само му је једно било у глави – да што пре извуче из аутомобила.

Примакао је главу свом сину и, што је нежније могао, почео да му говори да се ништа не брине, да је он ту, да ће га спасти.

Нису зарадили ни кијавицу

– Тата! – Скот се огласио. – Где сам ја то? Шта се догодило? Тата, тако ми је хладно...

– Издржи још само мало! Можеш ли да устанеш? Хајде, покушај, преклињем те!

– Сав сам се укочио, али – покушаћу!

Марлоу је помогао Скоту да се извуче из седишта, онда га је обгрлио око струка и готово извукао на обалу. Филис, која је све време стајала на обали и проматрала драму која се одигравала, увила је Сkota у ћебе, а онда дала и Марлоу капут. Сместила их је на задње седиште и што је брже могла одвезла до давенпортске болнице.

Тамо су остали само једну ноћ. лекари су их обојицу већ следећег дана пустили. Није било потребе да дуже леже јер нису зарадили чак ни обичну прехладу.

В.С.

КУНГ-ФУ БОРЦИ

ПОГЛЕДАЈТЕ ИХ...
ДВА ПОТПУНО РАЗ-
ЛИЧНА МЛАДИКА
КОЈА ВЕЗУЈЕ
ПРИЈАТЕЉСТВО
ЗАСНОВАНО НА
БОРИЛАЧКИМ
ВЕШТИНАМА...
ОНИ СУ СЕ
ОДРЕКЛИ
ЖИВОТА
ОБИЧНИХ
ЉУДИ И
ЗАМЕНИЛИ
ГА НЕИЗВЕСНОШЋУ...

ПОЗНАЈУ СВЕ
БОРИЛАЧКЕ
ВЕШТИНЕ,
САВЛАДАЛИ СУ
КАРАТЕ,
АИКИДО,
ЏИУ-ЏИЦУ...
КРЕНУЛИ
СУ ПУТЕМ
КОЈИ ВОДИ
ИЛИ КА
СЛАВИ ИЛИ
У СТРАШНУ
СМРТ!

ПОВРАТАК ТАК ЗМАЈАК

ПРЕМА
НОВЕЛИ
ЏИМА
ДЕНИСА
"ЗМАЈЕВЕ
ПЕСНИЦЕ"
ЦРТА:
ЛЕОПОЛД
ДУРАЊОЊА

Copyright © 1987 DC Comics Inc.
All rights reserved.

СВЕ ЈЕ ПОЧЕЛО ПРЕ ОТПРИЛИКЕ ПЕ-
ДЕСЕТ ГОДИНА, НЕДАЛЕКО ОД ЗАПАД-
НОГ ГРАДА КЈОТА... ЈЕДАН МЛА-
ДИ ШИКАО СЕ КРОЗ НОБ...

НЕМА
ЧУВАРА,
НЕМА
ДЛАМ-
НИХ УРЕ-
БАЈА...

ОХ! ТИ СИ
ОНАЈ УЧИ-
ТЕЉ О-СЕН-
СЕН КОПА
СВИ КЛИНЦИ
КУЛУ У
ЗВЕЗДЕ!

МИ
СЕ НИКАД
НИСМО
СРЕЛИ,
А ИПАК
МЕ ЗНАШ...

ЈА
САМ
УВЕК У
СТАЊУ ДА
ПОВУ-
ЧЕМ СТРУ-
КУ ЗНА-
ЊА!

ДА ЈЕ КИП
КОЈИ ДРЖИШ
МОЈ, РАДО
БИХ ТИ ГА
ДАО!

АЛИ, ПОШТО НИЈЕ, МО-
ЛИМ ТЕ ДА ГА ОСТАВИШ!

АЈДЕ, СТАРИ,
МАКНИ СЕ
ОДАВДЕ!

НЕГУ ТО
УМИНИТИ!

ХОО-ЕЕЕ! НЕ
УМЕШ БАШ НЕ-
КАКО ДА СЕ
ДОЧЕКАШ,
ДРУГАР!

РИЧАРДЕ, ДОЗВО-
ЛИ МИ ДА ТЕ
УПОЗНАМ СА
МОЈИМ МЕ-
НИКОМ
-БЕНЦА-
МИНОМ!

УПРАВО САМ
СКУВАО ЧАЈ!
ДА ПОПИЈЕМО
ПО ШОЛУ?

ИСПРЕБИ-
ЈАН САМ
К'О ГАС...

...А ОНДА
МИ ЈЕДАН
НАЛИЦАНИ
ДАСА НУДИ ЧАЈ!
ОХ, НЕ! ИМАМ ЗА
ПОНОСА!

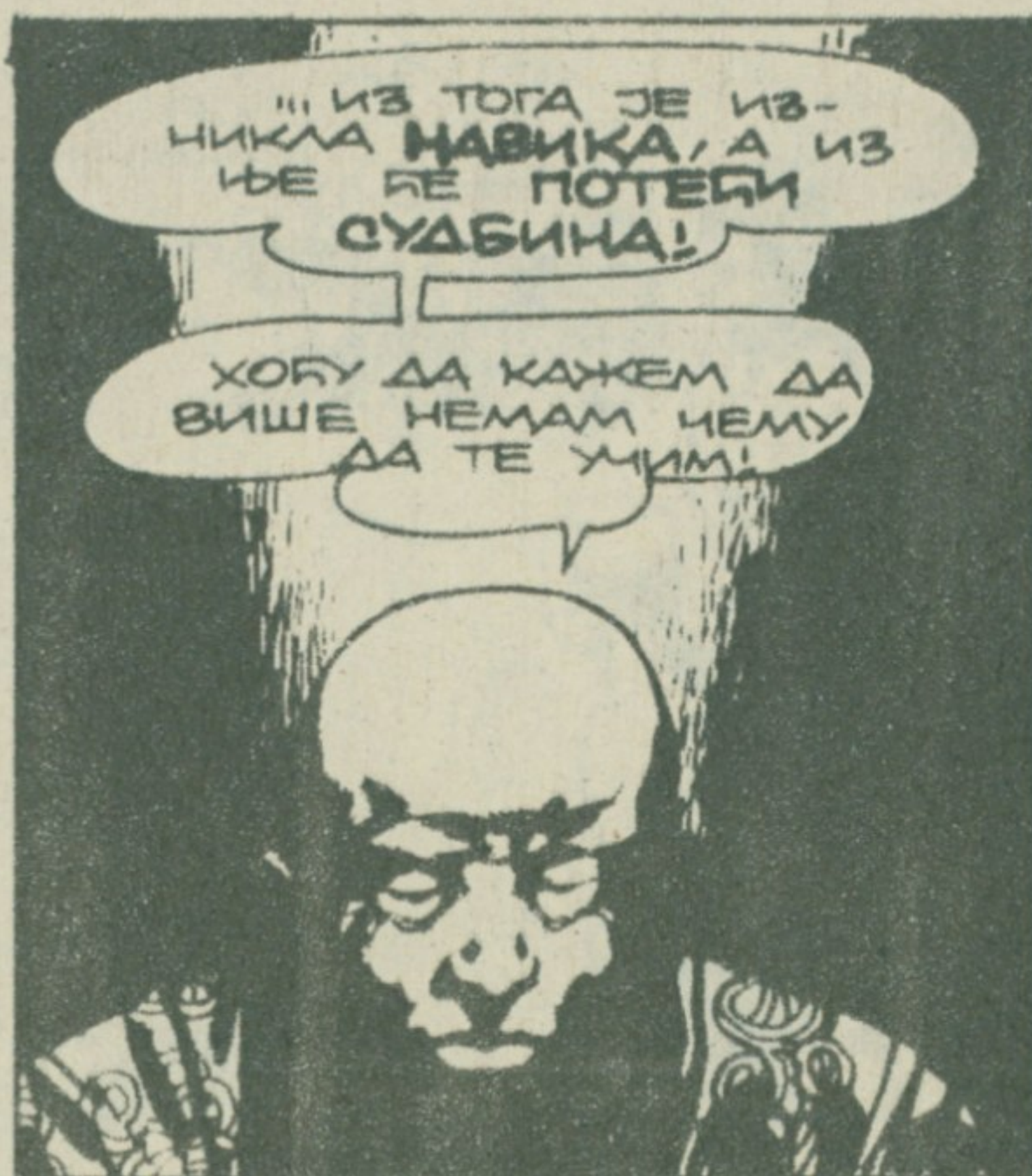

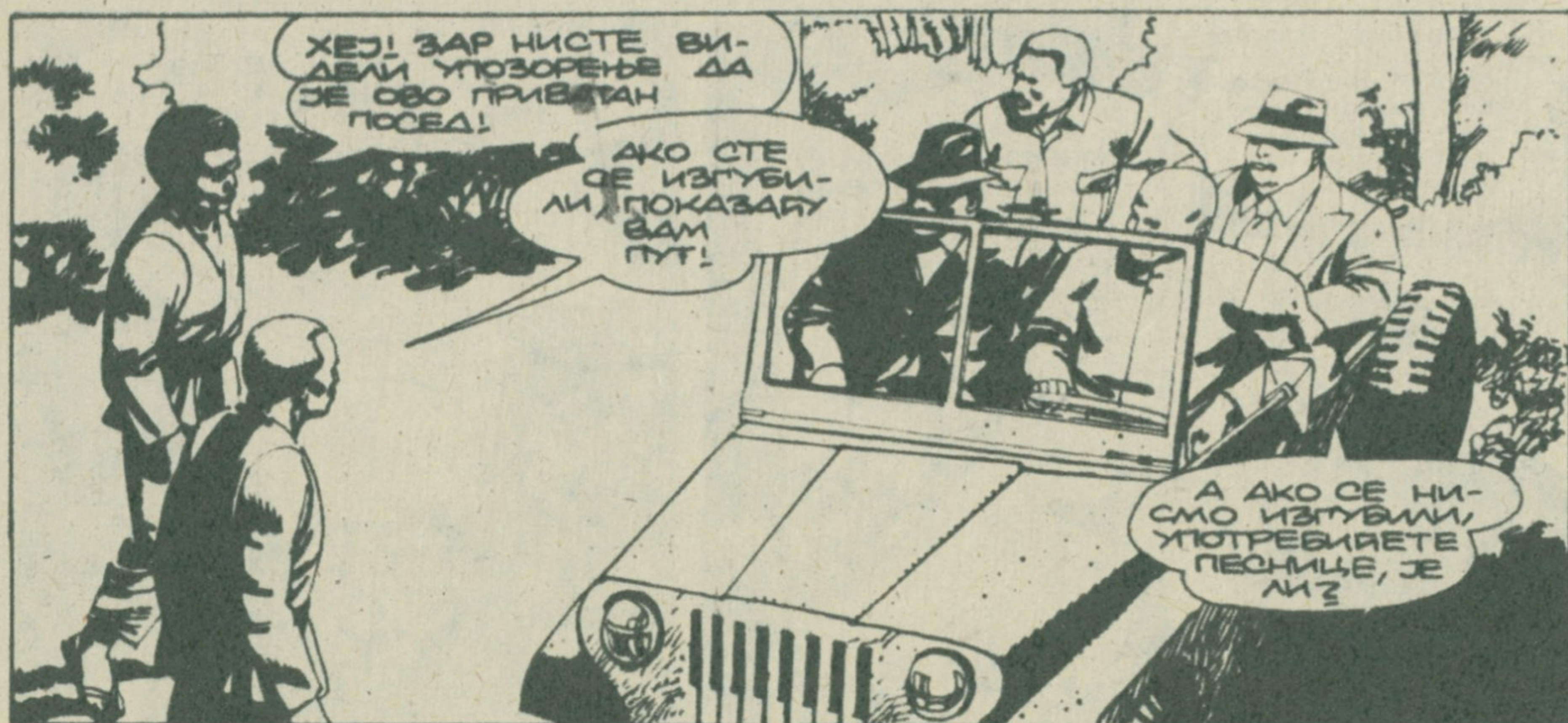
РАДИЈЕ БИ'
ТИ ПРОСУО ТЕ
ТВОЈЕ БИСЕРНЕ
ЗУБЕ!

БАШ СИ
ТИ НЕКИ
РАЗДРАЖЛИВ
ТИП!

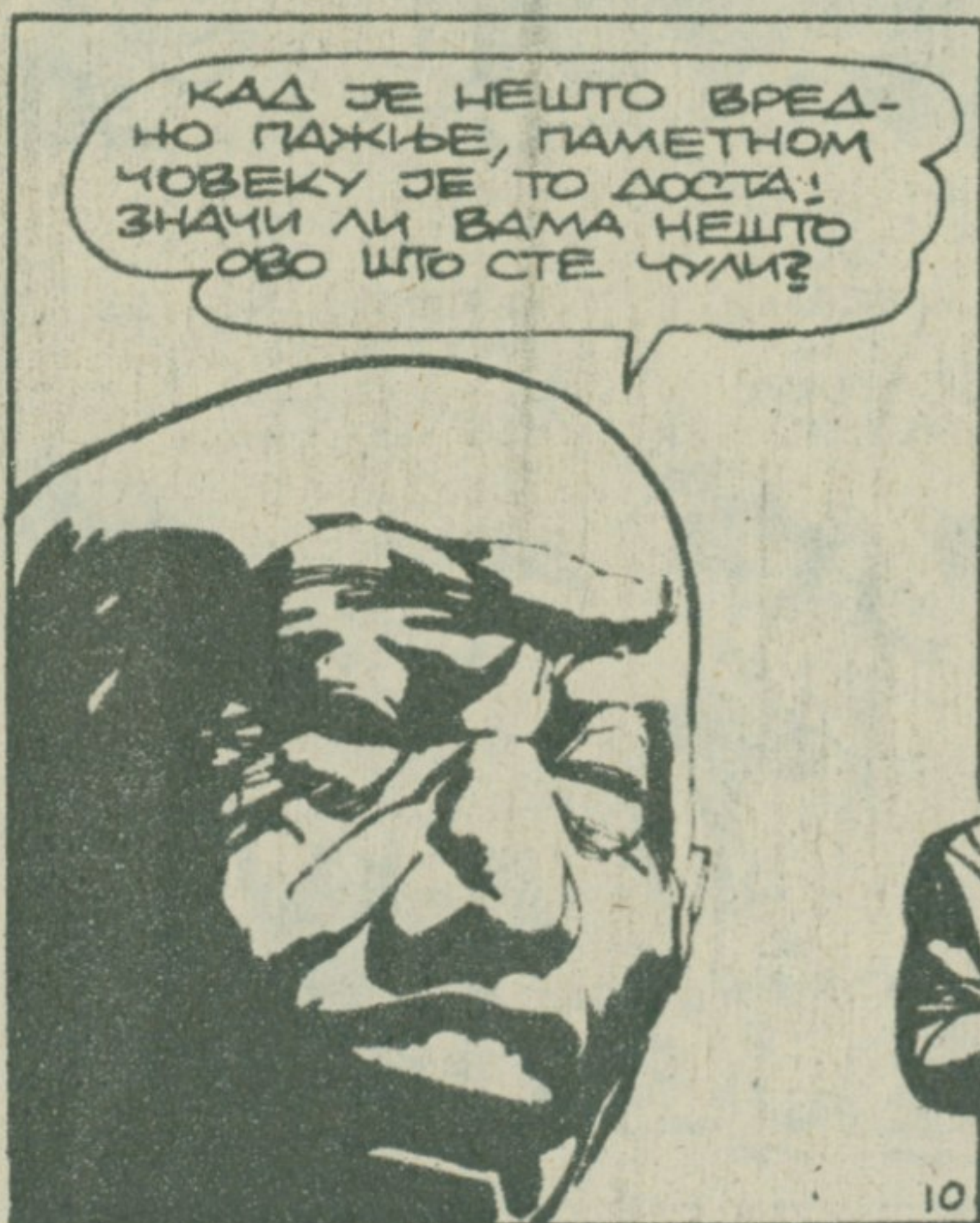

ПОЖУРИ!
ГЛУЊАВА ЋЕ
ПРИВУКИ ОСТА-
ЛЕ ИЗ АКИ-
ЈЕВЕ БАНДЕ!

ДОБРО
ОМО ОВО
ИЗВЕЛИ
РИЧАР-
ДЕ!

КАО ГИМА, РОБОВИ СУ ПОКУ-
ЉАЛИ НАПОЛЕ...

НАПРАВИТЕ ПРАВУ ПО-
МЕТЉУ, ПА ЋЕМО ЛАКШЕ
ДОЋИ ДО АКИЈА...

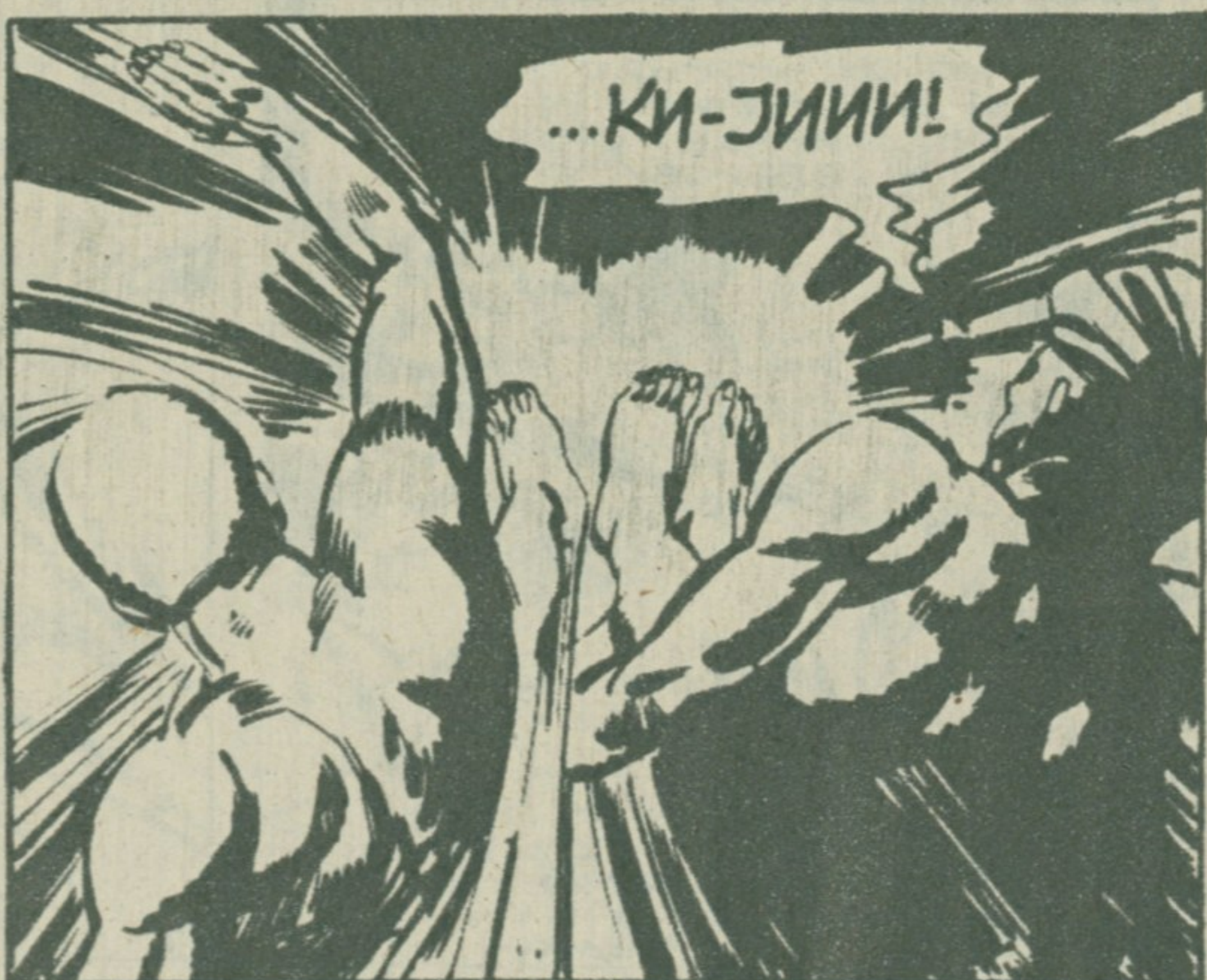
ТЕШКО МИ ПА-
ДА ШТО МОРАМО
ДА ИСКОРИСТИМО
ОВЕ ЈАДНЕ ЉУДЕ...

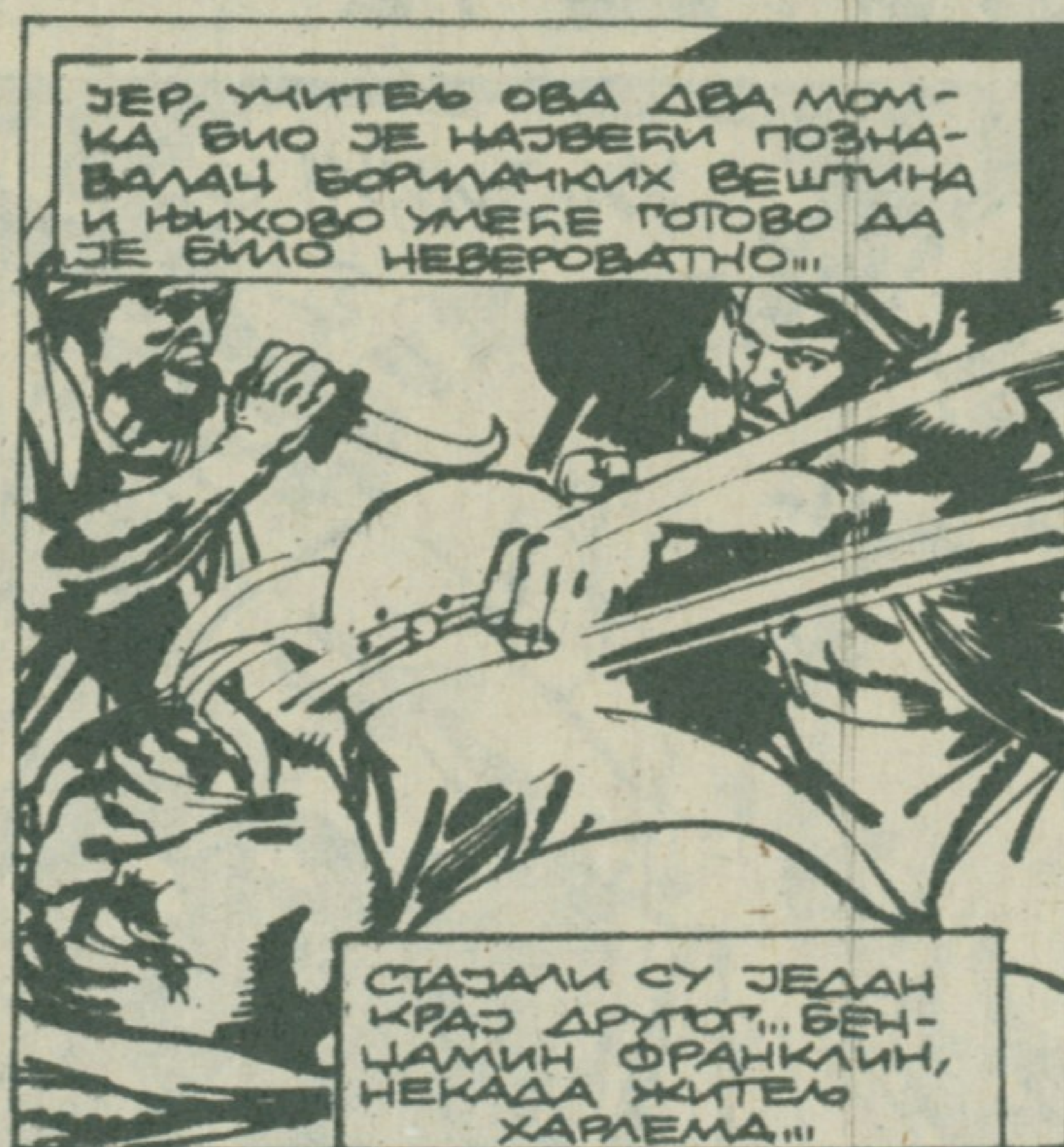
САМО ТАКО ЋЕ-
МО СПРЕМИТИ
ЈОШ ВЕЋЕ
ЗЛО!

МАМО ДА
ПРЕДАХ-
ЊЕМ!

ПОСТ!
СТИЖЕ
ПОЈАЧА-
ЊЕ!

АКИ ЈЕ УПАНИЧЕНО
ПРИТИСКАО ОБРАМ...
РИЧАРД СЕ НА ТО НИ-
ЈЕ ОБАЗИРАО...

НАСРЛУО ЈЕ НА
АКИЈА ДИВОВСКОМ
СНАГОМ...

АКИ ЈЕ ПРОЛЕТЕО КРОЗ
ПРОЗОР, ПРАВО У РУКЕ
ГОМИЛЕ ЖЕЉНЕ ОСВЕТЕ...

ТАКО СУ АКИЈЕВЕ ЖРТВЕ ПОСТАЛЕ
ЊЕГОВЕ СУДИЈЕ...

УЖАСНО!
НЕГЕ
ИМАТИ
НИМАЛО
МИЛОСТИ!

КАО ШТО
О-СЕНСЕН
РЕЧЕ - ЧО-
ВЕК СВОЈИМ
ПОСТУПИЦИ-
МА САМ ГРА-
ДИ СВОЈУ БУ-
ДУЊНОСТ!

КАКО СИ,
БЕНЕ?

ДОБРО... СА-
МО МЕ ЈЕ
ОКРЗНУЛО!

РИЧАРДЕ...
ЈЕДНО ПИ-
ТАЊЕ... ШТА
МИСЛИШ О
ОНОМЕ ШТО
СЕ ДАНАС
ДОГДИ-
ЛО?

ПРОМЕНИЛИ СМО СЕ, БЕНЦАМИ-
НЕ... ВИШЕ НИКАД НЕГЕМО БИТИ
ИСТИ... ОВО ЈЕ БИО ПРВИ КОРАК НА
НАШОЈ ДУГАЧКОЈ СТАЗИ ЗА КОЈУ НЕ
ЗНАМ КУДА ВОДИ!

АЛИ У ЈЕД-
НО ОАМ СИТУ-
РАИ - НЕ МО-
ЖЕМО
НАЗАД!

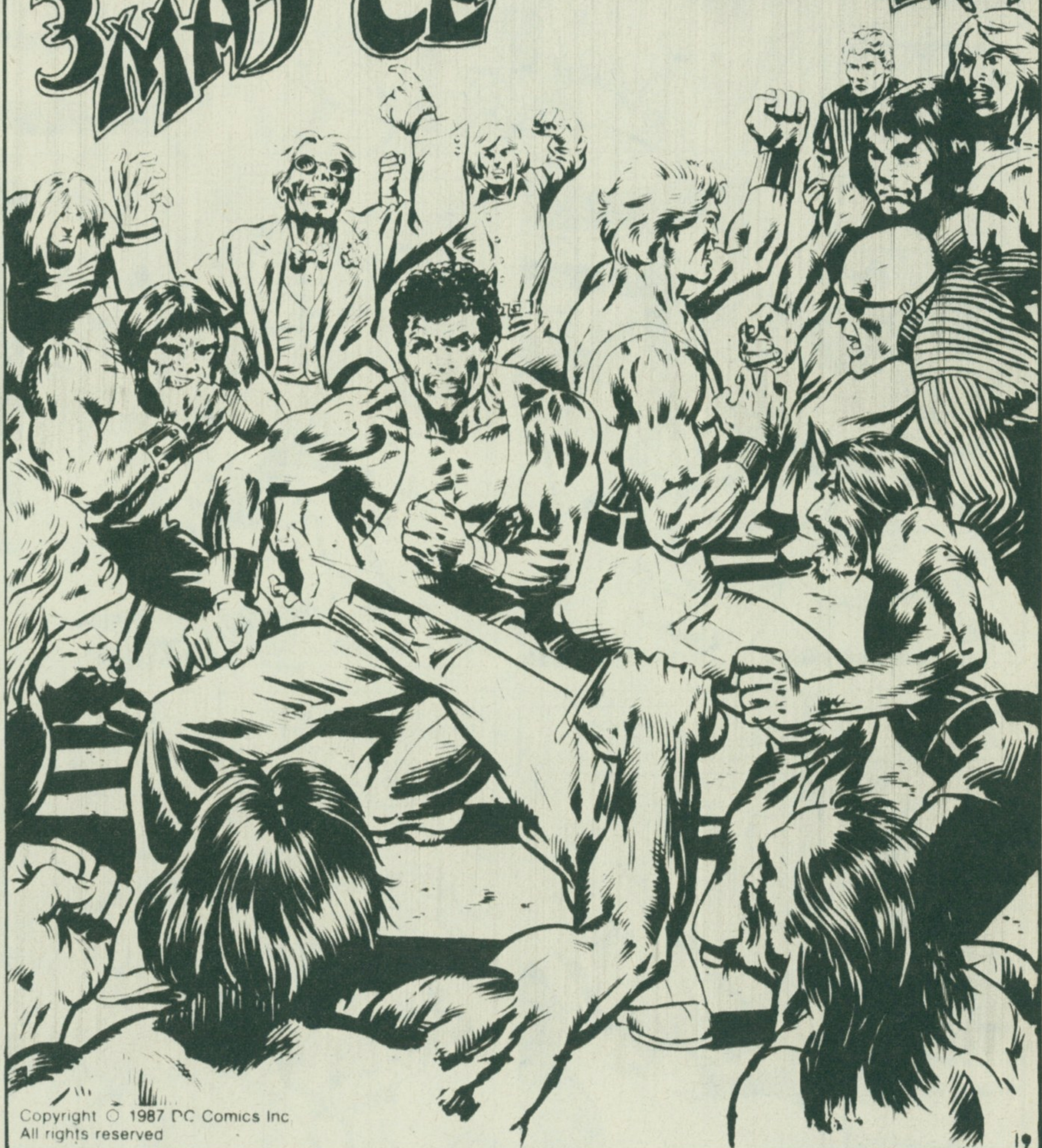
КРАЈ

ДВА МАДИГА, ВОЂЕНА МУДРОШЋУ НАЈВЕЋЕГ УМТЕЉА БОРИЛАЧКИХ
ВЕШТИНА, ОДЛАЗЕ ИЗ КУЋЕ КОЈА ИМ ЈЕ БИЛА ДОМ ДЕСЕТ ГОДИНА ДА
БИ СЕ БОРИЛИ ПРОТИВ ЗЛА...

ОНИ ЈОШ НЕ ЗНАЈУ С КИМ ЋЕ СВЕ
МОРАТИ ДА СЕ СУОЧЕ...

БОРИЛИ СУ СЕ ЗАЈЕДНО СВЕ
ДОК ЈЕДАН ОД НИХ НИЈЕ ПО-
КЛЕКНУО...

ЗЛА СЕ БОРИ САМ

Copyright © 1987 DC Comics Inc.
All rights reserved

ОВО ЈЕ САВРШЕНО ИЗВО-
ЂЕЊЕ ОДБРАНЕ И БЛО-
КАДА У КАРАТЕУ!!!

...И МУЊЕВИТИ
МАРЦИ У ЧУДОУ...

ОВА ДВА МЛАДИКА
СУ ИЗУЗЕТНО УВЕЖ-
БАНИ БОРЦИ...ОНИ
СУ У СТАЊУ ДА РЕА-
ГУЈУ У СВАКОМ ТРЕ-
НУТКУ И СВАКОЈ
СИТУАЦИЈИ!!!

ЧАК НЕ МОГУ
ДА ИХ ЗБУНЕ
НИ ЗАХВАТИ
АИКИДА!!!

ЗАТО ИХ И ЗОВУ
МАЈСТОРИ БОРИ-
ЛАЧКИХ ВЕШТИНА!!!

ДА ЛИ СУ РИЧАРД
ЗВАНИ ЗМАЈ И ЊЕ-
ГОВ ДРУГ БЕНЦАМИН
И НАЈБЕГИ ПО-
ЗНАВАОЦИ КИГ-ФУА?

ДОСТА!

НЕ! ПОСТОЈИ
НЕКО КО ЈЕ
ЈОШ БОЛИ
-ИРИХОВ
ЧИТЕЉ
О-СЕНСЕН!

20

РЕЧИ НИСУ БИЛЕ ПО-
ТРЕБНЕ. БЕНЈАМИН И
РИЧАРД РЕАГОВАЛИ СУ
КАО ЈЕДАН...

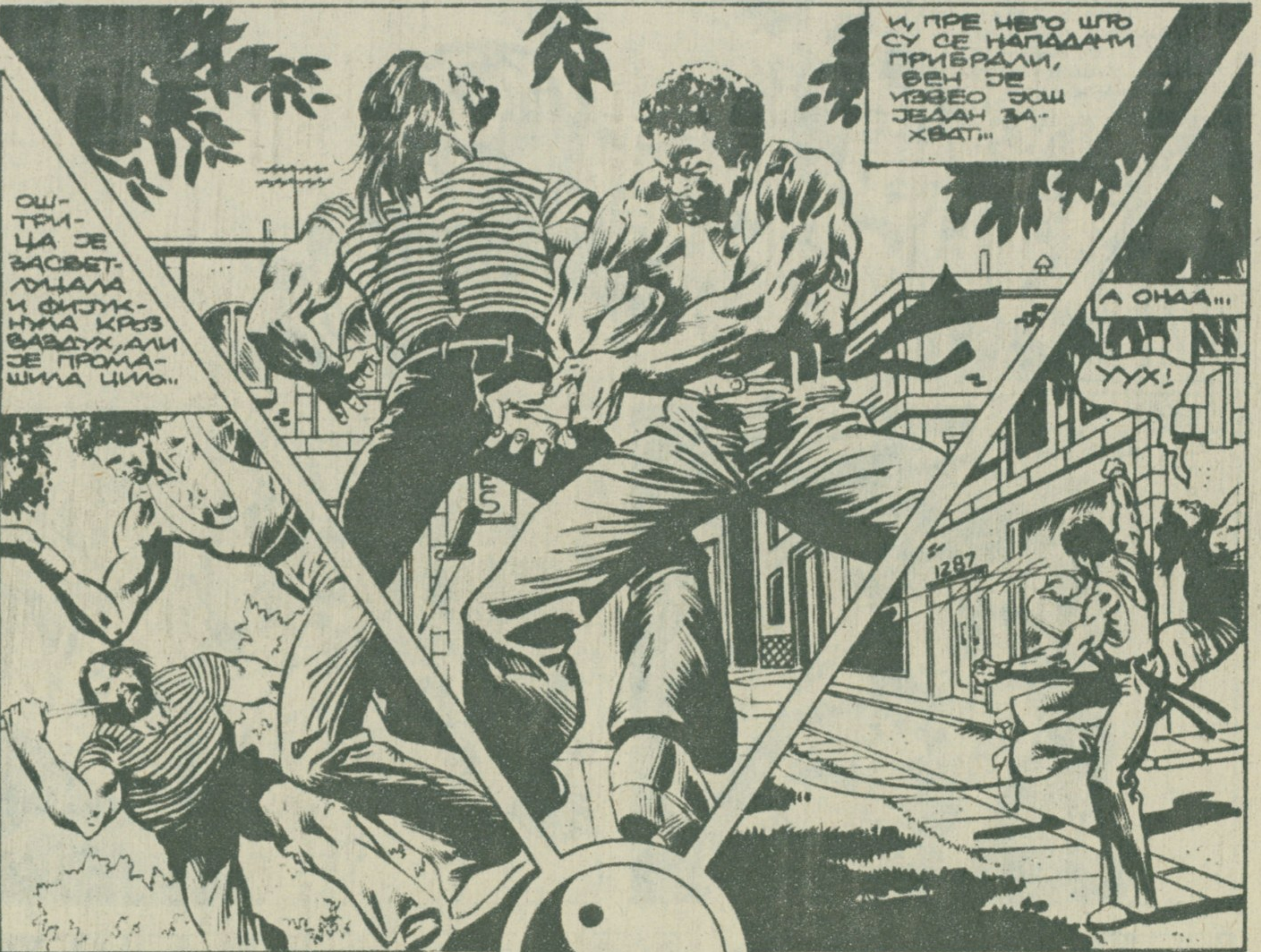

ТОМЕ ИХ ЈЕ НАМНИО
О-СЕНСЕИ...

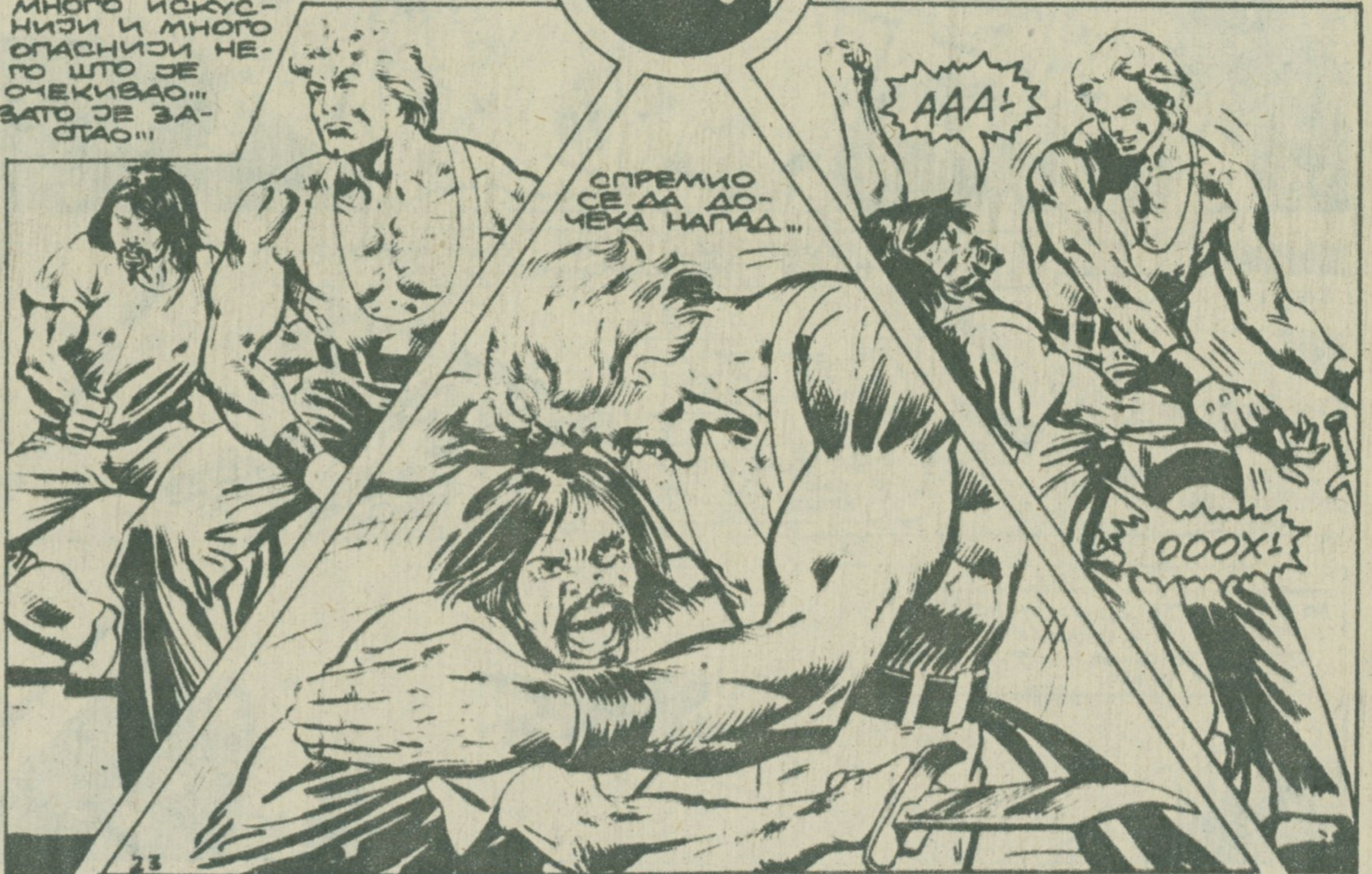
ЗА ТРЕН СУ БИЛИ СПРЕМНИ
ЗА БОРБУ...

ЗА ТО ВРЕМЕ, ЗНАЈ ЈЕ СХВА-ТИО ДА ЈЕ ЊЕГОВ ПРОТИВНИК МНОГО ИСКУС-НИЈИ И МНОГО ОПАСНИЈИ НЕ-ГО ШТО ЈЕ ОЧЕКИВАО... ЗАТО ЈЕ ЗА-СТАО...

...ПОМЕРИО СЕ У СТРАЊУ И ИЗВЕО УДАРАЦ НАДЛАКТИЦОМ...

ЗА ТО ВРЕМЕ, НА ДРУГОМ КРАЈУ
СВЕТА, У САН ФРАНСИСКУ...

ГОСПОДИНЕ ШИРУТО,
'ОБЕМО ЛИ ДА ПО-
ПИЈЕМО НЕШТО?

НЕ, ХВАЛА!
ДРУГИ ПУТ!

ДОБРО
КАД...

АААХ!

ДОБРО
ДОШАО,
ШИРУТО!

ПА... ТИ... ТИ СИ
ЈЕ УБИО...

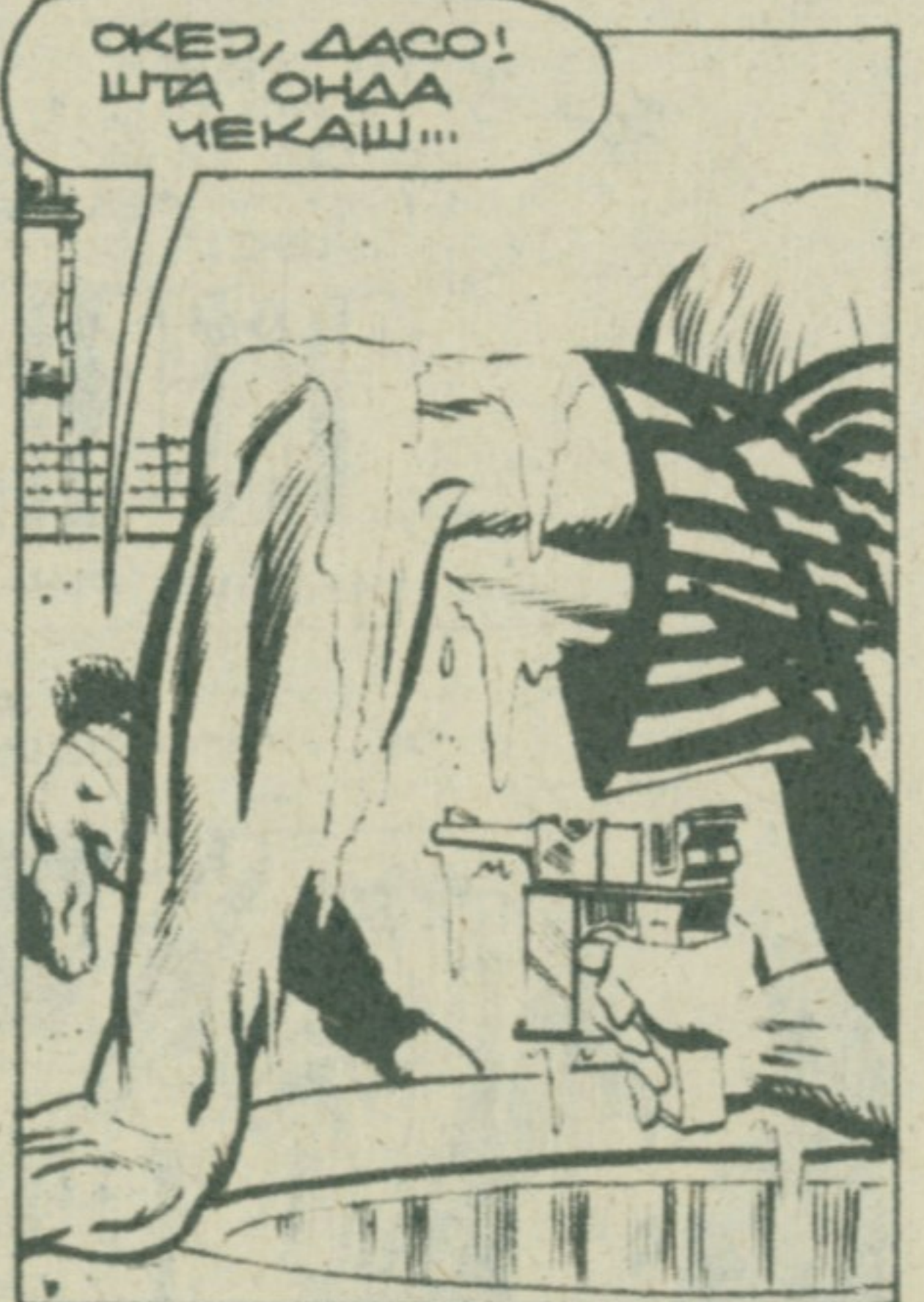
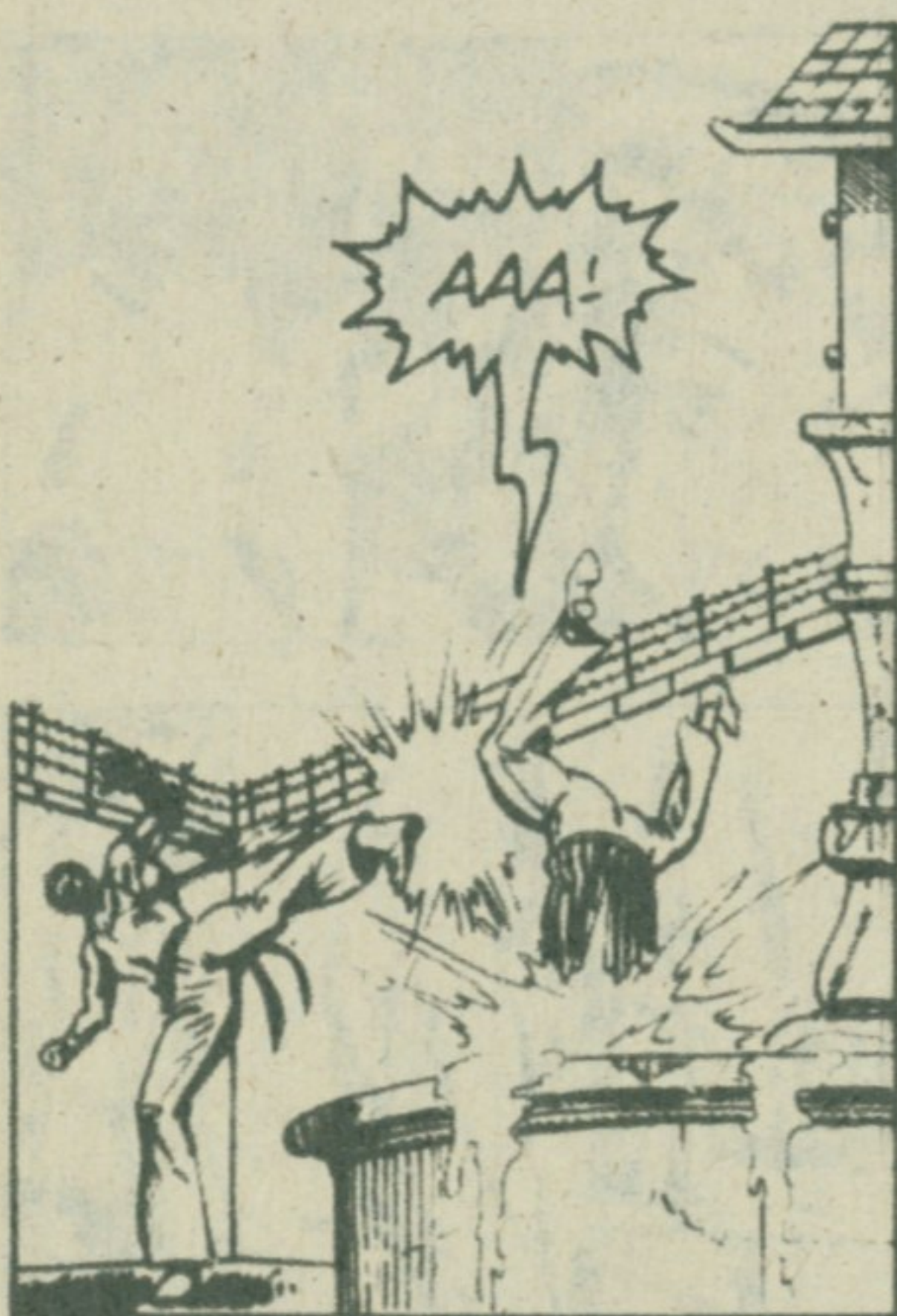
ДА! УБИ-
ЈАЊЕ
ЈЕ МОЈ
ПОЗИВ!
ДОБРО
СИ МЕ
НАМУ-
ЧИО ДОК
ТЕ НИСАМ
НАШАО,
ШИРУТО!

КО
СИ
ТИ?

САМО ТА ОВАКО МОГУ
СПРЕЧИТИ...

ДА НЕ
ПАДА!

ИАКО ЈЕ РИЧАРД ОДГУРНУО МЛАДИЋЕВУ
РУКУ, ПИШТОЛ ЈЕ ИПАК ОПАЛИО... МЕТАК ЈЕ
РИКОШЕТИРАО И ПОГОДИО БЕНЏАМИНА
У НОГУ...

БУМ!

ЈЕДАН ОД НАПАДАЧА ЈЕ
ЗГРАБИО КАРОЛИНУ...

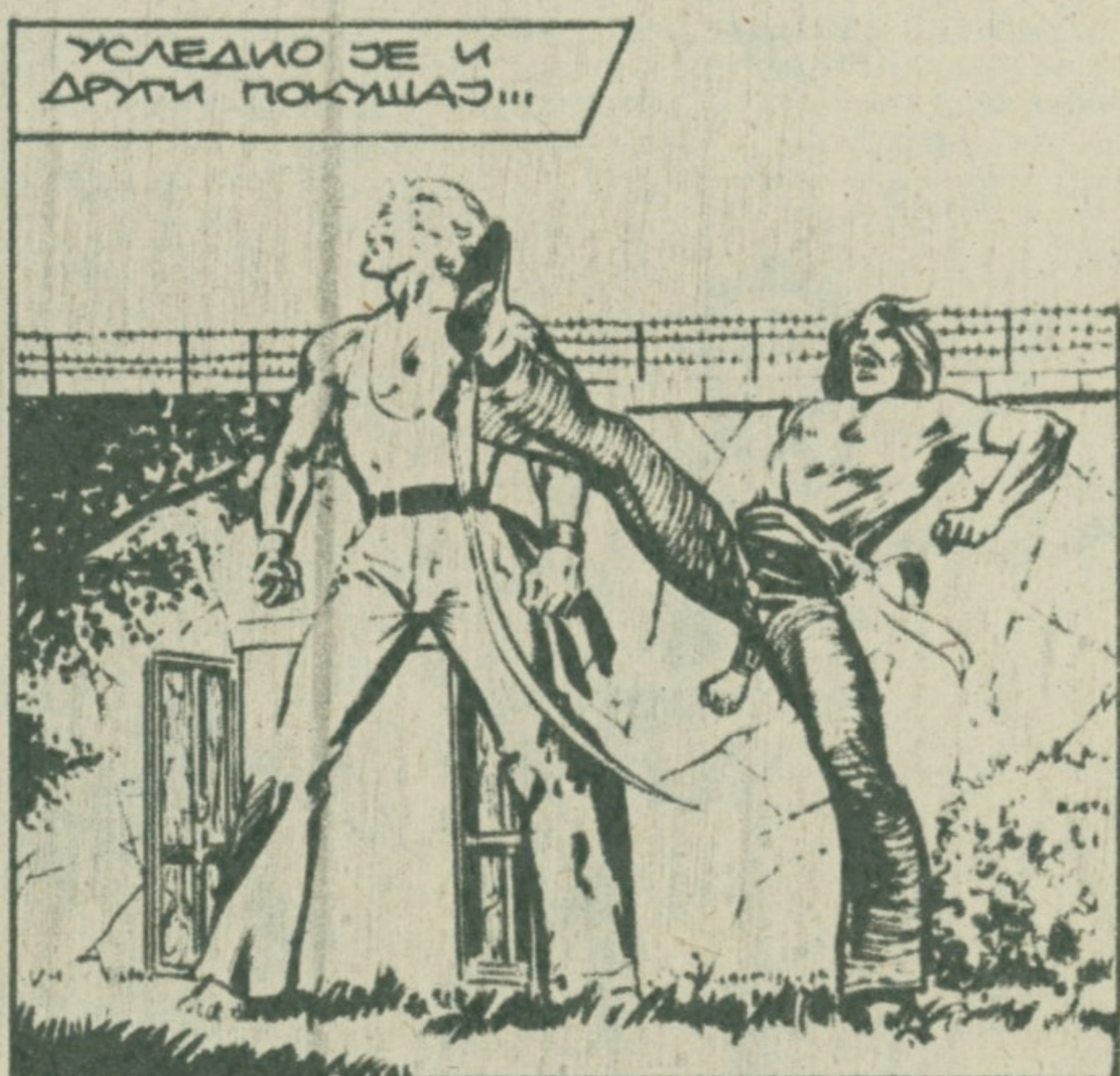
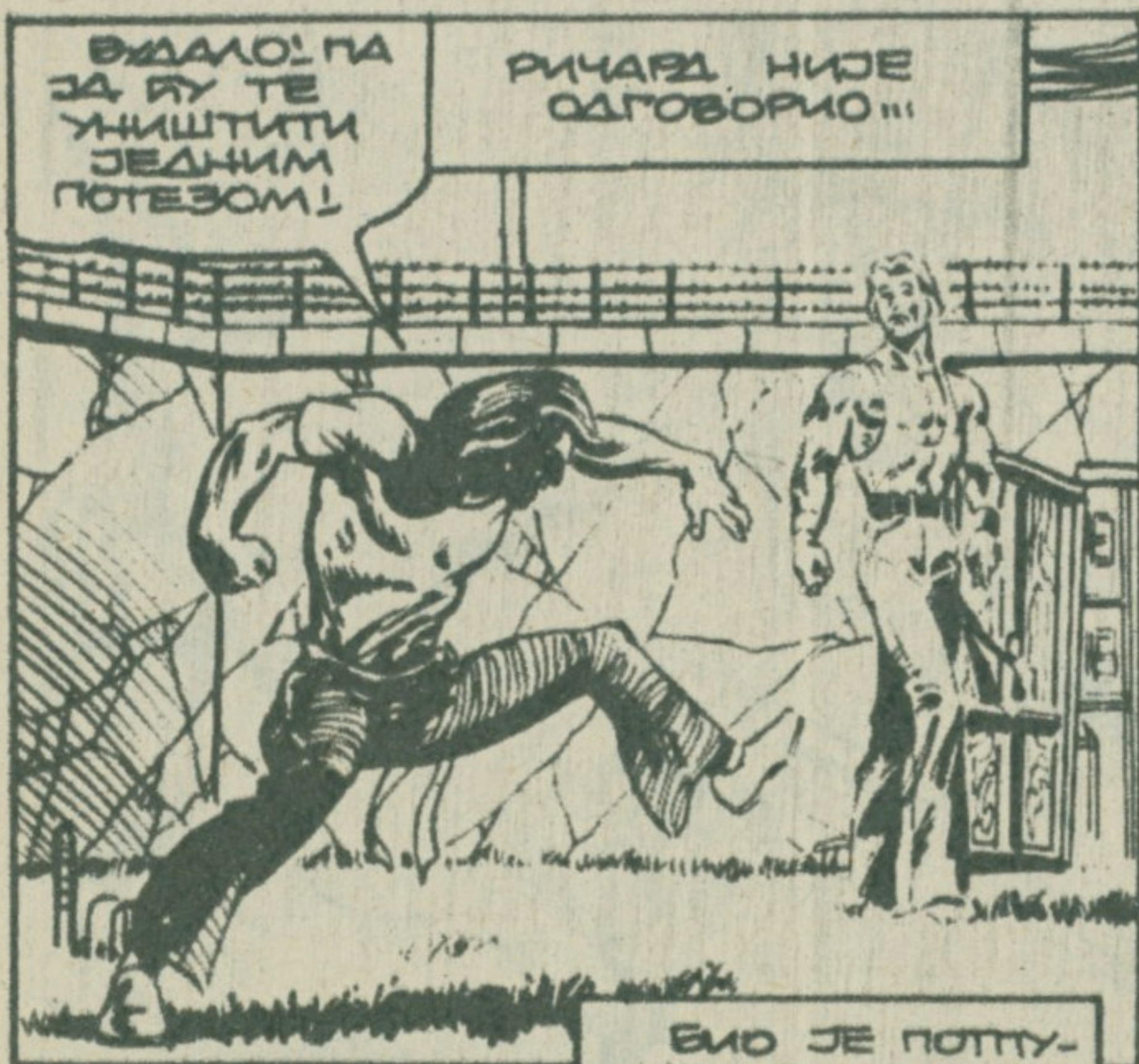

РИЧ... ЧУЈЕМ БРУЖА-
ЊЕ МОТОРА... НИТКОВИ
СУ ЗЕРИСАЛИ СА
КАРОЛИНОМ!

'ЕЈ! 'АЗДЕ ДА СЕ НА-
ГОДИМО, ЛЕПОТАНЕ! ДАЈЕМ
ТИ ТРИ ШАНСЕ! НЕГУ СЕ
БРАНИТИ!

АКО МЕ ПОВЕДИШ, СЛОБО-
ДАН СИ! АКО НЕ, ЈА ЋУ ТЕ-
БЕ СРЕДИТИ, И ТО ЈЕДНИМ
ПРСТОМ!

УСТУКНУО ЈЕ... ЗАТЕТУРАО СЕ... ПОКУШАО ДА СЕ ОДРЖИ НА НОГАМА, АЛИ БЕЗУСПЕШНО... НИЈЕ МОГАО ДА ИЗБЕГНЕ УДАРЦЕ...

КУДА СУ
ТВОЈИ МОМ-
ЦИ ОДВЕЛИ
КАРОЛИНУ?

ЗАМЛАЊАНИ-
ЦА... ПЕТА ДВЕ-
НИЦА... АБРЕЛО-
НОВА ЗАМЛАЊА-
НИЦА... ТАМО ЈЕ
ШВАЦАРАЦ! ОН
НАС ЈЕ УНАЈ-
МИО...

ГОВОРИМ
ИСТИНУ!
КУНЕМ ТИ
СЕ!

ИЗВИНИ ШТО
САМ ТЕ ЗАНЕ-
МАРИО, БЕНЦА-
МИНЕ! ОНИ НИТ-
КОВИ СУ ТИ
ИЗГЛЕДА ПОВРЕ-
ДИЛИ НОГУ!
ЗВАЊУ ЛЕКАРА!

ДА...
ИЗГЛЕДА
ДА ЈЕ
ТАКО...

АЛИ КАД ВЕГ
ИДЕШ ДА ТЕЛЕ-
ФОНИРАШ, БОЉЕ
ПОВОДИ ПОЛИЦИЈУ!

НЕ! НИКО НАМ
НЕ ТРЕБА! МИ СМО
СЕ ОБАВЕЗАЛИ ДА
БЕМО ШТИТИТИ
КАРОЛИНУ И МИ
СМО ПОД-
БАЦИЛИ!

ИСПРАВИМО НА-
ШУ ГРЕШКУ! ТО
ЈЕ ПИТАЊЕ ЧАС-
ТИ! ЈЕР, КАКО
О-СЕНСЕН КАЖЕ,
ЧАСТ ТЕ ЧИ-
НИ ЧОВЕКОМ!

ПАЛА ЈЕ НОБ...
КРУПНЕ КАПИ КИШЕ
СУ СЕ ЛЕДИЛЕ НА
ПЛОЧНИЦИМА ЊУЈОРКА...

А ЈУТРА...

ЗАШТО СТЕ МЕ ДОВЕЛИ
ОВАМО? ВИ СТЕ ПОКУША-
ЛИ ДА МЕ ОТМЕТЕ И У
ЗАПАЊУ, ЗАР
НЕЗ?

ТАЧНО! НАДАО САМ СЕ ДА
ЋУ УБЕДИТИ ТВОЈ УЈАКА
ДА СА МНОМ ПОДЕЛИ
НЕКЕ СВОЈЕ ТАЈНЕ!

ТО
ВИШЕ НИ-
ЈЕ МОГУЋЕ!
АЛИ, ПОШТО
ЗНАМ ДА
ВАМ ЈЕ
УЈАК ПОСЛАО
ПИСМО, ИС-
ПРИЧАЋЕТЕ
МИ ЊЕГОВ
ОДБРАНА!

НИКАКВО
ПИСМО НИ-
САМ ДОБИЛА!

УЈАК ГА ЈЕ
СИГУРНО ПО-
СЛАО НА УНИ-
ВЕРЗИТЕТ... НИ-
САМ ПОГЛЕДАЛА
У САНДУЧЕ ВЕО
НЕКОЛИКО ДА-
НА!

ДРАГО МОЈЕ ДЕТЕ,
ЗНАМ ДА ЛАЖЕШ! БАШ
СИ НЕВАЛАЛА! АЛИ
ДА УЖИВАЊЕМ ЋУ
ИЗ ТЕБЕ ИСТЕРА-
ТИ ИСТИНУ!

МО-
ЛИМ
ВАС,
НЕМОЈ-
ТЕ...

КАРОЛИНИН ПРЕГЛАШЕНИ ВРИСАК ПРОЛОМИО СЕ КРОЗ НОБ...

АААААААААА!

ДА ВИ-
ДИМО ШТА
СЕ ДОГЛА-
ЛО?

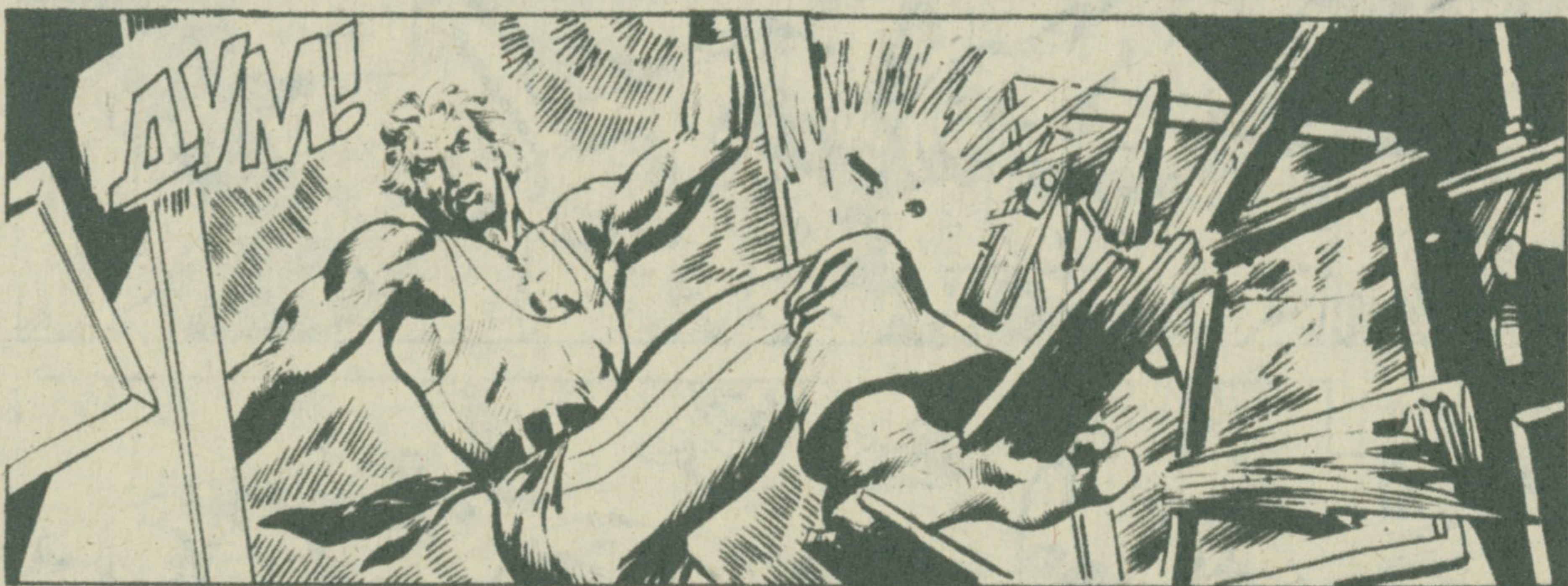
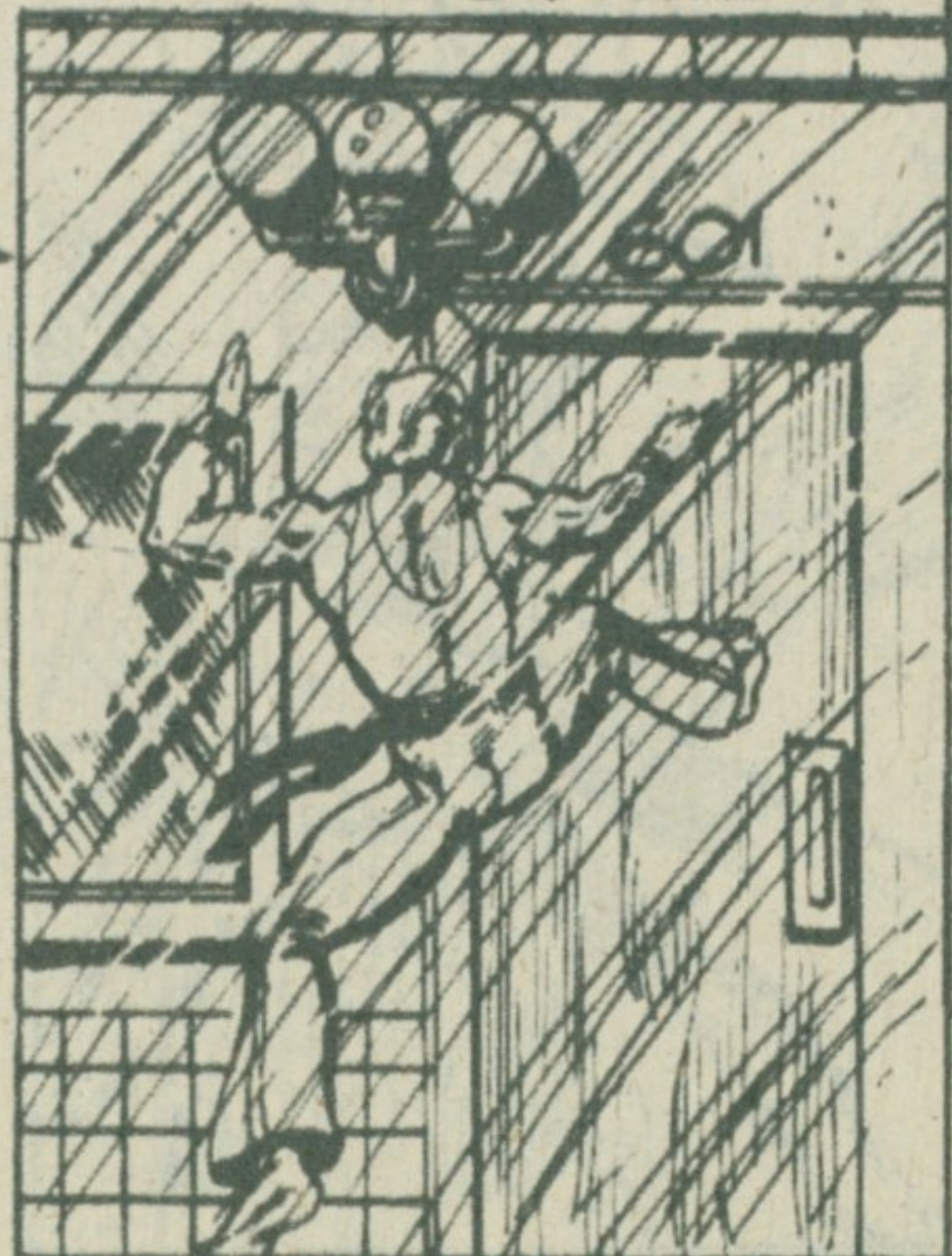
МОЖДА СЕ СТАРА
ГОСПОЂА ЧОНС
ОПЕТ ПРЕПАЛА
МИША!

МАГНИЦИ

237184

РИЧАРД ЗМАЈ СЕ НИКАД НИЈЕ ОПАУШИО О ОЧАЈНИЧКЕ ПОЗИВЕ ЗА ПОМОЋ...!
ПРИКУТИО ЈЕ СНАГУ И ЈУРНУО...

ДОЧЕКАО СЕ КАО МАМКА И ОДМАХ ЗАУЗЕО ОДБРАМБЕНИ
СТАВ...ОНДА СЕ ЗАМУО ЊЕГОВ ЛЕДЕНИ ЗАПОВЕДНИКИ ГЛАС...

ОСЛО-
ВОДИТЕ
ЈЕ!

РИЧАРД
ЗМАЈ, ПРЕТ-
ПОСТАВИЛАМ...
МОЈИ ЗАПАД-
СКИ АГЕНТИ
СУ ТЕ ОПИСА-
ЛИ! ПОРЕ-
ШКИ СУ

АЛИ СЕ НАДАМ
ДА ОВИ МОМЦИ
НЕБЕ!

АХА!
ПРВО
БУ НЕ-
ШТО ДА
ОДСВИ-
РАМ...

НА
ЊЕГОВОЈ
ГЛАВИ!

КАД СУ МУ СЕ НАПАДА-
ЧИ ПРИБЛИЖИЛИ, ЗМАЈ
ЈЕ ЧУЈНО И ИЗМИГ-
АО СЕ КАО ЗМИЈА...

Онда је покидао
конопце
којима је
каролина
била ве-
зана...

Бежи!
излази
напоље!

А
ти?

Не брани!
Бежи!

Нешто
је мно-
го сигу-
ран у
себе!

Да,
можда
хоче да
умагне!

Ал' нема
где да
се са-
крије!

Опколини
оно те,
змаје!
Сада ти
нема
спаса!

Завлада је мртва
тишина... секунде су
пролазиле... змај је
чујно, нападани
су му се све више
и више приближа-
вали... а он је чекао...

САДА!

А ОНДА,
КАО
ДА ГА
ЈЕ
ПО-
ДИГЛА
НЕКА
НЕВИД-
ЛЈИВА
СИЛА...

ЗА ТО ВРЕМЕ, ПРЕГЛАШЕНА ДЕВОЈКА
ИСТРЧАЛА ЈЕ НА ЈИЦУ...

И, У ДЕЛИКУ СЕКУНДЕ БОРБА
ЈЕ ОКОНЧАНА...

И ЧУДОВИШТЕ ЗВАНО ШВАЈЦАРАЦ
ЈЕ ПОБЕГАО. У ЊЕМУ ЈЕ И ДАЉЕ
ПЛАМТЕЛА ЖЕЉА ЗА ОСВЕТОМ...

А У ТИШИМ ПРИДАВЕ
ЗАМАЗАНИЦЕ, ЗНАЈ ЈЕ
СТАЈАО НЕПОМИСАН
КАО КИ...

36

КРАЈ

**СТИГЛО ПРЕКО
10 ХИЉАДА
УГЛАВНОМ
ТАЧНИХ
РЕШЕЊА.
ШКОЛЕ НИСУ
ИСПУНИЛЕ
ПРОПОЗИЦИЈЕ
ИГРЕ**

Наградна игра „ПРЕПОЗНАЈ МЕ – БИЋУ ТВОЈ“ је завршена. Међу шеснаест задатака биле су и три грешке, али не такве да би вас оме- ле да задатке решите. Ипак, редак- ција је сва таква решења прихватила као тачна о чему смо читаоце на вре- ме обавестили.

Жири у саставу: **Лидија Вукиће- вић**, драмска уметница и председни- ца Жирија – велики љубитељ животи- ња, **Вук Бојовић**, директор Зоолош- ког врта града Београда и **Зефирино Граси**, заменик главног и одговорног уредника „Политикиног забавника“ између тачних одговора извукли су следеће добитнике:

СЕДМОДНЕВНЕ АРАНЖМА- НЕ ЗА МАЛТУ за по две особе добили су: **Владимир Матић**, Ул. Ми- ленића Руса 2/II, 12000 Пожаревац и **Тијана Торбица**, Пазинска 17, 24000 Суботица.

Добитници ће награде моћи да ре- ализују између 1. септембра и 31. ок- тобра 1987. године, па писмено тре- ба да обавесте Редакцију „Забавни- ка“ који им термин одговара.

МЛАДИ МАЈМУН припао је **Бра- нислави Милошевић**, Стеве Тодоро- вића 35, 11030 Београд.

МЛАДУНЧЕ НЕМАЧКОГ ОВ- ЧАРА иде у наручје **Марку Каме- њеву**, Младинска 37, 62000 Марибор.

МУФЛОНА је добила **Бранка Лу- чић**, Санџачка 3, 25223 Сивац.

ДВА ПАПАГАЈА „НИМФА“ (мужјаци) СА КАВЕЗИМА припала су **Марији Симоновић**, Цвијићева 11, 11300 Смедерево и **Ивани Ђорић**, др Јована Данића 1, 11000 Београд.

ДВА ПАРА „СТАНДАРД“ ПА- ПАГАЈА са кавезима добили су **Илија Станковски**, Булевар АВНО- Ј-а 108/VII-31, 91000 Скопље, и **Маја Копчић**, Омера Маслића 16А, 71000 Сарајево.

ПЕТ ПАРИ „ТАЛАСАСТИХ“ ПАПАГАЈА са кавезима добили су: **Светлана – Маја Илић**, Трг Ед- варда Кардеља 21/V, 81000 Титог- рад, **Даница Вукелић**, Даче Ђерђа 30, 21000 Нови Сад, **Санела Шимић**, Моше Пијаде 13, 88000 Мостар, **Дра- ган Вујковић**, Првог сремског одре- да 35, 11273 Батајница и **Урош Ве- личковић**, Војводе Танкосића 2А, 11000 Београд.

ПЕТ ПАРИ ДИВЉИХ ПАЧИ- ЋА добили су: **Драган Шкаро**, Сла- више Вајнера 9, 11080 Земун, **Ед- вард Долушић**, Иве Маринковића 66, 47300 Огулин, **Срђан Марјано- вић**, IX бригаде 24/21, 19210 Бор, **Драгана Лешевић**, др Ђоке Јовано- вића 13, 11060 Београд и **Јелена Тлачинац**, Хајдук Вељкова 28, 32000 Чачак.

ДЕСЕТ ПАРИ АКВАРИЈУМ- СКИХ РИБИЦА СА АКВАРИ- ЈУМИМА припало је: **Хасану Кур- шумовићу**, Дивач 120, 75400 Звор- ник, **Владану Јевремовићу**, Балши- ћева бр. 17/1, 37000 Крушевац, **На- таши Гаврановић**, Вл. Веселића 24,

Резултати наградне игре „ПРЕПОЗНАЈ МЕ – БИЋУ ТВОЈ“

АКО МЕ ЗАВОЛИШ И ЈА ЋУ ТЕБЕ

Главне добитке извукла је Лидија Вукићевић. На крају јој је било жао што их није више.

74000 Добој, **Валерији Добрановић**, Јосифки пут 17, 25000 Сомбор, **Зора- ну Тасићу**, Веселина Маслеше 45, 35250 Параћин, **Ивану Мишулићу**, Словачких побуњеника 11-3/12, 34000 Крагујевац, **Џенани Сијерчић**, Омера Маслића 5, 72000 Зеница, **Зринки Мраовић**, Ал. Ј. Цазија 22/7, 41020 Нови Загреб, **Наташи Пеннов**, Далматинска 15, 21203 Ветерник и **Дарку Новаковићу**, Задарска 2/5, 11000 Београд.

ЧЕТИРИ МОРСКА ПРАСЕТА добили су: **Жељка Житковић**, Паи- ћева 41, 58000 Сплит, **Мирјана Нико- ва**, Саве Ковачевића 11/2-III, 91000 Скопље, **Солара Жуљевић**, Марша- ла Тита 225/2, 88000 Мостар и **Емили- ја Стошевска**, Моше Пијаде 226/8, 91300 Куманово.

ТРИ КОРЊАЧЕ „дојуриће“ **Ни- колини Ребић**, Цемала Биједића 11, 47000 Карловац, **Дамиру Машићу**, Благоја Симикића 50/3, 76100 Брчко и **Тијани Басарић**, Балканска 12, 11000 Београд.

Све животиње 300 врт шаље до- битницима специјалном поштом уко- лико не пожеле да их лично подигну о чему, најкасније до 25. јуна, треба да обавесте ЗООЛОШКИ ВРТ града Београда.

ДЕСЕТ ГОДИШЊИХ ПРО- ПУСНИЦА ЗА 300 ВРТ БЕО- ГРАДА (за целу породицу) добили су:

Јелена Николић, Булевар Лењи- на 129/54, 11070 Нови Београд, **Александра Спасић**, П. Вилимоно- вића 15/8, 36350 Рашка, **Владимир Петровић**, Маршала Тита 71, 35230 Ђуприја, **Соња Стојановић**, Спорт- ска 5, 18230 Сокобања, **Новица Смиљковић**, Маршала Тита 51А, 26212 Качарево, **Мирјана Симоно- вић**, М. Милошевића 12/15, 37240 Трстеник, **Бранислава Цвијић**, Насе- рова 66, 78400 Босанска Градишка, **Ненад Јордовић**, М. Тита 24, 12320 Жагубица, **Бранка Ранисављевић**, М. Тита 84, 22400 Рума и **Биљана Лу- кић**, Тихомира Вишњевца 2, 11050 Београд.

ТРИ КУМА младунаца 300 врта су: **Миран Врховник**, Подреча 26, 64211 Мавчиче, одабраће име за ждребе; **Милена Поповић**, Булевар октобарске револуције 5/42, 34000 Крагујевац, предложиће име за кен- гура, а **Наташа Николић**, из Оловске Луке, 71340 Олово, предложиће име за јагње.

Кумови одмах треба на адресу: 300 врт града Београда, 11000 Бео-

град, да пошаљу по два имена а спе- цијални жири ће одлучити које ће име прихватити. Осим, тога, кумови- ма припадају следеће награде: маји- ца и беџ „Политикиног забавника“, по један комплет разгледница са слика- ма животиња и књижица „Водич кроз 300 врт Београда“.

ДВАДЕСЕТ ЛП ПЛОЧА добили су: **Роберт Гргичевић**, Оток Хвар, 58465 Јелса, **Стеван Косановић**, Космајска 2, Г. Рогатица, 24341 Кри- ваја, **Љиљана Адамовић**, Турија, 12240 Кучево, **Видак Радоњић**, Буле- вар Лењина 169/71, 11070 Нови Бео- град, **Синиша Шабих**, Б. Шарчеви- ћа 36/2-10, 24000 Суботица, **Љиља- на Краљ**, Прешернова 12, 69240 Љу- томер, **Дубравка Тасић**, Голубачка 7, 18000 Ниш, **Симон Маринић**, Лога- ровци 48, 69242 Крижевци при Луто- меру, **Вера Пешић**, Б. Кидрича 9, 34310 Топола, **Ања Богдановић**, Бу- левар Лењина 73/6, 11070 Н. Бео- град, **Марија Калинић**, Вељка Вла- ховића 1а 4/X, 91000 Скопље, **Војис- лав Летић**, М. Пијаде 31, 22325 Крче- дин, **Бородин Макаревић**, Ђупријска 21/18, 74000 Добој, **Мирјана Васили- јевић**, Бориса Кидрича 2/А, 24213 Ђурђин, **Ивана Спасојевић**, С. Томи- ћа 37, 26204 Опово, **Александар Аћимовић**, Н. Љубибратића 46, 85340 Херцег-Нови, **Синиша Делић**, 29. новембра 6, 71212 Храсница, **Ру- долф Шербедић**, Жртава фашизма 80а/1/8, 58000 Сплит, **Дејан Трифу- новић**, Д. Обрадовића 64/1, 11300 Смедерево и **Ненад Малишић**, Дар- данија 61, 7/II-25, 38000 Приштина.

ДВАДЕСЕТ МУЗИЧКИХ КА- СЕТА добили су: **Зорица Тодоро- вић**, Јурија Гагарина 97/2, 11070 Н. Београд, **Оливера Радановић**, Гоце Делчева 23, 78000 Бања Лука, **Алек- сандра Маринковић**, Моше Пијаде 108, 26000 Панчево, **Ирена Тот**, Сут- јеска 234, 58000 Сплит, **Ана Кењић**, 29. новембра 26/Б, 84300 Иванград, **Маја Хубалек**, Вл. Назора П/5/2-18, 56230 Вуковар, **Марина Жнидарих**, Илирска 3, 54400 Ђаково, **Данијела Антонијевић**, Јове Илића 51, 11000 Београд, **Ана Тодоровић**, Насеље АВНОЈ-а Б-81/19, 19000 Зајечар, **Та- ња Веселиновић**, Пантан 66, 58220 Трогир, **Сања Торњански**, И.Л.Риба- ра 66, 26352 Иланца, **Драгана Цунић**, Ботаничка 1, 18000 Ниш, **Снежана Миличић**, П. Драпшина 42, 21216 Надаљ, **Смиљана Ракић**, Омладин- ска 31, 23233 Српски Итебеј, **Сандра Мерић**, Расадник II-Ц-2/6, 26340 Бе- ла Црква, **Јелена Вујић**, Крушевачка 71, 37213 Александровац, **Јелена Ранковић**, Максима Горког 20, 31000 Титово Ужице, **Дејан Миливојевић**, Кларе Цеткин 5/24, 11080 Земун, **Љи- љана Марковић**, Вилзонова 80, 15300 Лозница и **Дејана Шоуфек**, Блатине 5, 58000 Сплит.

ТРИДЕСЕТ МАЈИЦА „ПОЛИ- ТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ доби- ли су: **Душанка Пантовић**, Радоја и Средоја Ковачевића 4, 32000 Љубић – Чачак, **Рената Тури**, Ослободилац-

**НАСТАВАК НА СТРАНАМА
МАЛЕ ПОШТЕ**

„РУЖИЦА СИ БИЛА

САДА ВИШЕ НИСИ”

Тражили сте песму

Ружица си била једна у
мом срцу
ружица си била моја
ал' није за тебе дивља
купина
ни човек као ја
Бог ми даје
Бог ми односи
Ружица си била сада
више ниси

Летјеле су ноћас изнад
мог крова
летјеле су птице селице
а ја сам сањао твоја

кољена
и твоје пољупце
Бог ми даје
Бог ми односи
Ружица си била сада
више ниси

С времена на вријеме
као да чујем стопе
к'о да идеш преко мог
прага
С времена на вријеме
а знам да немам права
Ти ниси више моја драга

Текст и музика: Горан
Бреговић
Изводи: Бијело дугме

плочу људи из Београда су мислили да смо из Загреба, а Загребчани обрнуто. У једном стиху имали смо реч влак па је тако настала збрка. Јер, Сарајево је, што се тиче музике, изузев „Бијелог дугмета” које је доминирало, било безначајно место. А Сарајево је згодно за нас зато што је као град досадно. Ја бих свим музичарима и уметницима препоручио да живе у Сарајеву, то је лежеран град. Подсећа на Мексико, стална је сиеста, нема нервирања. И зато је погодан за креативни рад. Ми смо сви веома смирени у Сарајеву. У Београду самог себе подсећам на оног зеца из „Алисе у земљи чуда”, стално негде касним и трчкарам. А у Сарајеву не постоји ни велики глумац, ни велики режисер или музичар, тамо су сви раја из улице, из краја или исте зграде. Тамо не смеш да будеш звезда и то је позната ствар. Јер, ако помислиш да си звезда онда те људи неће примећивати. И тамо не пролази она шминка: скупа кола, златан упаљач или неки врхунски сат. Једина ствар коју ја дугујем граду и захваљан сам му на томе је што у њему живе духовити људи са којима никад није досадно. Са те стране град је занимљив, иначе нема много догађаја.

Естетика спикера

– Судећи по томе какво име смо дали групи требало би да будемо нека италијанска фестивалска поп група. А то нема везе. Исто тако, недавно је отворено доста бутика и фризерских салона са истим именом, јер је звучно и вуче на нешто шминкерски. А ми смо га сасвим случајно изабрали. Било нам је добро јер је памтљиво, само шта нам је с друге стране одређивало и имиџ, који ми, у ствари, немамо. Јер, ја идем да се сликам за телевизију исто овако, као што сам сада обучен. Ми имамо неку врсту „чистоће” у групи и она је повезана с начином размишљања свих нас. На сцени смо исти као и код куће. То је естетика која ми је увек била важна. Када на телевизији гледам спикера, ако је ружан одмах гасим слику. И зато, ми немамо неки одређен имиџ али се трудимо да носимо лежерне, удобне ствари које могу бити и подеране али је важно да су чисте. Када сам пре пет година размишљао о оснивању групе хтео сам да створим имиџ као група Village People. Сви да будемо различити: један као ватрогасац, други као димничар, трећи чиновник са актен-ташном. А онда сам схватио да је то оптерећење јер је глупо ићи на телевизију и из торбе извлачити костим. Не осећаш се пријатно. Ми смо, у ствари, један летњи бенд. Сад радимо на мишићима пошто ћемо се скидати у мајице, форсирамо торзо.

Кућни композиторчић

„Валентино” ми је прва група у животу. Седао сам код куће слушао плоче а песме правим несвесно, као Амадеус, од треће године. У балади са прошле плоче „Не бој се” цео инструментални део је једна моја фраза коју сам направио када сам имао седам година. А то сам сасвим случајно употребио.

Када сам се селио, у стану сам нашао неке старе касете и узео да их преслушам. На једној од њих открио сам неки женски гласић који нешто пева уз гитару и онда схватио да сам то ја као клинац. Ту ме-

лодију, која је полуфранцуска, искористио сам. У то време сам био кућни композиторчић, чак ни моји другови нису знали да пишем. Био сам фанатик, морао сам сваку плочу да саслушам.

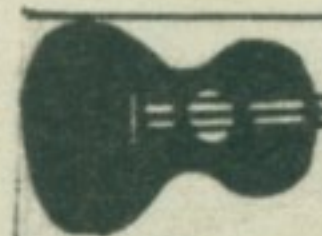
Онда сам чекао да постанем довољно спреман да бих могао да направим групу и све то започнем. У то време је у Сарајеву било врло тешко направити бенд. Било је пуно музичара али су готово сви били наклоњени хеви металу, и не би били спремни да свирају ову моју музику. А ја сам одлучивао да ли да се посветим музици. Јако ме занима филм и желео сам да идем у Праг да студирам режију. Када сам то предложио укућанима они су се насмејали. Јер, то се пуно плаћало и њима је личило на продавање магле. Онда сам уписао економски факултет зато што нема много предавања па сам уз то могао да размишљам о неким стварима. Онда ме занимао стрип, цртао сам га и слао на нека такмичења. Једно време сам писао новеле и увек се занимао за неке ствари које долазе из главе. Тако сам схватио да моја суштина није у цифрама и банковним рачунима и онда сам сео и озбиљно размислио чиме у животу да се бавим.

Ризично је одлучити се за музику, јер је она велика илузија. Да би се посветио музици, мораш бар пет година да радиш да би почео да зарађујеш и од тога живиш. И ја сам се одлучио за вежбање у подруму са неким чудацима. Али онда је требало наговорити људе. Јер, ја сам „спороруки” гитариста, нисам од оних чупавих и масних што свирају триста на сат и онда ми је требало да убеђујем људе да уђу у групу. Послали смо демо снимак у Загреб и из дискографске куће су нам јавили да можемо да сниммо албум. Тек онда сам успео да окупим екипу. Нико није веровао да ће та плоча изаћи. Чак сам и ја био изненађен. Када сам у Сарајеву у излогу видео плочу, помислио сам да се група зове исто као и ми. Јер, омот раније нисам видео. И пошто нисам имао пара позајмио сам од другарице и купио једну плочу њој, а једну мени. Касније сам јој плочу узео да бих је дао на радио. Углавном тек од другог албума се екипа музичара усталила и сад смо врло јединствена целина ■

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

„Када не припремам плочу или кад нисмо на турнеји, ја живим сасвим обично. У крају где станујем нико ме не примећује, изузев једанпут и то кад смо издали сингл са песмом *Rage Hard*. У тај крај Лондона доселио сам се шест месеци раније и за то време сви су се сасвим обично понашали према мени. Онда, наједном, после објављивања сингла свратио сам у продавницу да купим конзерву пасуља и сви су скочили на мене тражећи аутограм и сличне глупости.”

Холи Џонсон (Frankie Goest To Hollywood)

НОВО ГИТАРА

Гитару ће те СВИРАТИ ВЕЋ ЗА 4 МЕСЕЦА ако се при учењу будете служили ШАЈИНОВИМ – ОЗВУЧЕНИМ ШКОЛОМ ГИТАРЕ!

„Школу” књигу и 2 касете, можете набавити у свим продавницама „Промузике” у Београду по цени од 7.00 динара или наручити дописницом на адресу: ШАЈИНОВА – ОЗВУЧЕНА ШКОЛА ГИТАРЕ, Други булевар 131/9, 11070 НОВИ БЕОГРАД.

**НЕДАВНО ЗАВРШЕНИ
ТВ КВИЗ „ИКАРОВ
ЛЕТ“ МНОГИМА ОД
ВАС ОДШКРИНУО ЈЕ
ВРАТА КОЈА ВОДЕ У
ЧАРОБНИ СВЕТ
ЛЕТЕЊА. „ЗАБАВНИК“
ЖЕЛИ И ВАС ДА
УВЕДЕ У ТАЈ СВЕТ.
ВОДИТЕЉ НАШЕ
ШКОЛЕ ЛЕТЕЊА ЈЕ
ЗОРАН МОДЛИ,
ПРОФЕСИОНАЛНИ
ПИЛОТ И ИНСТРУКТОР
ЛЕТЕЊА У ЈАТ-у, ЧИЈА
КЊИГА (ПОД ИСТИМ
НАЗИВОМ КАО И
НАША СЕРИЈА
НАПИСА) ТРЕБА ДА
ИЗАЂЕ ИЗ ШТАМПЕ
ПОЧЕТКОМ ЈЕСЕНИ**

Да ли сте већ одлучили где ћете летети? Уосталом, можда сте се већ и уписали на курс у некој ваздухопловној школи или аеро-клубу (један од предстојећих наставака наше серије посветићемо и директном одговору на ваше питање: „Како – боље рећи где – постати пилот?“

У суштини, начин обуке у школама или аеро-клубовима не би смео да буде различит, па се поставља само питање организације, имена – и цене. На вама је да изаберете.

Да видимо сада које су уобичајене фазе обуке...

ЗЕМАЉСКА ПРИПРЕМА

„Земаљска припрема“ најчешће траје једну или две седмице (у ваздухопловству за то постоји термин „ground school“) и обухвата све особености летења на одређеном типу авиона, упознавање са планом и програмом летачке обуке, теоретску разраду технике пилотирања авионом, редовне поступке (као и поступке у случају опасности) у ваздуху и на земљи, организацију и безбедност летења и упознавање са аеродромом на коме ће тећи обука.

Аеродром, био он спортски или велики међународни, састоји се из више техничких елемената.

Пре свега, ту су полетно-слетне стазе, стазе за вожење, платформе за прихват, стационирање,

технички преглед и одржавање авиона, складишта горива и мазива, техничка служба са радионицом за редовне и генералне прегледе и оправке ваздухоплова и њихових мотора, аеродромска зграда са контролом летења, хангар за авионе, ватрогасна и санитетска служба, центар за школовање и проверавање летачког и техничког особља и – прилазни путеви са паркиралиштима за аутомобиле.

Разлика између „великих“ и „малих“ аеродрома је само у минимуму неопходне техничке опреме и одговарајућег људства. Већина спортских аеродрома нема бетонске или асфалтне писте и стазе за вожење. Заменују их тврди и добро поравнати

травнати терени. Да не би било забуне, стазе којима се авиони крећу морају да буду прописно обележене.

Пилотажна зона је део ваздушног простора у близини аеродрома који је одређен за вежбања пилота на обуци. Пречник зоне је пет километара. Овај простор је обавезно изнад насељених терена. Ту се пилоти навикавају на особине авиона у лету, увежбавају разне режиме летења и, свакако, акробације.

Рејон аеродрома је много веће подручје у чијем се ваздушном простору налази више пилотажних зона, а аеродром је у центру. Условно речено, рејон аеродрома је неприкосновено „власништво“ матичног аеро-клуба или ваздухопловне школе чији пилоти ту могу несметано и

**ЗАБАВНИКОВА
ШКОЛА ЛЕТЕЊА**

седми час

ЛЕТ ПОЧИЊЕ НА ЗЕМЉИ

свакодневно да тренирају летење.

ПРЕТПОЛЕТНИ ПРЕГЛЕД АВИОНА

Пре него што крене са инструктором на први лет, а то је увек информативни лет са облетом рејона аеродрома, пилот мора савесно да изврши претполетни преглед авиона. То ће радити и касније, пред сваки лет, до краја пилотске каријере.

Безбедно летење почиње на земљи.

Претполетни преглед (визуелна провера авиона) треба да нас увери и да је летелица безбедна и спремна за лет. Мада се техничка служба брине за исправност авиона, никада не треба искључити могућност да су нечијем оку промакла – наоко неприметна, али можда опасна – оштећења оплате, командних површина, покретних шарки на њима, елиса,

стајног трапа и пнеуматика...

Тек онда улазимо у кабину.

ПРИПРЕМА ЗА СТАРТОВАЊЕ МОТОРА

Да у ваздуху не бисмо гунђали због неудобног седења (па тако пренели лоше расположење на цео авион), најпре подешавамо седишта и сигурносне везе водећи рачуна да нам пилотска палица (или волан) не дође баш до браде! Проверавамо да ли је славина за довод горива отворена, радио и електро-уређаји искључени, а авионски точкови закочени или осигурани посебним подметачима.

СТАРТОВАЊЕ МОТОРА

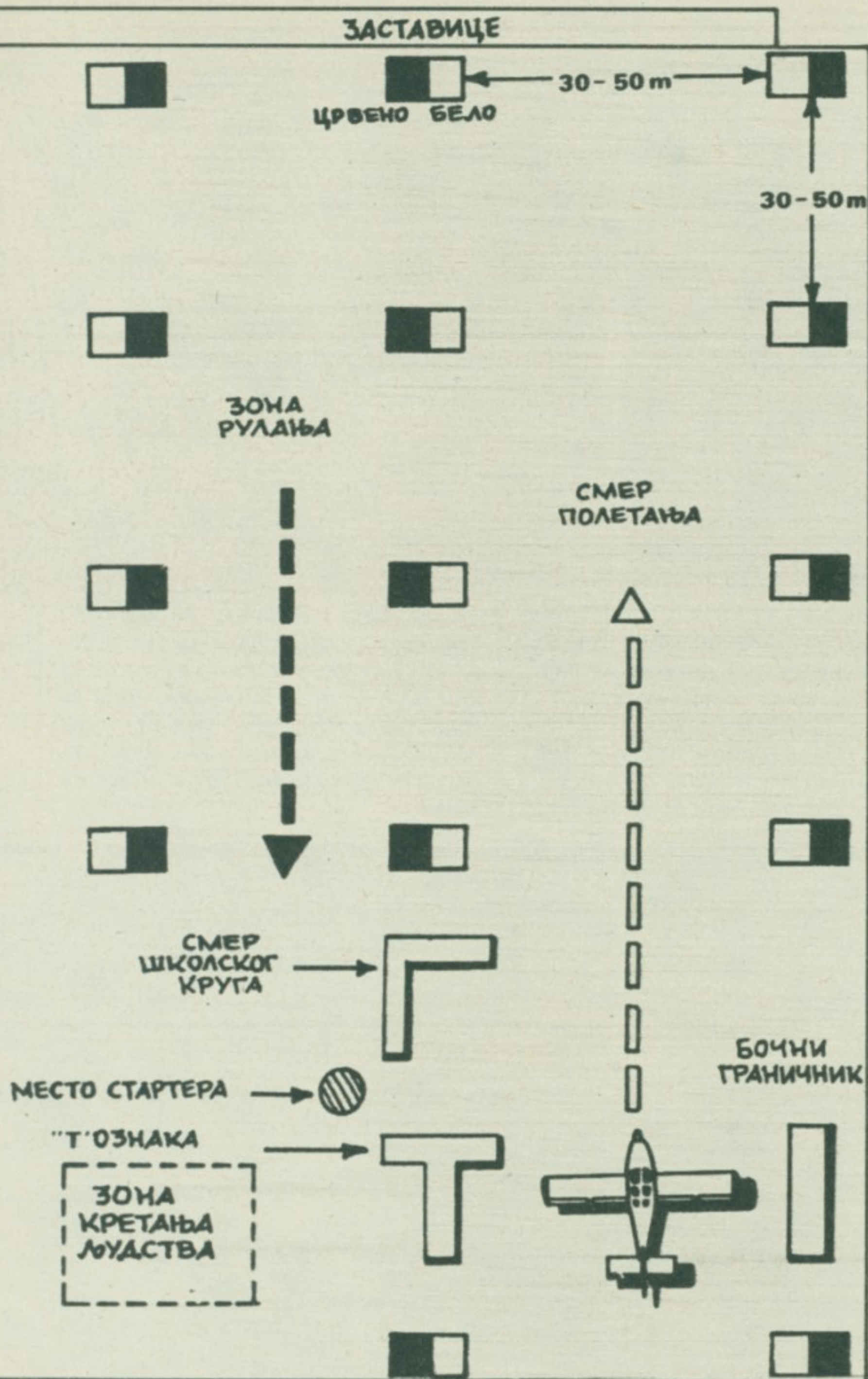
Ручицу за подешавање смеће постављамо у положај који обезбеђује богату смешу, ручицу гаса мерамо мало унапред и проверавамо да ли је ручица грејача карбуратора искључена (и треба да буде). Затим укључујемо главни електро-прекидач (тзв. „мастер“, подигнутим палцем дајемо знак механичару и, кроз отворени прозор кабине, гласно упозоравамо присутне да се удаље од елисе авиона. После тога укључујемо електропокретач (стартер мотора).

Елиса се енергично покреће пред нашим очима, чујемо једно „пућ!“ негде у издвунуку, затим још једно, да би се онда цео авион лако затресао, забрундао и на крају разгаламио. Одмах скрећемо поглед на показивач притиска уља у мотору. Хоп! Игла је скочила. Мотор је, за сада, у реду.

ПРЕ ВОЖЕЊА

Док загревамо мотор, бавимо се неким неизбежним последицама око инструмент-табле: укључујемо радио-станицу, на навигационим радио-пријемницима постављамо фреквенције предајника чије ћемо сигнале користити у предстојећем лету, жиро-дирекционал усклађујемо са показивањем магнетског компаса, а висиономер постављамо на нулу – или на надморску висину аеродрома.

Пошто је мотор достигао радну температуру, испробавамо га на повећаном броју обртаја. Обавезни смо да испитамо рад оба магнета на мотору, тако што – пребацујући прекидач магнета на сваки

магнет појединачно – проверавамо колики је евентуални пад броја обртаја мотора. Магнети су, иначе, мале динамо-машине које погон добијају од авионског мотора и стварају струју неопходну за рад свећица у цилиндрима мотора. Ако је пад обртаја мотора на левом и десном магнету у дозвољеним границама, можемо да одахнемо.

Сада ћемо да размрдамо кормила. Већ запажамо да нам се осетно опире, јер снажна струја ваздуха од елисе тежи да их врати у неутралан положај.

Хоћемо ли да кренемо са платформе према стартној позицији? Да, али тек када на посебном обрасцу потпишемо механичару да смо примили исправан авион.

ВОЖЕЊЕ

Радио-везом тражимо одобрење за вожење до писте. Ослобађамо кочнице. Начас повећавамо гас како бисмо покренули авион из места. Наш циљ је оно удаљено, платнено

слово „Т“ уз леву ивицу травнате писте.

Уз пут проверавамо да ли све команде имају пуну слободу кретања, а пример кормила висине постављамо у положај за полетање.

ПРЕ ПОЛЕТАЊА

Стигли смо до слова „Т“ (на травнатој писти) или до позиције за чекање (код бетонских стаза). То је такозвана линија припремног старта. Тражимо одобрење за излазак на писту и полетање. У међувремену још једном хитро прелазимо погледом по инструментима и уређајима и последњи пут проверавамо сигурност кабине и пилотских веза.

Контрола летења саопштава да је стаза слободна.

У широком луку долазимо на централну линију писте. Постављамо авион у смер полетања (лицем према ветру), паралелно са словом „Т“, додајемо пун гас... и полећемо. Што пре да стигнемо до пилотажне зоне – и следећег броја „Забавника“!

Зоран Модли

КЊИГЕ ЗА ВАШ УСПЕХ У ЖИВОТУ

1. A. M. Semorie: „И ВИ МОЖЕТЕ ИМАТИ СУПЕРПАМЋЕЊЕ“

– VI изд. Програмирани приручник технике памћења и учења, којим можете повећати своје памћење и способност учења
I књига „МЕТОДЕ И ТЕХНИКА ПАМЋЕЊА“ (202 стране) дин. 2.700.–
II књига „ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА“ (228 страна) дин. 2.700.–
ПРАКТИЧНЕ, ЛАКО СХВАТЉИВЕ И СВИМА ПРИСТУПАЧНЕ МЕТОДЕ БРЗОГ, ЛАКОГ УЧЕЊА И ПАМЋЕЊА свих врста података и знања
Комплет (обе књиге заједно) дин. 4.500.–
Формат 17 × 24 цм, 430 стр.
преко 150 илустрација 15 самотестова.

2. S. Yesudian – E. Haich: „ЈОГА И СПОРТ“

– Комплетан, практичан и веома приступачан приручник ХАТХА ЈОГЕ древне и широм света потврђене јединствене уметности Истока за стицање и очување доброг здравља током целог живота
Ко жели ДОБРО ЗДРАВЉЕ И ЛЕПУ ЛИНИЈУ, ПСИХИЧКИ МИР И СНАГУ треба да проучи ову веома распрострањену књигу преведену на 19 језика света
у преко два милиона примерака
Цена дин. 2.700.– ципни формат, 224 стр.
преко 70 илустрација.

3. S. Yesudian: „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“

– Виши курс ХАТХА ЈОГЕ, наставак књиге „ЈОГА И СПОРТ“
Програмирани приручник примене најбољих метода Хатха јоге за сваку седмицу у години
СПЕЦИЈАЛНИ РЕГИСТАР И ДИЈАГНОСТИЧКИ ИНДЕКС за преко 140 обољења омогућује ефикасну примену најбољих метода за поједине органе и обољења
Цена 2.700.– дин. ципни формат 221 стр. преко 250 илустрација. Комплет (обе књиге „ЈОГА И СПОРТ“ и „ЈОГА И ЗДРАВЉЕ“ заједно) дин. 4.500. Све књиге су штампане латиницом на фином офсет папиру са корицама у више боја
ГАРАНЦИЈА: Сваком незадовољном читаоцу наших књига одмах враћамо новац ако неоштећену књигу врати у року од пет дана након пријема.

Код испорука за иностранство
зарачунавамо поштарину и паковање

БИБЛИОТЕКА САЗНАЊА НАРУЧЕНИЦА

1. СУПЕРПАМЋЕЊЕ	КОМ.
2. ЈОГА И СПОРТ	КОМ.
3. ЈОГА И ЗДРАВЉЕ	КОМ.

АДРЕСА НАРУЧИОЦА (испунити читко ШТАМПАНИМ СЛОВИМА)

Име и презиме _____

Улица и број _____

Пошт. бр. и место _____

Књиге плаћате поузећем – поштару код преузимања.
Наручите на адресу: „ТЕХНИКА ПАМЋЕЊА“, 3-п.п. 20-70, 11031 Београд 8.

ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

Артур Кларк

Господине председниче, господо планетни делегати, чини ми посебну част, али и велику одговорност да вам се обратим у овом критичном тренутку. Свес-тан сам и у потпуности разумем да су многи од вас шокирани и запрепашћени гласинама које круже унаоколо. Али морам вас замолити да заборавите све своје старе предрасуде, у овом часу ка-да судбина човечанства виси о ко-нцу.

Пре извесног времена сасвим случајно наишао сам на једну стару изреку: „Замислити неза-мисливо“. Управо је то оно што морамо сада учинити. Морамо без оклевања погледати чињени-цама у очи. Не смемо дозволити осећањима да надвладају здрав разум. Али зато морамо да учинимо управо супротно:

Морамо здравим разумом над-владати осећања!

Ситуација је веома критична, али још није сасвим безнадежна, захваљујући у првом реду запа-њујућем открићу до кога су моје колеге дошле. Нема никакве сум-ње у тачност извештаја: у стању смо да успоставимо контакт са суперцивилизацијама из језг-ра Галаксије. Можемо их обавести-ти о нашем постојању... и уједно им упутити апел за помоћ.

Не постоји апсолутно ништа што бисмо могли урадити искљу-чиво властитим снагама у овом кратком временском размаку ко-ји нам је још преостао. Прошло је тек десет година откако је трага-ње за трансплутоонским планета-ма открило присуство белог па-туљка. Кроз само двадесет годи-на он ће проћи својом перихел-ском путањом, заокренувши око Сунца, да би потом поново не-стао у дубинама свемира... остав-љајући иза себе разорен читав Сунчев систем. Свеколико наше инжењеријско умеће, целокупно знање које смо столећима стица-ли да бисмо обуздали дивље сна-ге природе, не могу му променити орбиту ни за делић центиметра.

Али још у време када је прва такозвана „звезда-светионик“ била откривена, крајем двадесе-тог столећа, ми смо знали да у космосу постоје цивилизације ко-

ВОЛИТЕ ОВАЈ СВЕМИР!

је расположу изворима енергије неупоредиво моћнијим од наших. Неко ће се сигурно сетити невери-це астронома... односно целе људ-ске расе... када су откривени први докази о постајању космичке технике у Магелановим Облаци-ма. Ту су примећена нарочита ус-

тројства звезда која се не покора-вају ниједном природном закону. Још не схватамо њихову сврху... али зато нема никакве сумње у њихово порекло. Сасвим је из-весно да у васиони постоје бића која као од шале могу да покрећу читаве звезде. Ако буду одлучи-

ли да нам помогну, за њих ће представљати дечју игру да скре-ну путању таквог космичког тела као што је бели патуљак, чија је маса свега неколико хиљада пута већа од масе Земље... Да, биће то, сасвим, дословно, дечја игра за њих!

Убеђен сам да се сви још сећају велике дебате која је уследила после открића суперцивилизације. Одмах се јавила недоумица: треба ли ступити у везу с њим, или је боље остати и даље скривен. Разуме се, постојала је могућност да они већ све знају о нама; с друге стране, можда би им се све то учинило одвећ дрским или досадним, што би за последицу могло имати сасвим нежељене реакције. Иако би корист од једног таквог контакта била огромна, ризик нас је све поколебао. Али сада више ништа не можемо да изгубимо, већ само да добијемо...

Све до овог тренутка то је представљало само ствар дугорочних филозофских проблема. Иако смо... уз велике трошкове... могли саградити радио-одашљаче који би били у стању да пошаљу сигнале тим бићима, порука би путовала до најближе суперцивилизације седам хиљада година. Ако они буду нашли за сходно да нам узврате, тада бисмо на тај одговор морали да чекамо четрнаест хиљада година. Под тим околностима искључена је свака могућност да наша старија космичка браћа по разуму буду у стању да нам пруже било какву помоћ.

Али сада се све променило. Постоји начин којим можемо да пошаљемо сигнале до звезда брзином која је практично неограничена. Такође нам је познато да и они користе исту технику... будући да смо открили њихове импулсе, након их не можемо одгонетнути. Ти импулси, разуме се, нису електромагнетске природе. Ми, заправо, и не знамо шта су они. Или боље речено, за њих имамо одвећ много назива...

Да, господо, ипак има нечег у старим причама о телепатији, или како то већ будете назвали. Не треба се само чудити што проучавање тог феномена није никада могло да има успеха на Земљи, где непрекидан рад милијарду мозгова пригушује сваки сигнал. Чак и онај мали напредак који је учињен пре свемирске ере изгледа више него чудесан... ако дозволите једно поређење, то ме подсећа на откриће закона музике у фабрици котлова. Одиста је незамисливо да се утемељи права наука о парапсихологији, све док не будемо у стању да одстранимо сталну менталну буру која влада на нашој планети.

Чак и тада ћемо морати да одемо с друге стране Земљине орбите, где тај фон не само што је пригушен раздањом од осамдесет милиона миља, већ где је он и заштићен од веома снажне Сунчеве активности. Само ту, на нашем вештачком сателиту Антигос, моћи ћемо да региструјемо и измеримо танана ментална зрачења и да откријемо њихове законе простирања.

Ти закони су нам у многим појединостима још непознати, али смо ипак успели да установимо основна начела. Као што је већ дуже време подозревала неколицина ентузијаста који су веровали у овај феномен, он се налазио

у функцији одређених емоционалних стања, а не снаге воље или хотимичне, свесне намере. Не треба се стога чудити што су сви ови извештаји о паранормалним феноменима у прошлости били повезани са тренуцима смрти или великих несрећа. Страх је моћан генератор; у ретким случајевима он може чак да надјача и околу менталну буру.

Када смо ово схватили, уследио је одмах напредак. Изазвали смо вештачка емоционална стања, најпре код појединаца, а потом и у групи. Пошло нам је такође за руком да измеримо како сигнали слабе са раздањем. У овом тренутку располажемо поузданом, квантитативном теоријом која је била проверена на раздањини до Сатурна. Убеђени смо да можемо продужити домет све до најудаљенијих звезда. Ако се то покаже тачно, бићемо у стању да пошаљемо... узвик који ће се у истом тренутку чути у целој Галаксији. А тада се више не треба бринути, јер ће се неко већ наћи да одговори.

Постоји само један начин на који сигнал одговарајуће снаге може да се произведе. Рекао сам да је страх моћан генератор... али он, ипак, није и довољно моћан. Чак и када бисмо мобилисали читаво човечанство вештачком стимулацијом ужаса, импулс би једва досегао две хиљаде година, али нама је потребан најмање четири пута јачи сигнал. И ми то можемо постићи... користећи осећање које је још моћније од страха.

За то нам је, међутим, потребна сарадња најмање милијарду појединаца у временском размаку који мора да буде утаначен у делић секунде. Моје колеге су решиле све техничке проблеме, који су одиста више него безначајни. Јединствени инструменти за електростимулацију коришћени су у медицинским истраживањима још почетком двадесетог века, а неопходна упутства за временско усаглашавање биће послата преко планетне комуникационе мреже. Сви уређаји могу се произвести за месец дана, но упутства за њихову употребу захтевају свега неколико минута. Једино ће психолошке припреме за... назовимо га тако... „О“ дан... трајати нешто дуже.

А то је, господо, ваш проблем; свакако, ми научници пружићемо вам сву потребну помоћ. Схватимо да ће бити противљења, криза, па чак и неодрживања на сарадњу. Али када се ствари размотре здравим разумом, да ли ова замисао носи у себи било шта рђаво? Многи од нас су, напротив, убеђени да она садржи одређене погодности... па чак и неку врсту поетске правде.

Човечанство је суочено са изузетном опасношћу. Зар у таквим тренуцима кризе није нормално што у помоћ призивамо инстинкт који нам је у прошлости увек обезбеђивао опстанак? Један песник из неког давно минулог доба, које није било ништа мање тегибно од нашег, изразио је то боље него што бих ја икада умео:

Морамо се међусобно волети или ћемо изумрети.

SF **ЗАНИМЉИВОСТИ**

Написан је први SF роман за компјутере! Аутор је познати писац Томас Диш (наши читаоци га знају по сјајном „Логору концентрације“). Наслов дела је „Амнезија“, а могуће га је „прочитати“ само уз помоћ једног од три следећа компјутера: „Aple II“, „Commodore 128“ или IBM. Издавач овог јединственог дела „Electronic Arts“ управо анимира још нека водећа SF пера да се лате компјутерског писања.

Упркос великој популарности коју у САД доживљава четврти филм из серије „Звездане стазе“, „Повратак кући“, недавно уприличен свеамерички скуп љубитеља овог серијала у Ајдаху претрпео је потпуни крах. Организатори су сасвим збуњени: уместо очекиваних три хиљаде учесника окупило се једва неколико стотина...

Прво сам се бојао да га никада нећемо стићи. Сада се бојим да хоћемо.

Према прецизним статистичким подацима угледног америчког часописа „Locus“, година 1986. била је досад најплоднија у историји SF издаваштва. С друге стране Атлантика прошле сезоне објављена су укупно 1502 наслова – односно, преко четири дневно. Тешко да ико ко не располаже ванземаљским моћима може у потпуности да прати ову продукцију...

SF **КВИЗ**

Као и увек, ево најпре помоћи онима којима су питања из претходног броја била претешка:

1. Пол Андерсон
2. 1910.
3. За причу „Звезда“

А сада ево три нова питања за SF свезналице:

- 1 По мотивима које класичне драме је снимљен филм „Забрањена планета“?
- 2 Ко је компоновао музику за филм „Блиски сусрети треће врсте“?
- 3 Које године је први пут додељена награда „Небула“?

КРАЉ

У Дијега Армандо Марадона

КОПАЧКАМА

**НИКО ТАКО ВЕШТО
НЕ ПРЕСКАЧЕ
ПОДМЕТНУТЕ НОГЕ
КАО СЛАВНИ
АРГЕНТИНСКИ
ФУДБАЛЕР. – НА
ЊЕГОВОМ ПРИМЕРУ
МНОГИ ЗАСНИВАЈУ
НАДУ ДА БИ МОГЛИ
БОЉЕ ШУТИРАТИ
ЛОПТУ НЕГО ЖИВОТ
ЊИХ**

Ни у чему свет није про-
шле године био толико
сагласан као око Дијега
Армандо Марадоне. Све је
остало релативно као што
је било, осим да је он нај-
бољи фудбалер данашњи-
це. То су потврдиле све
међународне меродавне и
навијачке анкете. Капитен
аргентинске фудбалске
репрезентације у многим
испитивањима јавног мње-
ња проглашен је и за спор-
тисту године, а у неким и
за личност број један у
1986. Од повлачења леген-
дарног Бразилца Пелеа,
није било фудбалера „без
конкуренције“, за каквог
сада важи овај онижи,
црнпурасти младић из
„земље бифтека и танга“.

Вероватно би било бо-
ље да је свет уместо „идо-
ла са траве“ добио „јунака
нашег доба“ у епохалном
открићу многих бораца
против рака, сиде, нао-
ружања, инфлације, или за
повећање плата. Марадо-
на је, ипак, показао вешти-
ну за којом сви жудимо:
прескочио је више подмет-
нутих ногу него сви ми за-
једно. Његов дриблинг по-
казао се убојитијим од Џон
Вејнових пиштоља и Брус
Лијевих удараца. Обарао је
противнике а да их није
ни додирнуо, у арени а не
на филму. Много је крам-
пона отпало до трона: Ма-
радона је, без пардона,
краљ у копачкама.

Ретко који човек је лане
био награђенији од њега.
Добио је низ спортских
„оскара“, а проглашен је
за дечјег амбасадора
Уницефа и „истакнутог гра-
ђанина“ свог Буенос Ајре-
са. Домаћи политичари и
навијачи истицали су га
као пример младима и ост-
алим генерацијама како
се велике индивидуалне
способности могу уклопи-
ти у колектив за добро це-

ле нације, имајући на уму
његов изванредни допри-
нос победи репрезентаци-
је на Светском првенству у
Мексикоу, јуна 1986. Тешко
је замислити већи компли-
мент у земљи где се зајед-
ничким потребама често
пребацује да су мањкаве
зато што не одговарају
овадашњем хиперразвије-
ном егоцентризму и себич-
ности. Председник Алфон-
син отворио је балкон
Председничке палате да
Марадона и другови – по
повратку из Мексика – с
њeга поздраве окупљену
масу одушевљених љуби-
теља који су носили више
државних застава него у
било ком историјском чину
некад пребогате а сада
презадужене домовине. С
тог балкона досад су се
само проглашавали пучеви
и важне друштвене рефор-
ме. Дочек победника из
Мексика личио је на емо-
тивни удар, у коме су „ве-
чито тужни“ Аргентинци
показали да могу данима
да се радују ако добију
прави разлог. Марадона
им је бар привремено учи-
нио задовољство да виде

како нечија цена може да
расте до небеса а да то не
смањује куповну моћ гра-
ђана.

Узалуд и дан-данас Ма-
радона тврди да не игра
ништа боље него раније и
да се с том оценом слаже
и његова мајка. Анкете се,
додуше, могу поводити за
тренутном модом, али по-
стоји један жири у чији суд
нико не сумња. На пољан-
чићима широм света
„клинци“ свих узраста бо-
ре се коме ће прилас-
ти надимак „Марадона“.
Нема поузданијег мерила
популарности. Кома год је
успело да буде „краљ“
свих уличних и дворишних
утакмица – постајао је то и
на професионалном тржи-
шту.

Процењује се да Мара-
дона вреди око 12 милио-
на долара, колико је на-
водно недавно понудио
мадридски „Реал“, што је
више од вредности неког
прилично јаког тима, фаб-
рике или солидног међуна-
родног зајма. За три угово-
ра које је потписао прела-
зећи из „Аргентине јуни-
орс“ у „Боку јуниорс“, па у
шпанску „Барселону“ и
италијански „Наполи“ (с
којим га уговор веже до
јуна следеће године) до-
био је званично више од
17 милиона долара. Све,
између 1979. и 1984. – из-
међу своје 19. и 24. годи-
не. У „Наполију“, како пи-
ше аргентинска ревија
„Сомос“, зарађује 800.000
долара годишње, дупле
премије, 25 одсто од при-
јатељских утакмица, а уз
кућу, има два аутомобила
и десет плаћених карата
сваке године, до Аргенти-
не и назад. Ове новине пи-
шу да се његова цена, јед-
нака оној за 650 килограма
злата, исплатила „Наполи-
ју“ за само две године.

Овог „златног момка“
пријатељи и даље зову
„пелуса“ што је тешко пре-
водив аргентински израз
за клињу, пикавца, бибер-
че и остале сличне наше
надимке. Из архивских
снимака видовитог камер-
мана може се видети да је
већ у десетој години умео
све с лоптом „осим да је
поједе“. Почео је да је
„мази“ кад је имао само
три године. „Кожни фудбал
број један, који сам тада
добио од рођака, био ми
је најдражи поклон у
животу. Носио сам га са
собом и на спавање, сећа
се „Дијегито“. Играчке, до-
душе, није ни могао да би-
ра. Рођен је у прилично си-
ромашној породици, 30.
октобра 1960. настањеној у
скромном приградском
насељу Виља Девото. Био
је првенац дон Дијега и
доња Далме Франко.

Са само девет година
почео је да тренира с „пет-
лићима“ (овде их зову

„лукчићи“) „Аргентине ју-
ниорс“. Пет година касније
ови дечаци су освојили ју-
ниорско национално
првенство. Прву утакмицу
у сениорском првенству
одиграо је 20. октобра
1976. десет дана пред 16.
рођендан. Забележено је
да је у првом додиру с
лоптом направио дриблинг
који је измамио громогла-
сан аплауз. Звезда је била
рођена. Већ у фебруару
1977. тадашњи селектор
Меноти га узима у репре-
зентацију и на скандирање
публике уводи у игру про-
тив Мађарске у Буенос Ај-
ресу. Ипак, Сесар Луис
Меноти га не ставља у „А“
тим који следеће године
Аргентине, на њеном тере-
ну (играли су, ако сте забо-
равили: Кемпесе, Ардил-
лес, Пасарела, Фиљол,
Бертони...) доноси прву ти-
тулу светског првака.

Са својом генерацијом
следеће године осваја ти-
тулу јуниорског шампиона
света, а две сезоне касни-
је с „Боком“ национално
сениорско првенство. Све
до „Мундијала“ у Мексику
то су му биле и најзначај-
није титуле. Сматрали су
да је један од најбољих и
најатрактивнијих играча:
око њега су се обрнуле ве-
лике паре али не и трофеји.
Није заблистао, иако се
оčekивало, ни на светском
првенству у Шпанији 1982.
Као играч „Барселоне“
прво је зарадио жутицу па
тежу повреду, која му још
често „сева“. Напућ га је
дочекао с одушевљењем,
а данас га већ зову „Свети
Дијега“.

Марадону данас узимају
као доказ да је понекад
заиста могућно да неко
„ко беше ништа постане
све.“ С том наодом сваке
вечери леже на плочнике
тридесетак милиона на-
пуштене деце у Јужној
Америци. Многи од њих
сањају један исти сан: ка-
ко да боље шутирају лопту
него живот њих. Марадона
као да постаје марка за
милионе молећивих писа-
ма која се са разних стра-
на маште и несреће упућу-
ју свакодневно „златној
рибици“.

Пре неколико недеља,
његова дугогодишња прија-
тељица Клаудија Вилфање
родила му је кћерку. По ди-
јеговој мајци добила је име
Далма Нерее. Биће прва од
Марадона која се рађа с
чувеним презименом. За
коришћење тог презиме-
на, пре најновијег тријумфа
у Мексику, само је „Пума“
плаћала пола милиона до-
лара. Под његовим за-
штитним знаком боље на
тржишту пролазе телеви-
зори, дискографске куће,
аутомобили, лутрије, нови-
не... Надам се – и овај број
„Политичког забавника“.

Момчило Пантелић

КЊИГА КОЈА ОСВАЈА!

ПОЗНАТО ДЕЛО
ФРАНЦУСКОГ
ПСИХОТЕРАПЕУТА
О ПРИМЕНИ СВЕСНЕ
АУТОСУГЕСТИЈЕ
У САМОЛЕЧЕЊУ

Emil Kue
**КАКО
GOSPODARITI
SOBOM**

„Не покреће нас воља већ уображење“

„Не губите време на испитивању болести које бисте могли имати, јер ако их немате, сами ћете их себи створити“.

„Ми смо оно што од себе учинимо, а не оно што је од нас судбина учинила“

„Многи поступци које употребљавају нелекари свде се на аутосугестију. Сви ти поступци, ма какви били: врачање, гестикулирање и сличне сцене, имају за циљ да код болесника изазову лечење аутосугестијом“.

„Супротно ономе што се мисли, физичка се обољења много лакше лече него психичка“.

ЕМИЛ КУЕ

- КАКО ВЛАДАТИ СОБОМ!
- КАКО САМИ ЛЕЧИТИ БОЛЕСТИ КОЈЕ ВЕЋ ИМАТЕ И СПРЕЧИТИ ПОЈАВУ ОНИХ КОЈЕ БИ МОГЛЕ НАСТАТИ!
- КАКО ДА ВАША СУДБИНА ЗАВИСИ САМО ОД ВАС!

Потражите ШЕСТО ИЗДАЊЕ у књижарама БЕОГРАДА, ЗАГРЕБА, ЛУБЉАНЕ, НОВОГ САДА И САРАЈЕВА

Адреса издавача
БИБЛИОТЕКА АУРА, поштански претинац 64, 11070
БЕОГРАД, Похорска бр. 2

НАРУЏБЕНИЦА – ПОЛ. ЗАБ.

Овим неопозиво наручујем _____ примерака књиге Емила КУЕА
„КАКО ГОСПОДАРИТИ СОБОМ ПОМОЋУ СВЕСНЕ АУТОСУГЕСТИЈЕ“
ШЕСТО ИЗДАЊЕ по цени од 5.000 динара.

Износ укупне наруџбе од _____ динара уплатићу поузећем
(приликом преузимања од поштар)

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАРУЧИОЦА (штампаним словима)

БРОЈ ПОШТЕ И МЕСТО (штампаним словима)

УЛИЦА И БРОЈ (штампаним словима)

ДАТУМ

ПОТПИС НАРУЧИОЦА

Изрезати и залепити на дописницу

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

	КУРА ОД ЧАТМЕ, ПРУ- РА	ВРЕТА ЕКС- ПЛОЗИ- ВА	СТО- ЛЕТ- НИК	ГРАДИГ У БОКИ КОТОР- СКОЈ	НАШ КЊИ- ЖЕРНИК ЦАН- КАР	НАШ КОМИ- ЦАР МИРА	ЖВАС- НИ КА- МЕН
ПОШТЕ- НО	е	е	с	н	н	н	о
ВРЕ- ДАН, ОКРЕ- ТАН	а	н	н	н	б	а	н
УБИ- ЈАТИ ОТРО- ВОМ	н	р	о	б	а	н	н
ПАНИ- НА У ЦРНОЈ ГОРИ	н	а	н	а	н	н	к
ХЕ- МИЈСКИ ЕЛЕ- МЕНТ	а	н	о	н	н	н	с
ЕНГЛЕС- КИ РЕ- ДИТЕЉ КЕРОЛ	р	н	г	н	н	н	н
СТАНОВ- НИЦИ ГРАДА У ГРЧКОЈ	а	н	ч	б	а	н	н
„ПОЛИ- ТИКИН ЗАБАВ- НИК“	АКТИ- ВИЗА- ЦИЈА	ДЕО ВОЈ- НИЧКЕ ОДЕЛЕ СПРАВА	н	н	н	н	н
НЕДО- СТАЈА- ТИ	н	а	н	н	а	н	н
ОБУ- РАР	о	н	а	н	н	а	н
НАЈВЕ- ЋА ЛУДА НА КАС- ПИЈСКОМ МОРУ	б	а	н	н	н	н	н
ЗНАК ЗА ИРИ- ДИЈУМ	н	р	н	н	а	н	а
ПРАСТА- НОВНИ- ЦИ ЛА- ЦИЈУ- МА	л	а	н	н	н	н	н
ИМЕ ПЛУ- МИЦЕ РИНЕ	н	н	а	н	о	н	н
ФИЛМ КОСТЕ ГАВРА- СА	н	н	н	н	н	н	н
ВРЕТА ПАПА- ГАЈА	а	р	а	н	н	о	н
ДОЊИ, МАЛО ИЗВУМЕ- НИ ДЕО ЗИДА (ЧЕМ.)	н	о	н	н	а	н	н
УЗОР- НО/ СА- ВРЕШЕ- НО	н	г	н	а	л	н	о
ЧЕШКИ РЕФОР- МАТОР ПРАШКИ	н	н	р	о	н	н	н
ВРЕТА ЗАЧИ- НА, АНИС (МН.)	а	н	а	н	о	н	н

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: трактор, разрада, гонилац, Навара, Ливис, укуцати, к, ра-
сад, ам, три, Вида, Ал, славина, тирада, Водно, Ј, Донат, ЗА, енула, пре-
рада, О, Либан, призиви, уа, алал, снимати, тон, Нин.

Ово је прича о једној обичној чоколади и једној необичној баки. Чоколада, боље рећи чоколадица, ваљда је једина која се под истим називом и са истим квалитетом производи пуних 50 година! Име јој није тешко погодити, верујемо да га знате и ви и ваше маме и баке. „Животињско царство“.

Чим се „Животињско царство“ појавило на производној траци „Јосипа Краша“, односно „Униона“,

ЖИВОТИЊСКО ЦАРСТВО УЧИТЕЉИЦЕ ИВЕ

НАЈСЛАЂИ ЗАДАТАК

текст о свакој од 250 животиња из албума.

Увек са собом носим понеко „Животињско царство“: сви моји пријатељи добили су од мене бар један албум. Због тих албума суседов мали ме је прозвао Тета велика књи-га.

Бака Ива Миклаушић је стално у покрету, на путовањима. Ако ништа друго бар од Јаске до Загреба. Скокне и до Лајбница, Граца, Трста. Радознала, увек расположена да научи нешто ново, бака Ива се

Спој забавног и корисног: већина љубитеља „Животињског царства“ зна напамет све текстове са сличица

ОСАМДЕСЕТ-ЧЕТВОРОГОДИШЊА
ИВА МИКЛАУШИЋ ЈЕ
ВЕРОВАТНО
НАЈРЕДОВНИЈИ
ПОСЕТИЛАЦ ФАБРИКЕ
„КРАШ“. ЊЕНА
ОДАНОСТ ТРАЈЕ ВЕЋ
30 ГОДИНА

Најстарији албум који у „Крашу“ с пажњом чувају попуњен је пре тачно 30 година

Док стојимо изнад производне траке из које излазе популарне чоколаде, халом се шири невероватно пријатан мирис који би, чини нам се, и окорелог противника слаткиша натерао да промени мишљење

Ива Миклаушић највише на свету воли децу, чоколаду и путовања.

како се ова фабрика звала пре рата, освојила је сладокусце и не само њих.

Сигурно је још нешто: „Животињско царство“ има своје одане потрошаче не само међу децом. У једном од салона „Краша“ срели смо и баку Иву, осамдесетчетворогодишњу учитељицу у пензији, из Горње Купчине. Било лето или зима ова изузетно живахна и весела старица долази бар једном месечно у Загреб. Седне у трамвај па право у „Краш“. Сваки пут с разлогом: да донесе попуњен албум са сличицама и узме поклон пакет тежак 2 килограма. Унутра од свега помало. Разуме се и понека чоколадица са сличицом. И тако већ 30 година. А како је почела?

– Прочитала сам у неким новинама рекламу и пошто

волим биљке и животиње предложим мом разреда да заједнички попуњимо један албум. Деца су се обрадовала. Како и не би, први пут су добијали један овако слатка задатак. И сама сам била задовољна: не само што сам успела да спојим лепо и забавно него сам и сама почела да је-

дем чоколадице – бар једну дневно. А ако је требало да бициклом одем некуд онда богме и – две. То ми, знате, одмах даје снагу. Па и сада у овим мојим годинама. Отварање чоколадице и данас за мене значи двоструку радост.

Кад год кренем у посету породици са децом ја по-

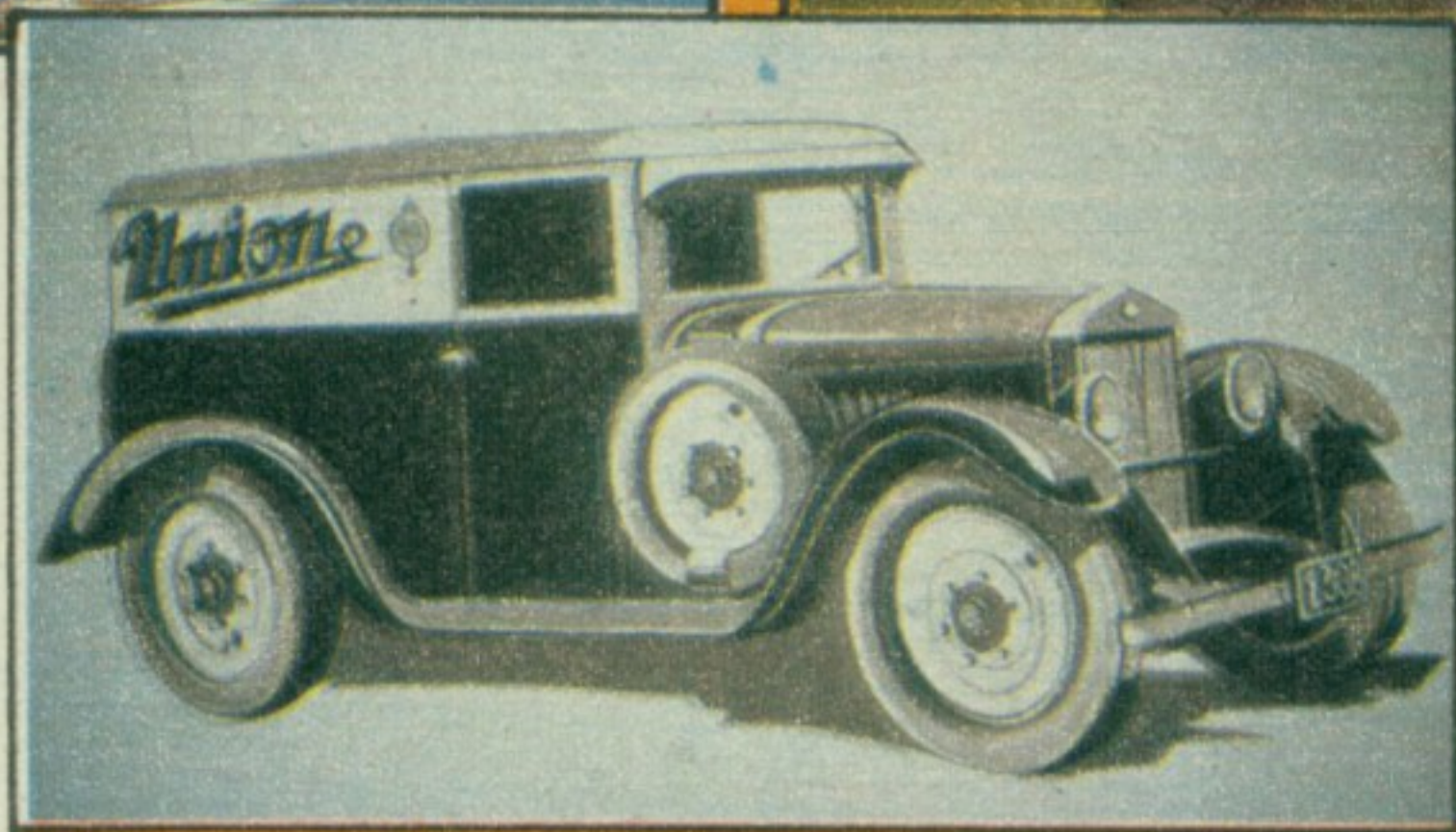
несем „Животињско царство“. Оно вам је јако згодно: прво, дете се обрадује малој чоколади исто као и великој, друго, одмах може да поједе целу а да му не поквари ручак и треће, са сличице има шта да научи. Мој нећак Марко није имао ни пуне три године када је напамет знао

претплатила на сва путовања која организује Клуб пензионера. На њих обично креће бициклом, од своје куће у Горњој Купчини до Јаске, одатле аутобусом.

– Та раздаљина од моје куће до Јаске и није велика, свега 2,5 километра. Могу ја да возим и много дужи. То знају сва деца. Зато и дођу да питају могу ли ја да однесем албум у „Краш“ и донесем им пакет са слаткишима. Знају да ја имам више времена од њихових родитеља.

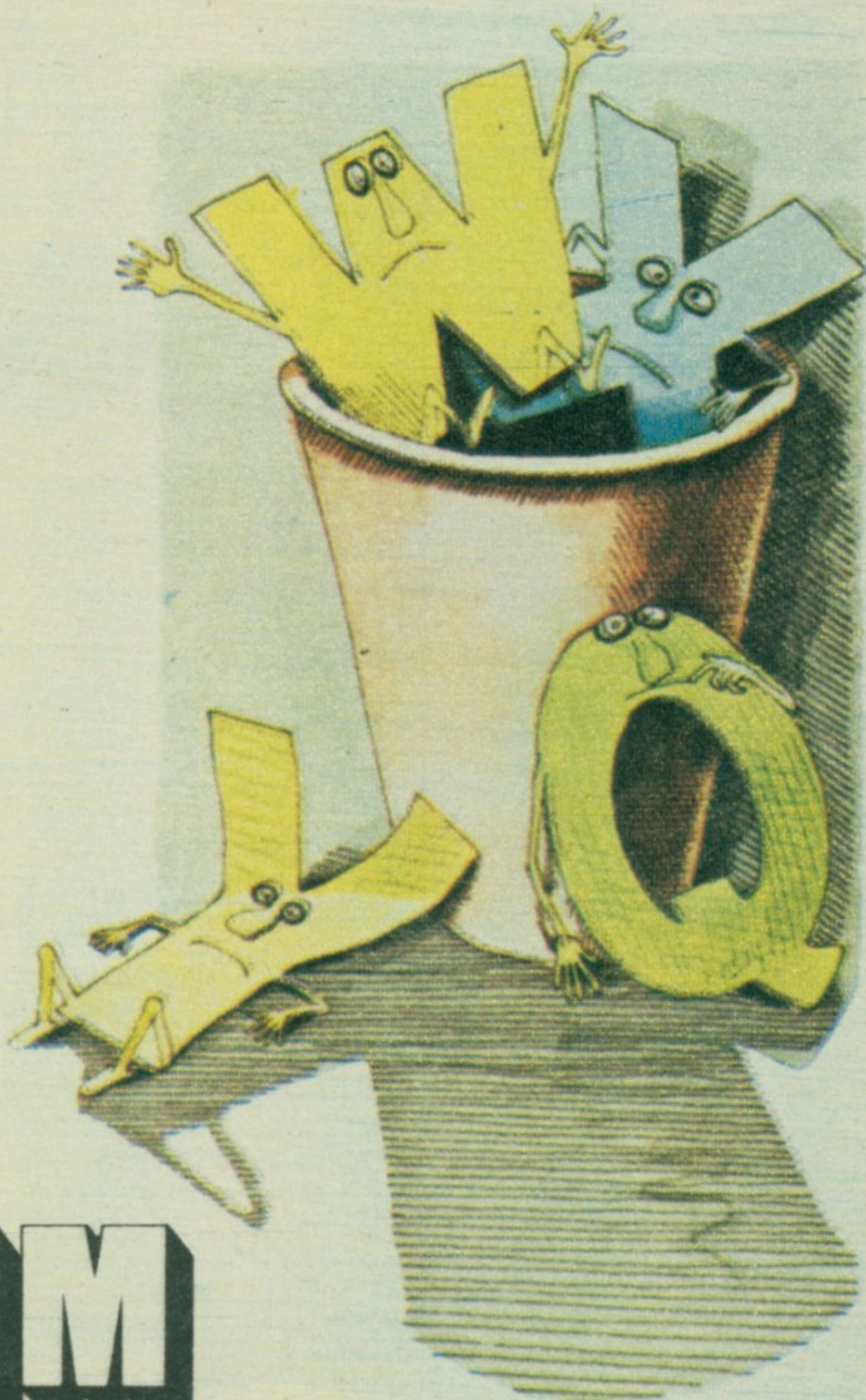
У „Крашу“ нам још рекоше да је бака Ива за ових 30 година како долази код њих донела 320 албума. Последњи пут када је била купила је још два: сада скупља сличице за своје пранећаке.

О. Вукадиновић
Снимио: Славенко Бојовић

Овим аутомобилом су предратне чоколадице стизале до својих потрошача

Језици који нису узели маха

„1-80-17“ ЈА ТЕ ВОЛИМ

Есперанто је опстао. Неки други вештачки језици неславно су пропали. Многе од њих говорили су само они који су их измислили

Још пре триста година немачки филозоф и математичар Лајбниц, онај исти који је оценио да је „Постојећи свет најбољи од свих могућих светова“, закључио је како у том идеалном устројству ствари понешто ипак није савршено - језичка збрка, на пример. Истога мишљења био је и француски филозоф и математичар Рене Декарт. Њих двојица залагали су се за јединствен светско-филозофски језик, али су се на томе, углавном, и зауставили.

Та одвратна створења: бивк, бовг и бвак

Неки други поборници идеје о јединственом језику за све прешли су с пуких речи на дело. Извесни анонимни језички визионар створио је језик у коме је улогу носилаца значења доделио самогласницима. А је означавало узвишене ствари, е ствари танане, нежне и тужне, и мајушне ствари, о јаке страсти, а у све што је тамно и скривено.

Године 1960. седамдесетогодишњи Фуишки Окамото измислио је БАБМ за који је, сасвим оправдано, тврдио да не личи ни на један други језик на свету. Осим што је заиста био јединствен, БАБМ је још и врвео од слова б. На БАБМ-у се мрав каже **бевт**, комарац **бивк**, скакавац **бовф**, мољац **бвах**, а стеница **бвак**.

Век пре Окамоте језичкотворачка грозница захватила је француског наставника музике Жан Франсоа Сидру. Сидр је свој језик звани солресол тако рећи компоно-

вао јер се овај састојао искључиво од нота: до, ре, ми, фа, сол и тако редом, до краја лествице. У неку руку, солресол је заиста био мелодичан: **мисол, солми, солмидо, домисол** (добро, зло, Сатана, Бог). Стваралачка грозница тресла је Сидру све до једанаест хиљада седамсто тридесет и друге речи. Ту је стао, прогласио посао окончаним и свету објавио како његов језик може да се говори, пева и свира. Свет је на то остао глув.

Да би нам било много боље када бисмо уместо речи користили бројеве мислили су многи. Најславнији покушај те врсте дело је берлинског архитекте Тимера. Он је створио математички језик тимерио на коме се „Ја те волим“ лепо, кратко и јасно каже „1-80-17“.

Доле граматика!

Како су, један за другим, вештачки језици неповратно тонули у заборав, тако је јачало уверење да решење лежи на другој страни. Светски језик да, али не измишљен: треба само поједноставити и унети мало више логике у постојеће!

Један од свеопштих језика насталих на овом принципу звао се универзал глот. Пре него што је глот стигао да ухвати корена, католички свештеник Јохан Мартин Шлајер сковао је 1879. године волапик. Шлајер је, зарад веће једноставности и говорљивости, речи скресао до њихових латинских корена. Тако је мудрост, знање од предугачког латинског sapienta постало сар.

Изгледа да се са прокламованом једнос-

тавносту волапику нешто успут догодило, јер се Карл Ленц, први професор волапики (**волапикатидел**) хвалио како на овом предивном језику глагол има 505.440 различитих облика. Неким другим следбеницима Шлајеровог језика чинило се да то није нешто чиме би паметан лингвиста требало да се хвали. Бацили су се на стварање великог броја поједностављених варијанти волапики са живописним називима као што су допал, балта, велтпар, дил и дилпок. Испоставило се да је то премного варијанти за један једини језик. Следбеници волапики утонули су у бескрајне међусобне спорове.

Италијански математичар Ђузепе Пеано створио је latino sine flexione (латински без промена), назвао га интерлингва и тако остварио сан бројних генерација средњошколаца. Невоља је, међутим, била у томе што су наставници наставили да пропитују ортодоксни латински, са све негодним променама и одговарајућим наставцима.

Не допуштајући да га омету страхоте и ужаси другог светског рата, Енглец Ланселот Хогбен створио је интерглосу. У чврстом уверењу да је свим постојећим језицима неопходно „семантичко велико спремање“, из свог језика поизбацивао је све синониме и оставио га да почива на чврстим старогрчким коренима. Његовим земљацима Рону Кларку и Венди Ебши и то се учинило недовољним. Недавно су објавили како су од интерглосе коначно добили употребљив језик: глосу, „најједноставнији језик који је икада створен“.

Биће да је глоса заиста једноставна, јер нема ни једно једино граматичко правило. По Кларку и Ешбијевој је, наиме, „граматика лингвистичка бесмислица минулих времена“.

Шта оно рече Черчил?

Писац и лингвиста Чарлс Кеј Огден није видео разлога да универзални језик ствара од више језика. Матерњи, енглески, учио му се сасвим zgodним за све-светско споразумевање. Пошто је прво дошао до закључка, а онда и изјавио како је Европи преко потребно „још педесетак мртвих језика“, 1928. године створио је тзв. бејсик инглиш (basic = основни). Огден је тврдио да бејсик може да се научи за свега две недеље и да са његових 850 речи може да се изрази тако рећи све.

Чарлс Кеј је у Винстону Черчилу, ненадмашном говорнику оног другог, несажетог енглеског, нашао ако не одушевљеног присталицу, оно сигурно веома благонаклоног савезника. Остало је забележено да је Черчил 1943. године топло препоручио Огденов бејсик озбиљној и строгој публици која се на Харварду окупила да га чује.

Тешко је рећи какав је утисак Огденова варијанта енглеског оставила на присутне. Извесно је само оволико. Преведене на бејсик, чувене Черчилове речи: „Нудим вам само крв, муку, зној и сузе“ гласиле су „Нудим вам само крв, тежак рад, воду из тела и воду из очију“.

Миња Илић

Директор НО „ПОЛИТИКА“
др Иван Стојановић

В. д. руководиоца ООУР-а и в. д.
главног и одговорног уредника
„Политикиног забавника“
Дарко Рибникар

Заменик главног и одговорног
уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ

Сима Беговић, Бранка Булатовић,
Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић,
Љиљана Златковић, Милан Илијин,
Милован Кљајић, Нада Михаиловић,
Душан Петровић (председник), Дра-
гољуб Петровић, Радован Поповић,
Зора Продановић, Радомир Ристић
(заменик), Верица Смиљанић и Ник-
ша Стипчевић. Чланови Савета из
Редакције: Дарко Рибникар, Зефири-
но Граси, Соња Јашовић, Мирјана
Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:

Диего Варагић, Радана Весовић, Ол-
га Вукадиновић, Душан Глушац, Бо-
јана Дожић, Светлана Ивановић, Ми-
на Илић, Соња Јашовић (графичко-
технички уредник), Мирјана Крсту-
ловић, Иван Лончар, Мирјана Марин-
ковић (уредник стрипа), Иванка Ми-
ладиновић, Петар Милатовић, Вера
Милићевић, Весна Минић, Нада Не-
вајдић, Вито Недељковић, Биљана
Орловић, Љубомир Патриговић, Зоран
Петканић, Радоје Савић, Весна Соф-
реновић, Војислав Стаменовић, Не-
дељка Сташић, Даринка Тодоровић,
Миленко Тодоровић, Милош Томић и
Бранислава Црномарковић, Зора Ме-
деница.

СЕКРЕТАРИЈАТ:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић
и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ –
ООУР Издања за младе „ПОЛИТИ-
КИН ЗАБАВНИК“, Македонска 29,
11001 Београд. Поштански фах 124.
Телефони: секретаријат 324-471, ре-
дакција 324-483, техничка редакција
326-620, централа 324-191 и 325-761.
Рукописи, фотографије и цртежи се
не враћају. Огласна агенција: Маке-
донска 35/1, тел. 322-711. На основу
мишљења Републичког секретарија-
та за културу СР Србије, број
413-2973-02 од 22. I 1973. године не
плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 250 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 3.012 динара, полуго-
дишња 6.024 динара, годишња
12.048 динара

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 6.024 динара, полуго-
дишња 12.048 динара, годишња
24.096 динара

Претплата се врши на жиро-рачун
број 60801-601-29728 уз обавезну на-
заку НО „Политика“ ООУР „Продаја“
– претплата на лист „ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

ГОДИШЊА:

САД	\$ 42.–
СР НЕМАЧКА	ДМ 74.–
ШВЕДСКА	Шкр. 258.–
ФРАНЦУСКА	Ффр. 246.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 60.–

Уплате из иностранства слати на де-
визни рачун НО „Политика“ код „ИН-
ВЕСТБАНКЕ“ – Београд, на рачун
број 60811-620-63-257300-00054 уз
обавезну назаку ПРЕТПЛАТА НА
ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

За штампање овог броја Забавника
одговоран: Миливоје Весовић, руко-
водиоца ООУР-а „Дубока штампа“.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM) штампана ствар, штампање; по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа и листова.

Лоптаста муња уживо

Почетком године Зоран
Петровић је у Забавнику
писао о лоптастој муњи. И ја сам с
њом имала „блиски сусрет“. Било је
то у лето 1928. године. Тада сам
имала седамнаест година. Станова-
ла сам у Београду, у Цариградској
улици. Седела сам на прозору свог

стана. Време је било облачно, не
сећам се да ли је и грмело. Испред
прозора био је калдрмисан тротоар.
Ту је стајало једно старо кљусе, уп-
регнуто у мала кола. Било је нешто
око 3 сата после подне. Улица је би-
ла празна.

Изненада, то кљусе је пошло два-
десетак корака напред. У том мо-
менту једна ужарена лопта, пречни-
ка око 15 см, пала је баш на оно
место где је до малочас стајало
кљусе, не остављајући никакав

траг. Не знам да ли се чуо неки тре-
сак. И данас ми је у сећању та ста-
ра животиња која се на време од-
макла. Да није, ко зна шта би се до-
годило?

НИНА МИЈОВИЋ, пензионер
Драгана Ракића 21
11080 Земун

Видиш три, а само су два слова

На регистарским таблица-
ма на колима градови су,
колико ја знам, увек означени са
два слова. Међутим, недавно сам
на једном аутомобилу видео ознаку
„KNJ“. Откуд то?

МИЛАН ВИДАКОВИЋ
91000 Скопље

У „Ауто-мото савезу Југослави-
је“ сазнали смо да је Коњиц једи-
ни град у нашој земљи који се на
регистарским таблицама означава
са три слова – KNJ. Наравно, у пи-
тању су два слова, али пошто се
све регистарске таблице исписују
латиницом – изгледа као да су три
слова у питању.

Пулицер и палме

Која је највећа награда за
новинарство, како се зове
и колика се свота новца добија?
Шта значи моје име?

ТАМАРА
11050 Београд

Међу новинарима не постоји та-
ко значајна награда као што је Но-
белова која се додељује за
књижевност, разне области науке
и за мир. Али, може се рећи да је
најпознатија Пулицерова награда
која се додељује једном годишње
за разне области новинарства,
фото-репортере и карикатуристе.
Добила је назив по Џозефу Пули-
церу (1847–1911) који се сматра
оснивачем сензационалистичке
штампе. Додељује се само за но-
винаре на територији САД. Износ
јој је хиљаду долара.

У Совјетском Савезу, на пример,
не постоји награда само за нови-

НАСТАВАК СА СТРАНЕ 37

ка 14, 23315 Банатска Топола, Зоран
Матић, Д. Лончара 15, 15354 Штитар,
Игор Алексић, Д. Туцовића 6, 14220
Лазаревац, Предраг Стефановић,
Омладинска С–3, 21220 Бечеј, Ната-
ша Јурковић, Волкмерјева 11, 62250
Птуј, Владимир Драшковић, Марка
Марулића 1Ц, 71000 Сарајево, Кр-
стен Ђулајевић, Пупинова 13,
23266 Чента, Симона Шпилак, Пре-
кмурје 80/Ц, 69232 Чреншовци, Зо-
ран Степановић, Пасјачка 6, 18000
Ниш, Снежана Стајић, Мајора Илића
66, 35000 Светозарево, Јелена Ми-
лић, Народни фронт 33, 21000 Но-
ви Сад, Снежана Милутиновић, Бу-
левар Лењина 9, 15300 Лозница, Ми-
лан Макивић, Ивана Цанкара 11,
23300 Кикинда, Сташа Оцић, Бори-
са Кидрича 79/13, 56230 Вуковар, Ро-
дика Михајлов, Братства-јединства
72, 26314 Банатско Ново Село, Дуб-
равка Лебан, Целовишка 11, 63000
Цеље, Марко Изковић, Доњи Таван-
кут 91, 24214 Таванкут, Мирона Ма-
ријановић, Сплитска 20, 88000 Мос-
тар, Горан Малеш, Цветанова Ђупри-
ја 40, 11126 Велики Мокри Луг, Мате-
ја Сакара, Кржавче 92, 66274 Шмарје
при Копру, Катија Зокић, Ружице
Маркотић 5, 58000 Сплит, Слободан
Стојанов, И.Л. Рибара 24, 23271 Кума-
не, Јелена Стојановић, Улица 31, бр
11, 11500 Обреновац, Роберт Цопић,
Копалишка 6, 66310 Изола, Благица
Дамева, Бул. илинден 13/29, 91000
Скопље, Јудита Лукс, Об Потоку 33,
64360 Врхника, Иван Богдановић,
Попински борци 23, 36210 Врњачка
Бања, Роберт Чеси, В. Грозданића
10, 51000 Ријека и Вук Милер,
Р.О.Вох 30496, Лусака, Замбија.

ДВАДЕСЕТ БЕЦЕВА „ПОЛИ-
ТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ доби-
ли су: Далибор Секулић, Фрушко-
горска 37, 21300 Беочин, Миомира
Милунић, Александра Станковића
6/24, 15000 Шабац, Драгана Момчи-
ловић, Јована Цвијића 20, 16000

Лесковац, Јасмина Миловановић,
Ул. 173, Н–14 10/1, 35000 Светозаре-
во, Александар Тврдишић, Милана
Мијалковића 9, 35000 Светозарево,
Михајел Михајлов, Бориса Кидрича
8, 26220 Ковин, Кармен Капун, Ја-
ворник 28, 62390 Равне на Коружкој,
Полена Рифељ, Локе 19/а, 63330 Мо-
зирје, Јасмина Бранковић, Сулеји-
ћева 229, 11420 Смедеревска Палан-
ка, Кристина Николић, Небојшина
29, 31000 Титово Ужице, Јелена Сто-
јановић, Антона Попова 6/II/13, 91000
Скопље, Зоран Задек, Стража 3,
62317 Оплоћница, Борут Дубровић,
Кајухова 15, 66230 Постојна, Драган
Треска, Слаковец 36, 42305 Неде-
лишће, Грегор Бродњак, Хотиња
Вас 26, 62312 Орехова Вас, Жељка
Падалица, Гипос IV/II/1 81250 Цери-
ње, Ирена Шотра, Анте Бабића 5,
71000 Сарајево, Јасна Ступало, Не-
рић 66, 58203 Мућ, Мануела Јасено-
вић, Славенског 14, 41000 Загреб и
Божена Жиндарић, Топличка 6/1,
41217 Крапинске Топлице.

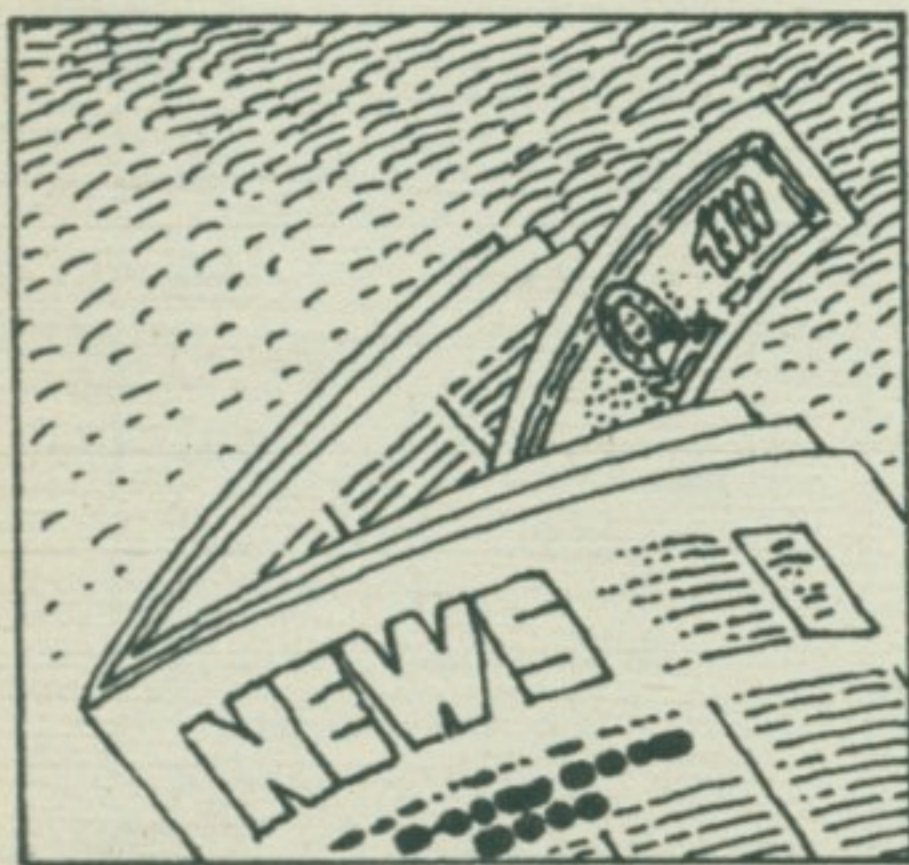
Награде шаљемо почев од 25. ју-
на. За обавештење о ЖИВИМ награ-
дама обратите се Зоолошком врту
Београда на тел. 011/624-526.

НАГРАДЕ ЗА ШКОЛЕ

Упркос примамљивим наградама одазвао
се мали број школа па и оне које
су се пријавиле нису се држале про-
позиција наградне игре. Ипак, издва-
јамо Основну школу „Мате Бујас“ из
Шибеника са наставником Иваном
Скроза који је, истина, од 510 учени-
ка успео да пријави само 15. Пошту-
јући напор наставника Скроза и ње-
гових ученика редакција „Политики-
ног забавника“ им шаље утешну на-
граду – за сваког од њих по мајицу и
беџ нашег листа.

Свим учесницима честитамо на
стрпљењу и упорности а читаоцима
обећавамо да ћемо се трудити да
убудуће задаци буду лакши и једнос-
тавнији.

нарство. Ту се државне и лењинске премије, између осталих додељују и новинарима. У Француској

је једна од значајнијих „Албер Лондр“ у Великој Британији – Годишња награда за новинарство. У нашој земљи се новинару даје награда за животно дело – „Моша Пијаде“. Прошле године ову награду добио је Славољуб Ђукић, новинар „Политике“.

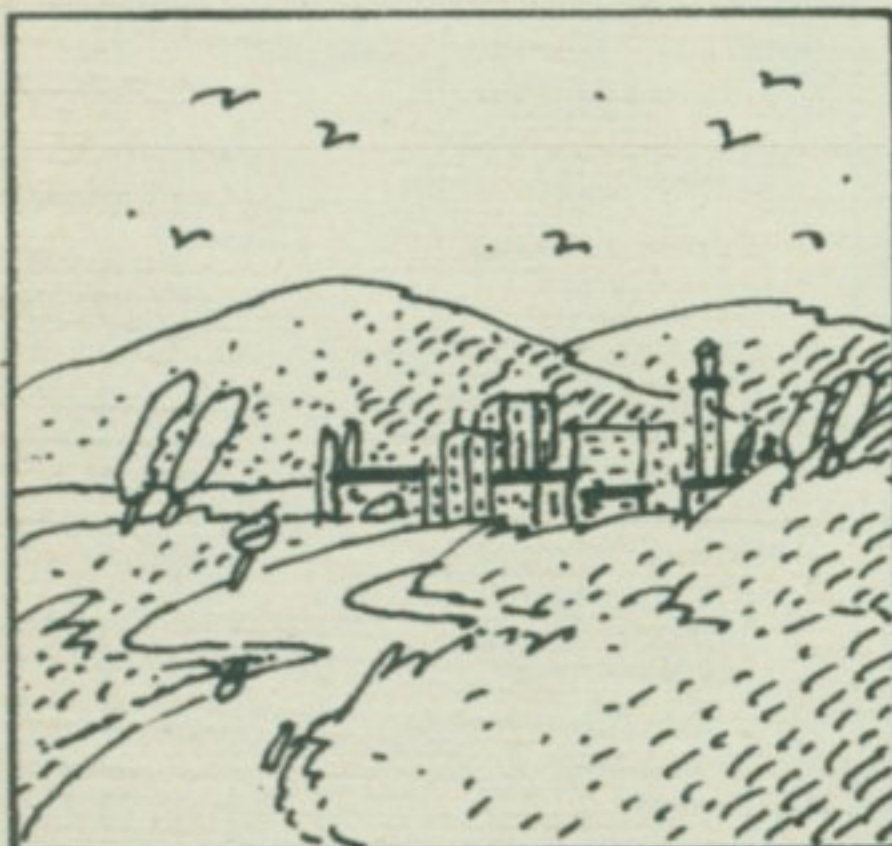
Име Тамара, узето је из руског. Реч је хебрејског порекла и значи – палма.

Ђунис постао од Дионисија

Највише волим рубрику „Мала пошта“. Месецима чезнем да вам поставим бар једно питање и, коначно, нашло се оно право. Где се налази манастир Ђунис и по чему је познат?

ЗОРАН ПЕТКОВИЋ
18207 Малча, село
Горња Врежина

Ђунис је варошица у јужном Поморављу, у близини Алексинца. У српско-турском рату, 29. октобра

1876. ту се водила главна битка у којој су Турци успели да пробију српску одбрамбену линију. Иначе, на сеоском гробљу налазе се рушевине средњовековне црквнице, озидане каменом. Име насеља Ђунис долази вероватно од светог Дионисија коме је црква првотибно и била посвећена.

Један Р. С.

Срђан Јанковић из београдске Косовске улице тек сад нам пише о игри шибица коју је Забавник давно објавио и на крају додаје један (по нама) симпатичан) Р. С.

„Шаљем вам неколико џепних календара, онако, из другарства...“

Како снимити фатаморгану

Одговори ми на ово питање. Замисли да се налазиш у пустињи ради истраживања. Имаш фото-апарат и видиш фатаморгану. Занима ме да ли се фатаморгана може фотографисати?

КСЕНИЈА ПАВЛОВИЋ
Милана Станивуковића 22
55430 Окучани

Фатаморгана је атмосферска оптичка појава (најчешће на мору и у пустињи) при којој светлосни зраци, пролазе кроз топле слојеве ваздуха који су при површини ређи, мењају правац и стварају из-

вртну слику у ваздуху, као у огледалу. Кад су велике жеге долази до појаве фатаморгана и у Банату и ту је народ зове „тера-баба-козлиће“. Значи, ради се о неком привидењу, опсени, наше чуло вида је, у ствари, „преварено“. Јасно ти је, дакле, да не можеш да снимиш нешто чега нема.

Чиновни, по реду

Завршио сам осми разред основне школе и уписао сам војну школу. Занима ме како иду чиновни по реду, од најнижег до највишег.

БОРИС
56229 Петровци

Одмах после војника (који, наравно, нема чин) долазе такозвани војнички чиновни: разводник, десетар и млађи водник. Затим следе чиновни млађих официра: водник, водник I класе, старији водник, старији водник I класе, заставник, заставник I класе. Први официрски чин је потпоручник, па поручник, капетан, капетан I класе, онда мајор, па потпуковник и пуковник. Затим следе генерали: генерал-мајор, генерал-потпуковник, генерал-пуковник и у мирнодопско време највиши чин у копненој војсци је генерал армије. У ваздухопловству су исти чиновни, разлика је једино што они носе плаву униформу. У морнарици је рангирање другачије: после потпоручника следи: поручник фрегате, корвете, па бојног брода, онда капетан фрегате, корвете и бојног брода. Највиши чиновни нису генерали већ адмирал: контраадмирал, вицеадмирал и, највиши чин

– адмирал, адмирал флоте. Тај највиши чин има Бранко Мамула који је, уједно, и савезни секретар за народну одбрану.

Још мало па – хиљаду

Имам два питања на која те молим да ми одговориш. Прво је колико у Југославији има градова, а друго – колико у свету има држава.

БОЈАНА ИЗ
Добоја

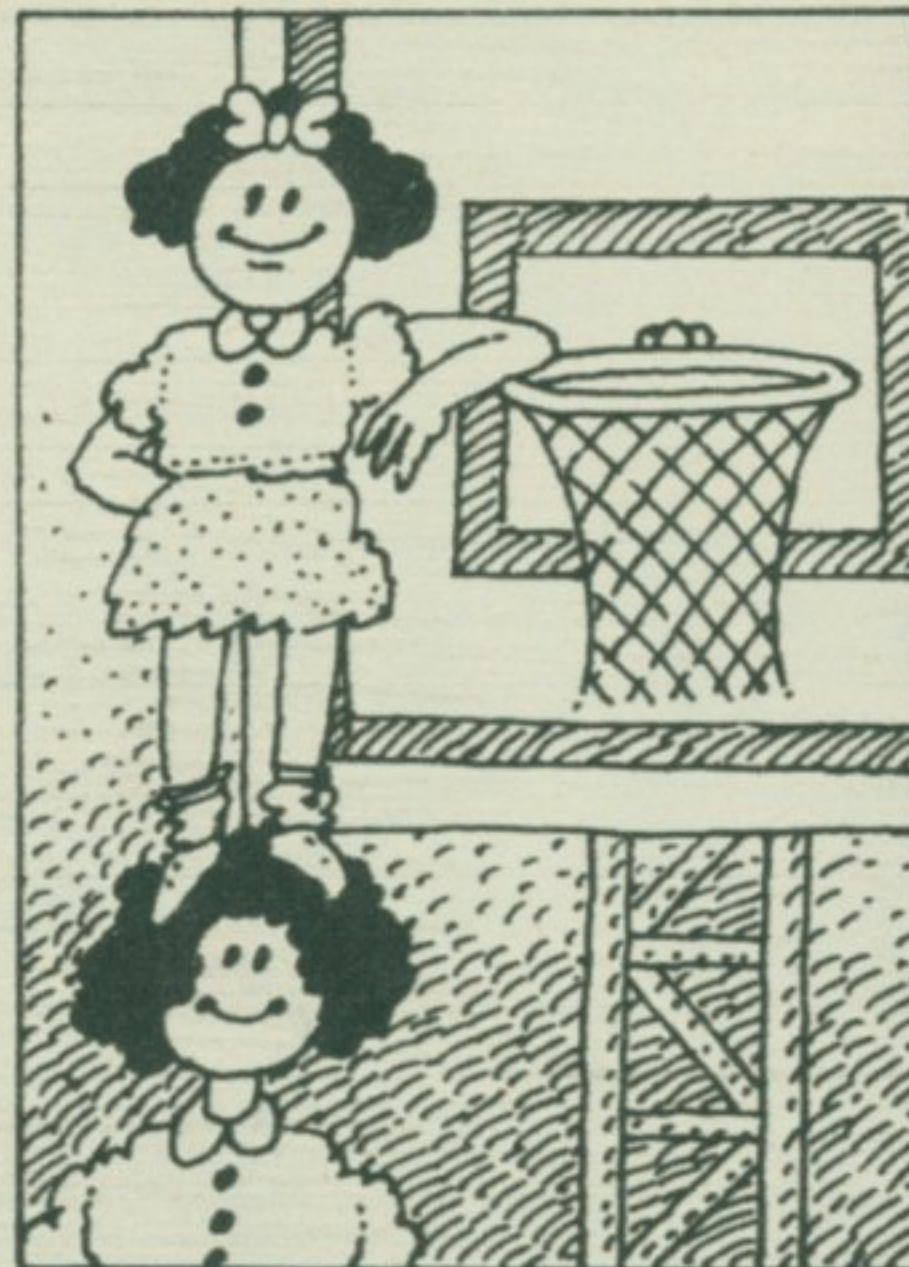
При Уједињеним нацијама постоји 150 држава а још их је двадесетак које нису чланице. У Статистичком заводу сазнали смо да су у Југославији регистрована 884 градска насеља.

Висок као две девојчице

Пошто се ради о опклади између другова у разреду, заљубљеника у кошарку, молим вас да ми кажете колико је обруч коша удаљен од земље.

Ћаци IV разреда, ОШ „Јосип Броз Тито“, Штип

Удаљеност обруча коша од земље је 3.05 метара.

Ове недеље Забавнику су писали и:

Томашевић Људмилу, 27. март 60, 81000 Титоград; Златко Ковачић, Иве Поле Рибара, 54511 Ђурђеновац; Драган Коларић, Владимира Назора 18, 25000 Сомбор; Блажо Марићевић, 85340 Херцег Нови; Адмир Клемић, Ђуре Ђанковића 16, 78000 Бања Лука; Енеса Мујановић, 71000 Сарајево; Бранислав Тордај, Антона Клеменчића 20, 11185 Земун Поље; Владимир – Бато Голумин, Уска 8 А, 23273 Ново Милошево; Михајло Добросављевић, Гробљанска 80, Рума; Ана Трбојевић, Олге Алкалај 16, 11050 Београд; Ивана Ристић, Пљевљанка 2 а, Београд.

ТРАЖИМО

ПРИЈАТЕЉЕ

Vincent Dardenne, Rue de fleurjoux 93, B. 6220 Fleurus – Belgique – жели да се дописује са филателистима на француском или енглеском језику.

Дејан Тевановић, Јасенова 13/25, 11000 Београд – има 17 година, воли спорт, музику и дружење.

Андреја Могуљак, Кунишћак 6, 41000 Загреб – има 14 година, воли музику, спорт, нарочито кошарку, шетње и дописивање.

Татјана Ђорђевић, Ратка Митровића 15, 34000 Крагујевац – има 15 година, воли поп и рок музику, бави се одбојком, сакупља постере и касете, навија за Црвену звезду.

Драгослава Рапић, Бајски виногради 508/6, 24000 Суботица – има 14 година, воли све што воле млади.

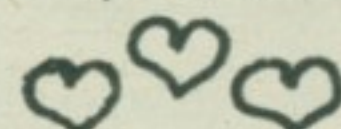
Ивана Ранковић, Војводе Бране 34, 11000 Београд – има 12 година, воли музику и животиње, сакупља салвете, кесе, писма и марке.

Бранко Михајловић и Марјан Јањић, Маршала Тита сол. Б 6/23, 17500 Врање – воле забавну и диско музику, сакупљају значке, марке и постере.

Марјана Молнар, Николе Мерковића 10, 21460 Титов Врбас – има 13 година, воли рок музику и филмове, жели да се дописује са свима који воле или свирају рок.

Едита Малагић, Радничка 54, 31300 Пријеполје – има 15 година, воли спорт и забавну музику.

Елена Стојановска, Жикице Јовановића Шпанца 1/24, 91300 Куманово – има 12 година, воли забавну, рок и диско музику, сакупља писма, значке, постере и касете.

Убеђен сам да тако знативељним душама попут ваших није промакао недавни епохални догађај на небу јужне Земљине хемисфере: када је пред очима канадског астронома Јона Шелтона, на привременом раду у једној чилеанској опсерваторији, чији су телескопи били уперени ка сазвезђу тзв. Магелановог облака, крајем фебруара експлодирала звезда удаљена од Земље 170.000 светлосних година. Ефекти експлозије – блештећа светлост равна сјају стотинак милиона сунца – потрајали су десетак дана и били видљиви чак и голим оком. Дабоме, само житељима јужне полулопте која гледа на ту страну свемира.

У међвремену, моје писмо путовало је до вас заплетеним путевима најсавременије новинске технологије на Балкану.

Иначе, могао сам ја да смислим и боље оправдање. Добро, можда не боље, али узбудљивије – свакако. Рецимо, био сам заузет најновијом мистеријом на острву гордог Албиона. Знате већ оно од пре неки дан како су у Енглеској нестала три млада научника. Сва тројица радила су на веома поверљивим истраживањима у вези са војним пројектом званом „рат звезда“ (опет звезде!) и сва тројица, један за другим, насилним путем напустили су своју животну и радну среди-

ШЕРЛОК ХОЛМС ЈЕ ПИРОЋАНАЦ

покровитељством британског Министарства одбране. Синг-Гида и Дацибан становали су 1979. годину дана у истој згради иако није познато да су се при том и дружили.

И сад, молим вас, како све то може да остави равнодушним једног Игора Багинза, човека који је управо решио загонетну смрт госпође Браун, удовице једног такође британског научника који је такође убијен усред рада на такође тајним војним пројектима? Тим пре што, за разлику од случаја Браун, најновија британска мистерија није садржина компјутерске игре него сурова збиља! Премда је и овде реч о компјутерима јер су тројица несрећника радила

Било је неверника, било је малодушних, било је песимиста који су страховали да је Игора Багинза појео зли профа Моријарти... Али ништа од тога, ево њега са 20 плоча, 26 књига и компјутером!

Но, о свему овоме, како чујем у поверењу, читаћете већ опширно и у овом „Забавнику“, а ја то помињем само узгред, тек да бих вас подсетио како је све релативно. Наиме, помнута смрт звезде одиграла се пре равно 170.000 година, још док је наша планета роптала у леденом добу а насељавале је дивовске, данас увелико изумрле, животиње и човеколико биће звано Хомо сапиенс (неандерталац још није био ни на виду). Блесак те експлозије, брзином светлости од преко 180.000 миља у секунди, путовао је догде све ово време – довољно да хомо сапиенс израсте у астронома Шелтона.

Па, ако то можете да појмите, онда ће вам бити неупоредиво лакше да разумете да се нешто слично догађа и са „Забавником“: из сијасет технолошких разлога сваки број наше и ваше новине „експлодира“ на киосцима пуних шест недеља пошто је комплетиран у редакцији. Природно, рећићете, јер и „Забавник“ је, је ли – звезда.

То последње је, додуше, тачно али то је уједно и разлог више што резултати ваше омиљене наградне игре „Играјмо се Шерлока Холмса“ оволико касне. Хоћу рећи: они заправо не касне, само се вама чини да касне. Или, тачније: ово што ви сад коначно сазнајете од мене, је сам сазнао још пре малтене два месеца и одмах вам (пре месец и по) о свему томе написао ово што следи.

У ствари, како изгледа, прво радну а онда и животну. Двојица су накнадно пронађена мртва а трећег засад само нигде нема. У најбољој традицији енглеског смисла за мркли мрак.

Укратко, Вимал Дацибан (24) запослен у фирми „Маркони“ на суперинтелигентном торпеду „стингреј“ нађен је мртав под viseћим мостом „Клифтон“ у Бристолу где иначе није живео. Узрок смрти званично није одгонетнут. Иа-

ко никада није пио, у телу су нађени трагови алкохола. Било је то у августу прошле године. Два месеца потом, Ејшел Шариф (26), такође запослен у „Марконију“, такође на „стингреју“, нађен је осам километара далеко од (такође) Бристолу у аутомобилу – удављен ужетом. Један крај ужета везан је за оближње дрво а други крај око Шарифовог врата. Све је намештено тако да изгледа како је несрећник сам себи намакао

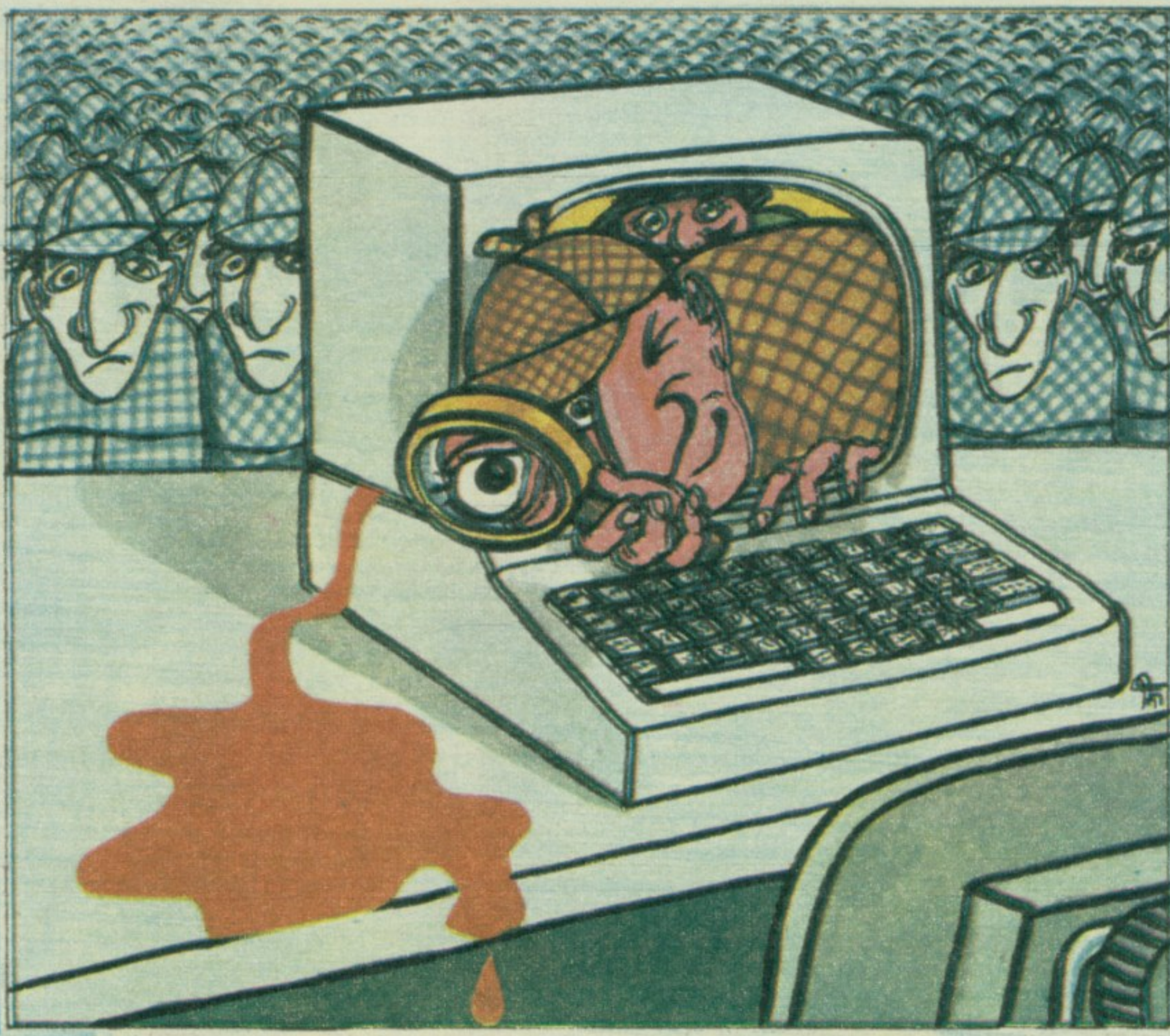
ову „кравату“ и потом притиснуо папучицу за гас. Поред њега нађен је магнетофонски снимак који полиција сматра „опроштајном поруком“. Коначно, јануара 1987. (дакле, месец дана пре иницијала звезде не експлозије у Магелановој галактичкој маглини) нестало је без трага у покрајини Дербушајр и Автар Синг – Гида (26) који је на Универзитету Лефборо управо завршавао четворогодишњи рад на пројекту из подводне акустике а под

углавном на компјутерској интелигенцији, примењеној у наоружању. И то је, очигледно, био и разлог њиховог страдања.

Али, дабоме, шалим се – нисам се тиме бавио него сам ову новинску вест од пре неки дан цитирао само зато да вас подсетим на древну истину како и живот понекад имитира фикцију, нарочито, ону коју објављује „Забавник“. Јер, не заборавимо, „Забавник“ зна највише прича. „Забавник“ има најдуже памћење. И то „Забавниково“ памћење је понекад – као у овом случају – толико дуго да заправо претходи стварност па овај често не преостаје друго до да својски запне и некако се уклопи у оно што смо ми овде већ описали.

Према томе, како сте уопште могли да претпоставите да је „Забавник“ икада нешто заборавио? И то, ништа мање него на резултате и добитнике у наградној игри коју је сам организовао! Свашта. Нарочито се на нас у том смислу љути и прекорева нас читаатеља из Омољице. Мора да је Игора Багинза појео професор Моријарти, каже она. И при том своје писмо не потписује него уместо имена и презимена лепи сличицу симпатичног сивца. И мисли да је анонимна. Потцењује мајстора дедукције, несаломивог Игора Багинза.

Не, драги моји, није ме ухватио зли Моријарти (њега сам, сећате се, ликвидирао још у Алпима) него сам ја, уз све већ описане технолошке за-

взрламе, морао и да читам ваше одговоре на наградна питања. А одговора је било укупно 1554. Затим, на прва два питања требало је одговарати претпоставкама при чему нико од вас није штедео хартију а мало ко се служио машином за писање. Ваљало је, дакле, све то добрано ишчитати, сваку куку растумачити. И поврх свега још оценити ко је у праву, ко није, а посебно оно најтеже – раздвојити оне коју су азмало били у праву а ипак нису, од оних који су такође доста били „у криву“, али су напослетку опет имали право.

Признајем, претпостављао сам да ће највећи џумбус да избије код одгонетања начина на који је страдала гђа Браун. Ипак, трећина учесника мање-више тачно је уочила узрочно-последичну везу између оценоуте оградне каменог моста и несталога пиштоља. Такође, трагови барутних гасова очито су одавали самоубицу. Иако је, богме, било и оних који су мислили да барутни гасови долазе отуд што је пиштољ пре употребе држан у – баруту. Дабоме, то им нисмо узимали за зло уколико су тачно претпоставили остало: да је пиштољ био везан за неки тешки предмет и да га је тај предмет после пуцња одвукао на дно реке.

За пакост, многим је за око запао баштован и никако нису могли да га се отресе па су му придавали разне улоге, све једну мрачнију од друге – од птице злослутнице и жбира до хладнокрвног и бар двоструког убице – гђе Браун, али и Трише Фендер. Ову другу, по једном „сценарију“ из Лозовика, баштован је убио тако што је пиштољем одломио комад камена из оградне моста и тим каменом ударао Тришу по глави све док је није прописно унаказио. Готово идентично смрт Трише Фендер „видео“ је у својој машти детектив-аматер из Книна. И по њему Браунова секретарица страдала је од камена из оградне, само што се овај пут камен налазио у рукама мајора Персивала Фулбрида. Иначе, мајор-као-кривац обично је ишао у пару са гђом Џоунс. Повремено, додуше, ова би заверу ковала и са поменутим баштованом, или чак са обојицом.

Збиља, готово је невероватно колико је ваше жучи проливано по несрећној гђи Џоунс. Супротно свим мојим очекивањима то друго наградно питање, које се тичало готово провидне судбине најближе пријатељице Саре Браун, задало вам је највише muka. Највећи број учесника у

такмичењу као да никако није могао да поверује у постојање искреног пријатељства?! Тужно, заиста. И жалосно. Но, није моје да извлачим отуд неке комплексније закључке. Једино бих вас, ако допуштате, саветовао да о томе темељито поразмислите сами.

Највише тачних одговора стигло је, пак, на треће питање. Такође, супротно мојим очекивањима. Изгледа да сам вам много олакшао ствар. Али, нека, није ми жао. Жао ми је заправо само два брата из Гргуревца и једног Маријана из Владимировца. Малтене, једино они нису успели да одгонетну кључ шифре иако су се – види се то – својски трудили. Посреди је виша сила: нико од њих тројице у школи не учи енглески. Иако мислим да неко нарочито знање енглеског овде и није било неопходно, разумем њихове јаде. Питам се само зашто у помоћ нису позвали неког пријатеља који похађа наставу из енглеског? Стварно, шта се то збива с тим данашњим пријатељима?

Ипак, нису сви они који су послали нетачне одговоре били без шанси. Накнадно је у штабу наградне игре „Шерлок“ одлучено да се изузетно додели још једна утешна награда – за нетачан, али најмаштовитији нетачан одговор.

Дакле, није реч о замало тачном решењу већ и о сасвим нетачном или замишљеном тако да се логично држи (ово је ионако било такмичење у логичном закључивању, зар не?). Другим речима, поставило се питање: коју бисмо од послатих одгонетки задате мистерије прихватили као најубудљивију, а у исти мах највероватнију, када ни сами не бисмо знали истину? Јер, уистину срце би нас заболело да тек тако, без борбе, редакцијском кошу препустимо неколико правих малих бисера ваше „покуварене маште“. У најширем кругу таквих нашло се 25 да би на крају, једногласно, за најмаштовитију нетачну верзију ледерхедске криминалне драме била проглашена верзија **Вере Гавриловић**, наставника ликовне културе из Лешнице. Њој је припало 13 књига „Нолитове“ библиотеке „Распуст“ међу којима су, дабоме „Доживљаји Шерлока Холмса“, али и Толкинов „Холит“ и Велсов „Рат светова“...

Потом је новинар „Забавника“ Весна Софреновић у присуству заменика главног и одговорног уредника Зефирине Грасија и, разуме се, назаобилазног Игора Багинца из хрпе од укупно 630 тачних одговора извукла три срећна добитника.

То су:
Владимир Јовановић, Маршала Тита 108, Ваљево – трећа награда: комплет од 20 лонг-плеј плоча ППТ РТБ

*
Зоран Солдатовић, село Бастав, з.п. Комирић – друга награда: 13 књига „Нолитове“ библиотеке „Распуст“

*
Најзад, прву награду – компјутер добио је Драган Васов из Пирота, Ул. Саве Ковачевића 50а.

*
Ето, тако. И ту је за сада крај. У име „Забавника“, а и лично, захваљујем вам на одзиву, труду и стрпљењу. Потрајало је мало али је, надам се, вредело. Добитницима честитамо, а осталима порука: Не клоните духом – биће још игара.
Искрено ваш

Игор Багинц

ФУЛ КОНТАКТ АЗИЈЕ

MUAY THAI

Вештина борења настала у Тајланду и стара преко 1000 година, која у себи садржи најбоље елементе каратеа, кунг фуа и бокса.

На преко 200 фотографија детаљно објашњене технике и њихова примена у пракси.

цена 1800 дин.

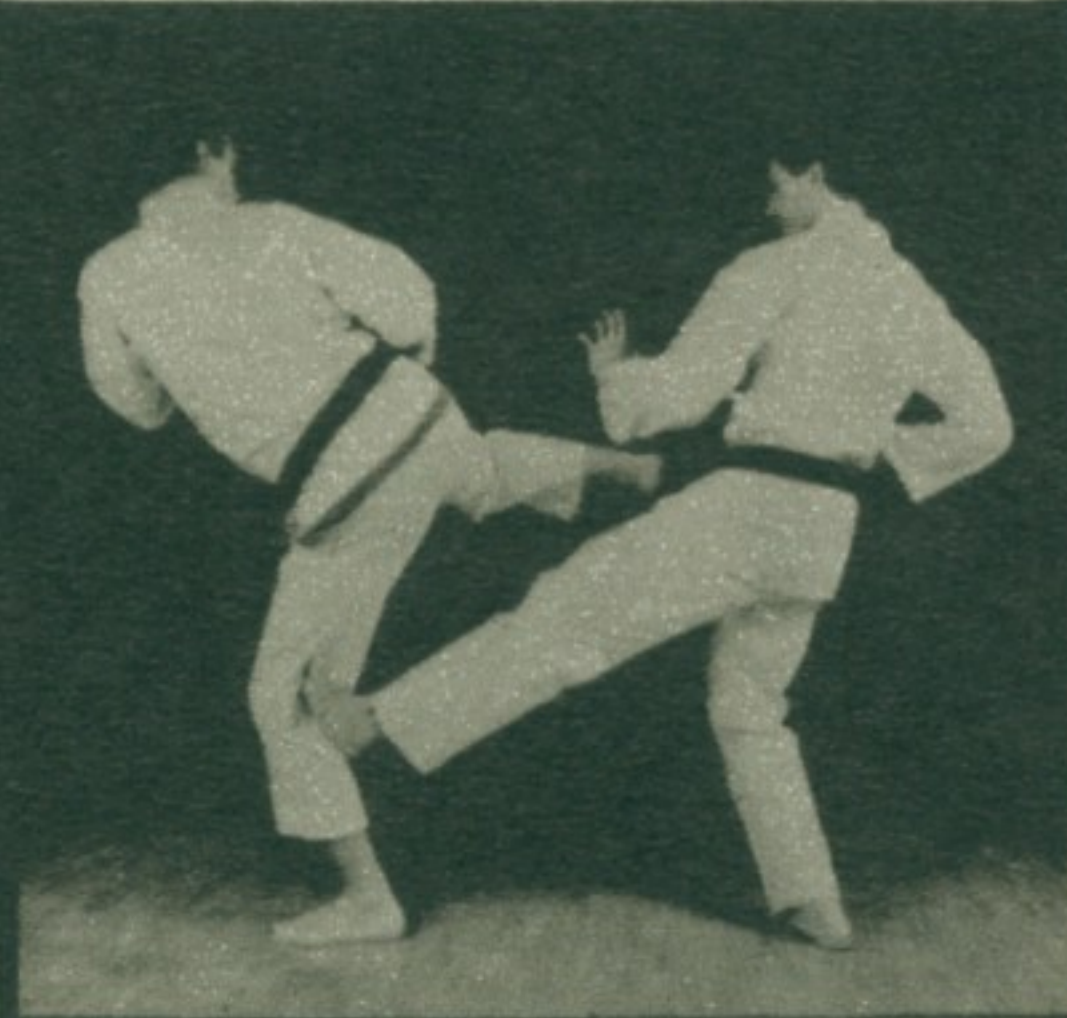
Наручбине на адресу: Ц. Зузорић 55, библиотека „Азија“ 41000 Загреб

БУРМАНСКИ ТРАДИЦИОНАЛНИ ФУЛ КОНТАКТ

Књига која први пут код нас, ао и у свету описује древну бурманску уметност борења рукама и ногама. Преко 200 фотографија снимљених у Бурми чини књигу подједнако интересантном и мајстору и почетнику. На крају је дат приказ свих контактних борилачких спортова: **kyokushinkai карате, taekwon do, фул контакт, савате** итд...

Књига коју би требало да прочита свако, ко се бави борилачким вештинама!

(цена око 3.000 дин)

空手道

BORISLAV VUJIC

Библиотека БУДО Вам препоручује нову књигу НАПРЕДНИ КАРАТЕ ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА I

Коју сте тражили и која ће Вам својим садржајем омогућити напредовање у вежбању КАРАТЕА.

Практична вежбања статичним, покретним МАКИВАРАМА и ЦАКОМ. ВИТАЛНЕ тачке. Напредни СПАРИНГ. Специјалне технике ПРЕСРЕТАЊА. САМООДБРАНА. Карактеристике КАРАТЕА и ТЕ КВОН ДОА. Практични савети: како да сами НАПРАВИТЕ МАКИВАРУ и друго.

Књига је илустрована са преко 300 фотографија и цртежа што ће Вам омогућити њену практичну примену.

Цена 2400.- дин + 200.- дин. за трошкове паковања и поштарине.

Плаћање поузећем:

Наручите на „Библиотека Будо“ поштански факс 2 11090 Београд.

НАРУЧБЕНИЦА – Заб.

Овим неопозиво наручујем књигу: НАПРЕДНИ КАРАТЕ ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА I

бр. КОМАДА _____

(пошт. бр. место, ул. и број)

(Име и презиме)

